

FÉLÉVES JELENTÉS

2021

FÉLÉVES JELENTÉS

BESZÁMOLÓ AZ MNB 2021. ELSŐ FÉLÉVI
TEVÉKENYSÉGÉRŐL

2021

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1054 Budapest, Szabadság tér 9.

www.mnb.hu

Tartalom

A) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2021. I. félévi üzleti jelentése 5

1. Elnöki összefoglaló 7

2. Beszámoló az MNB 2021. I. félévi tevékenységéről 12

2.1. Monetáris politika 12

2.2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása 21

2.3. Felügyeleti tevékenység és fogyasztóvédelem 27

2.4. Szanálás 37

2.5. Fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek 38

2.6. Nemzetközi tartalékok kezelése 41

2.7. Kézpénz-logisztikai tevékenység 43

2.8. Statisztikai szolgálat 52

2.9. Az MNB társadalmi felelősségvállalási tevékenysége 53

2.10. Az MNB eredményének alakulása 54

2.11. Az MNB gazdálkodása 56

3. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata 59

B) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2021. I. félévi beszámolója 61

1. A Magyar Nemzeti Bank mérlege 63

2. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása 64

3. Kiegészítő melléklet 65

3.1. Az MNB számviteli politikája 65

3.2. A makrogazdasági folyamatok hatása az MNB 2021. I. félévi mérlegére és eredményére 70

3.3. A központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések 70

3.4. A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések 71

3.5. A központi költségvetés forint- és devizakötelezettségei 71

3.6. A központi költségvetéssel szembeni nettó pozíció alakulása 72

3.7. A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések és -kötelezettségek 72

3.8. A hitelintézetekkel szembeni nettó pozíció alakulása	73
3.9. A jegybanki arany- és devizatartalék	74
3.10. Egyéb forint- és devizakövetelések	75
3.11. Egyéb forint- és devizakötelezettségek	75
3.12. Befektetett eszközök	77
3.13. Céltartalék és értékvesztés	84
3.14. Aktív és passzív időbeli elhatárolások	84
3.15. Saját tőke alakulása	85
3.16. A kiegyenlítési tartalékok alakulása	85
3.17. Az MNB mérleg alatti kötelezettségei és jelentős egyéb mérleg alatti tételei	86
3.18. Nettó kamateredmény és a pénzügyi műveletek realizált eredménye	88
3.19. A devizaállományok átértékeléséből származó eredmény összetevői	91
3.20. Bankjegy- és érmegyártás költsége	91
3.21. Egyéb eredmény	92
3.22. A jutaléktól eltérő egyéb eredmény részletezése	92
3.23. Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	93
3.24. A banküzemi eredmény alakulása	93
3.25. A létszám és bérköltség adatainak változása, valamint a vezető tisztségviselők javadalmazása	95

A) rész

A Magyar Nemzeti Bank

2021. I. félévi üzleti jelentése

1. Elnöki összefoglaló

A Magyar Nemzeti Bank nem változtatott a kamatkondíciókon a 2021. január-májusi kamatdöntő ülésein. Ugyanakkor a koronavírus-járvány okozta megváltozott gazdasági helyzet kezelése érdekében számos intézkedést hozott a hosszabb futamidőre ható eszközök hatékonyabb alkalmazása terén. Magyarországon az uniós átlagnál magasabb átoltottságnak köszönhetően korábban kezdődhetett meg a korlátozások visszavonása és ezzel párhuzamosan gyorsabban indult újra a magyar gazdaság. Az év első hónapjaiban még a jegybanki cél körül alakuló infláció az üzemanyagárak megugrása, a dohánytermékek jövedékiadó-emelése és a gazdaság fokozatos újraindításának következtében júniusra 5,3 százalékra emelkedett.

A Monetáris Tanács 2021. júniusi ülésén az árstabilitás biztosítása, az inflációs kockázatok tartós hatásainak megelőzése és az inflációs várakozások horgonyozása érdekében kamatemelési ciklust indított. A Monetáris Tanács az alapkamatot 30 bázisponttal 0,9 százalékra emelte. Az MNB a kamatkondíciók szigorításával párhuzamosan megkezdte a hosszú futamidőn ható válságkezelő eszközök fokozatos kivezetését. A jegybanki előrejelzés szerint az infláció a hazai gazdaság újraindulásával párhuzamosan az év végéig jellemzően a jegybanki toleranciasáv fölé maradhat. 2022 elején az infláció újból a toleranciasávba süllyed és a monetáris politikai szigorító ciklus következtében 2022 közepétől a jegybanki cél körül stabilizálódik.

A Monetáris Tanács 2021. januári 26-i döntésével összhangban az MNB heti 30 milliárd forintról 10 milliárd forintra csökkentette a fedezett hiteleszközön keresztül nyújtott likviditást, miközben az állampapír-vásárlási program aukciós és aukción kívüli heti vásárlásainak tervezett együttes összegét 50 milliárd forintról 60 milliárd forintra emelte.

A Monetáris Tanács március 9-i döntése alapján, amennyiben az állampapírpiac helyzete indokolttá teszi, az MNB vásárlásai az egyes sorozatoknál az 50 százalékos részarányt is meghaladhatják. A módosítás nem érintette a heti vásárlási mennyiséget, csak a vásárlások szerkezetét befolyásolja. Az MNB az állampapír-vásárlási programot továbbra is tartós piaci jelenlét mellett, a heti vásárlások szerkezetét rugalmasan alakítva, a szükséges mértékben és a szükséges ideig használja. 2021 június végén az MNB által vásárolt államkötvények és államilag garantált kötvények együttes névértéke meghaladta a 2500 milliárd forintot.

A Monetáris Tanács 2021. január 12-i ülésén a Növekedési Kötvényprogram főbb paraméterein több ponton is módosított az eszköz addigi sikereire és az iránta való intenzív érdeklődésre tekintettel. A program keretösszegét 750 milliárd forintról 1150 milliárd forintra, a jegybank által vásárolható vállalati kötvények maximális futamidejét 20 évről 30 évre, az MNB egy vállalatcsoporttal szembeni kitétségének plafonját pedig 50 milliárd forintról 70 milliárd forintra emelte. 2021 március 9-én az MNB az NKP keretében folytatott jegybanki vásárlásokat kiterjesztette a nem pénzügyi közzállalatok által kibocsátott vállalati kötvényekre is.

A Monetáris Tanács megkezdte a hosszú futamidőn ható eszközök alkalmazásának átalakítását. A gazdasági kilábalás gyorsulásával az NHP Hajrát a 3000 milliárd forintos keret kimerülésével a jegybank lezárja.

Az MNB – a korábbi negyedévekhez hasonlóan – az első és a második negyedév végén eurolikviditást nyújtó swaptenderek alkalmazásával támogatta a hazai FX swappiaci hozamok negyedév végi volatilitásának csökkentését, illetve a hazai bankrendszer negyedévi végi devizalikviditási igényének kielégítését. Az MNB devizaswap-tenderein március végén 2 milliárd eurót, június végén pedig mintegy 4,5 milliárd eurót bocsátott a bankrendszer rendelkezésére.

A Monetáris Tanács 2021. június 22-én az inflációs várakozások horgonyozása érdekében 0,6 százalékról 0,9 százalékra emelte az alapkamatot. Emellett változatlanul hagyta a kamatfolyosó alsó és felső széleit: az egynapos betéti kamat -0,05 százalékon, az egynapos és egyhetes jegybanki fedezett hitelek kamata 1,85 százalékon maradt. Az egyhetes betéti eszköz kamata az alapkamattal összhangban 0,9 százalékra emelkedett.

A magyar bankrendszer stabil, ezért az elhúzódó járványhelyzetben is képes biztosítani a szükséges forrásokat a gazdaság szereplőinek, elősegítve ezzel a gazdaság újraindítását. A hazai válságkezelés karaktere hitelalapú volt, amit jól mutat, hogy a hitelintézetek háztartási hitelállománya éves alapon 16 százalékkal bővült 2021 június végéig, elsősorban a babaváró kölcsönök és a lakáshitelek erőteljes bővülésének, valamint a fizetési moratórium törlesztéseket mérséklő hatásának köszönhetően. Jelenleg a hazai háztartási hitelezés bővülési üteme a legmagasabb éves dinamika az Európai Unióban. A vállalati hitelállomány éves növekedési üteme 7 százalékot tett ki június végén. A mikro-, kis- és középvállalkozások hitelállománya 2021 második negyedévének végéig mintegy 21 százalékkal bővült éves szinten. 2021. június végéig a hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások az NHP Hajrá tavaly áprilisi indulása óta több mint 40 ezer kkv-val kötöttek szerződést 2 900 milliárd forintot meghaladó összegben. Mindez jól mutatja, hogy az állami és a jegybanki programok erős alapot adtak a hitelezés folyamatos bővülésének, s az MNB elkötelezett az iránt, hogy a hitelpiacok a jövőben is a hazai gazdaság növekedésének fontos pillérei legyenek. 2021 első félévé során a bankok jövedelmezősége is javult, 342 milliárd forint adózott eredményt ért el a hitelintézeti szektor, ami 274 milliárd forintos emelkedésnek felel meg az előző év azonos időszakához képest.

2021 első félévében az MNB makroprudenciális tevékenységének fókuszában a koronavírus-járvány pénzügyi stabilitásra gyakorolt potenciális negatív hatásainak mérséklése állt a rendszerszintű kockázatok alakulásának és a piaci szereplők alkalmazkodásának monitorozása mellett. A bankok közötti verseny élénkítése és a hitelezési folyamatok digitalizációjának erősítése érdekében az MNB kiterjesztette a Minősített Fogyasztóbarát minősítési keretrendszerét a személyi hitelek piacára, és lehetővé tette a hitelfedezeti arány számításakor az ingatlan forgalmi értékének statisztikai alapú módszerekkel történő becslését. A pénzügyi rendszer klímaváltozással kapcsolatos kockázatainak mérséklése és a hazai ingatlanállomány energetikai jellemzői javításának támogatása érdekében a jegybank Zöld Programjával összhangban felülvizsgálta a jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutatóra (JMM) vonatkozó szabályozását, lehetővé téve a zöld jelzálogalapú források kedvezményes beszámítását, és több, a forint források és eszközök lejáratát erősítő módosítást is bevezetett, melyek 2022 októberében lépnek hatályba.

A digitalizációs felmérések tapasztalatai és a nemzetközi jó gyakorlatok beépítése révén az MNB 2021 márciusában nemzetközi szinten is újdonságnak számító ajánlást adott ki a hazai bankrendszer digitalizációjának erősítése érdekében. Az MNB ajánlás egy átfogó digitális transzformációs stratégia és ütemterv kidolgozását, illetve annak a jegybank részére történő megküldését várja el a hitelintézetektől. A kialakítandó stratégiáknak le kell fedniük minden területet, amelyek elengedhetetlenek az intézmények átfogó digitális transzformációjához.

Az MNB január elején tájékoztatta a hitelintézeti szektort a felügyeleti tőkekövetelménnyel és tőkeajánlással kapcsolatos átmeneti intézkedéseiről, illetve az osztalékfizetésre, a részvény-visszavásárlásra, valamint a változó javadalmazás kifizetésére vonatkozó korlátok 2021. szeptember 30-ig való fenntartásáról. Az intézkedések célja az intézmények stabil működésének támogatása a hitelezési kapacitásuk fenntartása mellett. Augusztus 12-én az MNB meghosszabbította az osztalékfizetésre, részvény-visszavásárlásra és teljesítményjavadalmazásra vonatkozó korlátozásait 2021. december 31-ig.

Az MNB elvárja az érintett hitelintézetektől, pénzügyi vállalkozásoktól, fióktelepektől, hogy a törlesztési moratórium kapcsán ne számítsanak fel előtörlesztési illetve szerződésmódosítási díjat akkor, ha ügyfelük jelzi számukra: szeretné részlegesen vagy teljesen előtörleszteni a fizetési stop kapcsán felhalmozódott kamat- és díjtartozását. A jegybank felügyeleti szabályozó dokumentumában szorgalmazza, hogy az ügyfeleknek legyen lehetőségük díjmentes szerződésmódosításra akkor is, ha a meghosszabbított futamidő mérséklése érdekében önkéntesen magasabb összegű havi törlesztőrészlet megfizetését vállalják.

Az átláthatóbb, hatásosabb és erőteljesebb fogyasztóvédelmet, fogyasztóközpontú üzleti attitűdök támogatását célzó intézkedések 2021. első félév során továbbra is az MNB fogyasztóvédelmi tevékenységének fókuszában maradtak:

- Június végéig 7 intézmény számára engedélyezte Minősített Fogyasztóbarát Személyi Hitel (MSZH) termékének forgalmazását az MNB, ugyanakkor a Magyar Cetelem Bank Zrt. MSZH forgalmazását 2021. július 1-től felfüggesztette, mivel a pályázati kiírásban rögzített online szerződéskötés biztosításának nem felel meg a bank. A minősített hitelek elterjedése a verseny erősödését eredményezheti, támogathatja a megfelelő ügyféltájékoztatást és a hitelezéshez kapcsolódó határidők rövidülését, valamint ösztönözheti a teljeskörű online hitelfelvételi folyamatok széleskörű elterjedését.

- A félév során a korábban minősítést szerzett 3 mellett 4 további biztosítót értesített a Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítás (MFO) pályázata pozitív elbírálásáról az MNB, így jelenleg már 7 biztosító jogosult MFO termék értékesítésére. A félév végére mindannyian megkezdték az értékesítést, ezzel a minősített otthonbiztosítások egyre szélesebb körben válnak elérhetővé.

A február elején első alkalommal publikált MNB KGFB index segítségével a fogyasztók ezentúl összevethetik kötelező felelősségbiztosításra vonatkozó saját ajánlatukat a tényleges piaci árváltozásokkal. Míg a korábbi hasonló indexek csak részleges képet mutattak, a jegybanki adatok a „kötelező” teljes piacáról számolnak be, a torzító hatásokat is kiszűrve. Az MNB negyedévente teszi közzé (legutóbb májusban) a díjak alakulását bemutató indexet a KGFB szerződés- és kár-adatbázis segítségével.

Az MNB szándéka, hogy a jövőben is elkötelezetten támogassa a teljes gazdaság klímabarát pályára való átállását az árstabilitás elérésének és fenntartásának veszélyeztetése nélkül. E célok elérését elősegíti, hogy az Országgyűlés 2021 nyarán zöld mandátummal ruházta fel a jegybankot, a korábbinál is erősebb jogalapot teremtve arra, hogy az MNB tevékenységében – az elsődleges céljait szem előtt tartva – egyre hangsúlyosabban kapjanak szerepet a fenntarthatósági szempontok is.

A szanalási feladatkörében eljáró MNB szanalási tervezési tevékenysége fókuszában a szanalási tervek felülvizsgálata, a szanalhatóság értékelésére irányuló eljárások, továbbá a szavatolótőkére és a leírható, illetve átalakítható kötelezettségekre vonatkozó minimumkövetelmény (MREL-követelmény) meghatározása állt. A határon átnyúló tevékenységet végző magyar bankcsoport esetében folyamatban vannak a kapcsolódó egyeztetések a szanalási kollégiumi tagokkal, míg több bankuniós székhelyű intézménycsoport és magyar leányvállalataik kapcsán az MNB együttes döntés keretében elfogadta a szanalási tervet és az MREL-követelményt. Ezen felül az MNB elkészítette és publikálta az MREL-t érintő szakmapolitikai anyagának (MREL-policy) felülvizsgálatát is.

Az MNB a Szanalási Alap tagintézményei számára kiszámította a 2021. évi rendszeres éves díjakat, részt vett a Szanalási Alap és az Országos Betétbiztosítási Alap igazgatótanácsának munkájában, valamint eleget tett az MSZVK Zrt., mint szanalási vagyongazdálkodó tulajdonosi jogainak gyakorlásából eredő feladatainak. Az MNB szakértői által közreműködött az Európai Bankhatóság, az Európai Értékpapírpiaci Hatóság és az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatóinyudj-hatóság munkacsoportjainak munkájában, továbbá előadás-sorozattal segítette a Montenegrói Központi Bankot a szanalási hatósági feladatokra való felkészülésben.

2021. március 2-án múlt egy éve, hogy sikeresen elindult az azonnali fizetési rendszer. A rendszer az indulás óta megfelelően működik. Az első egy évben közel 150 millió tranzakció teljesült azonnal 30 000 milliárd forint értékben. A tranzakciók 99 százaléka öt, 96 százaléka (azaz közel 144 millió tranzakció) viszont már két másodpercen belül teljesült. Ez az arány havi bontásban egyre nő, amiből arra következtethetünk, hogy a tranzakciók feldolgozási sebessége egyre gyorsabb. A hazai azonnali fizetési szolgáltatás nemzetközi színterén is egyedülálló létrehozása és bevezetésének sikere okán elnyerte a rangos nemzetközi Central Banking Award 2020-as díját. Az MNB a lengyel és litván jegybankkal közösen részt vesz továbbá egy Európai Unió által szponzorált Twinning Projektben, amelynek a célja, hogy segítséget nyújtson az Ukrán Nemzeti Bank számára a saját azonnali fizetési rendszerük megtervezéséhez.

A PSD2 szerinti nyílt bankolás akadályozása témában az MNB elkészítette a fizetés-kezdemenyezési, számlainformációs és kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszköz – ide nem értve az elektronikuspénzt – kibocsátási szolgáltatásokhoz kapcsolódó egyes kérdésekről szóló MNB ajánlást. Az MNB pénzforgalmi vizsgálatának tapasztalatai alapján egyértelműsíteni, hogy a jogszabályi rendelkezések érvényesülése céljából milyen gyakorlatot tekint az MNB akadályozásnak. Kiemelt vizsgálati fókuszában volt a fizetési kártyával kezdeményezett online fizetés. A rendelkezésére álló eddigi adatok alapján a szektor alapvetően felkészült. Az MNB az első félévben eddig csak kisebb hiányosságokat tapasztalt. Az első félév során a jegybank hitelintézetektől és egyéb gazdasági társaságoktól, valamint természetes személyektől érkezett megkeresések alapján közvetlenül 16 pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást, illetve szakmai véleményt adott ki.

Az AMI-SeCo NSG legutóbbi ülésén a magyar harmonizációs feladatok esetében az MNB képviselője ismertette a biztosítékkezelés európai harmonizációjával (SCoRE) kapcsolatos aktuális státuszfelmérés eredményét. Hatályba lépett a központi szerződő felek helyreállítására és szanalására irányuló keretrendszerrel az európai parlamenti és tanácsi rendelet. A fő

koncepció lefektetése után a helyreállításra vonatkozó szabályozások kidolgozása kezdődött meg. A munka során az MNB aktívan részt vett a vonatkozó részek kidolgozásában.

2021 első félévének végén az MNB nemzetközi tartalékainak nagysága 30,8 milliárd euro volt, ami 2,9 milliárd euro csökkenést jelent a 2020. év végi 33,7 milliárd eurós értékhez képest. A félév folyamán a devizatartalék szintjének csökkenése a devizaadósságtörlesztési célú kifizetésekhez, a MÁK devizakiadásaihoz, valamint a forintlikviditást nyújtó jegybanki devizaswap állomány változásához kötődött, amelyet részben kompenzáltak az Európai Bizottságtól beáramló uniós támogatások. A negyedévek végén meghirdetett eurolikviditást nyújtó swaptenderek finanszírozásához az MNB igénybe vette a nemzetközi szervezetekkel kötött keretszerződéseit.

2021 első féléve során a forgalomban lévő készpénzállomány 209 milliárd forinttal nőtt, elérve a 7374 milliárd forintot. A készpénzkereslet szezonális mintázata megfelelt a megszokottnak, a készpénzbővülés mértéke azonban különösen a II. negyedév során számottevően elmaradt mind a 2020 során mért adatoktól, mind pedig a megelőző évek átlagától. Ennek eredményeként a növekedési ütem 2020 azonos időszakához viszonyítva 12%-ról 8%-ra csökkent.

2021 első félévének végéig a készpénzforgalomból mindössze 36 darab forinthamisítvány került kiszűrésre. Ez az adat a forinthez hasonló nemzeti valuták sorában továbbra is igen kedvezőnek tekinthető. A lefoglalt forint hamisítványok döntő többsége a 20 000 és a 10 000 forintos bankjegyek közül került ki.

2021 első féléve során nyolc tematikában tizenhárom emlékművet bocsátott ki a jegybank, melyből egy arany, négy ezüst és nyolc színesfém emlékmű.

Az MNB adatvagyon-gazdálkodási stratégiájának egyik alappillére a külső szereplőkkel, az adatszolgáltatói szektorral való megfelelő partneri kapcsolat kialakítása a hatékony és jó minőségű adatokat tartalmazó korszerű adatszolgáltatási rendszer kialakítása érdekében. Az MNB a Bankszövetséggel közösen 2021. első félévében létrehozta az Adatszolgáltatói Egyeztető Fórumot, amelynek célja a hitelintézeti szektorral való stratégiai partneri kapcsolat megalapozása. A kölcsönös információmegosztást biztosító fórumon a szektor időben értesül az adatszolgáltatói elvárásokról, elemzési irányokról, prioritásokról, az adatgyűjtési, technológiai, módszertani, minőség-ellenőrzési trendekről és tervekről annak érdekében, hogy a saját belső folyamatok beszerzési aspektusai tervezhetőek legyenek.

2021. első félévében tovább folytatódott az egyedi szintű hiteladatokat tartalmazó HITREG adatszolgáltatás intenzív minőségellenőrzése új, automatizált lépéseket is beépítve a komplex minőségellenőrzési folyamatba a célzott manuális ellenőrzési tevékenység mellett. A hitelintézeti szektorral folytatott konzultáció keretében történt módszertani finomhangolásokkal párhuzamosan az intenzív megvalósítási szakaszba lépett a szektor és az MNB részéről is a 2021. III. negyedévtől bevezetésre kerülő új HITREG követelményekre való felkészülés. A 2021. szeptemberi vonatkozó időszaktól az adatszolgáltatók köre bővül, a jelentés a bankközi hitelek kivételével az összes hitelre kiterjed, valamint kibővül az ingatlanfinanszírozás megfigyelésére kiadott ESRB ajánlásban megfogalmazott és egyéb elemzői adatigényekkel is.

Az MNB az Alapokmányában megfogalmazott alapértékekkel és jövőképpel összhangban meghirdetett Társadalmi Felelősségvállalási Stratégia alapján küldetésének tekinti, hogy alapvető feladatai ellátásának veszélyeztetése nélkül, fenntartható pozitív eredménye terhére a közjót szolgálja és értékteremtő összetársadalmi célok megvalósításához támogatást nyújtson. A stratégia fő elemei: a pénzügyi kultúra erősítése, az oktatás (elsősorban a felsőoktatás), a közigazgatás és pénzügyi oktatás rendszerének megújítása és fejlesztése, a tudományos tevékenység támogatása, a nemzeti kulturális értékek megőrzése és védelme, valamint a karitatív célú kezdeményezésekhez való hozzájárulás. A jegybank e téren kifejtett 2021. I. félévi eredményei aktívan segítették a kitűzött célok megvalósítását.

2021. I. félévben az MNB-nek 8,8 milliárd forint nyeresége képződött. A kamat- és kamatjellegű eredmény veszteséget mutatott, ami a koronavírus-járvány okozta gazdasági hatások kezelése és a gazdaság újraindítása érdekében hozott jegybanki intézkedések mérlegbővítő hatásához köthető. Az árfolyamnyereség – a korábbi időszakok magas értékéhez képest – csökkent. Az I. félévben az MNB eredménytartalékából 250 milliárd forint osztalékot fizetett be a központi költségvetésbe.

A működési költségek 2021. I. félévi tényleges összege 26 382 millió forint, mely az ütemezett tervtől 0,9%-kal marad el, a 2020 I. félévében felmerült kiadásoknál pedig 9,3%-kal magasabb.

Az előző év hasonló időszakához viszonyított költségnövekedés döntően a banküzemi általános (leginkább az informatikai és az üzemeltetési) költségeknél, továbbá az értékcsökkenési leírásnál jelentkezett.

A beruházások 2021. évi jóváhagyott terve a normál üzletmenethez kapcsolódóan 13 599 millió forint. 2021. I. félévében a beruházások kapcsán 5 604 millió forint került kifizetésre. A 2021. I. félévi beruházások jelentős része informatikai hardver- és szoftvertermékek beszerzéséhez, illetve különböző informatikai projektekhez kötődött.

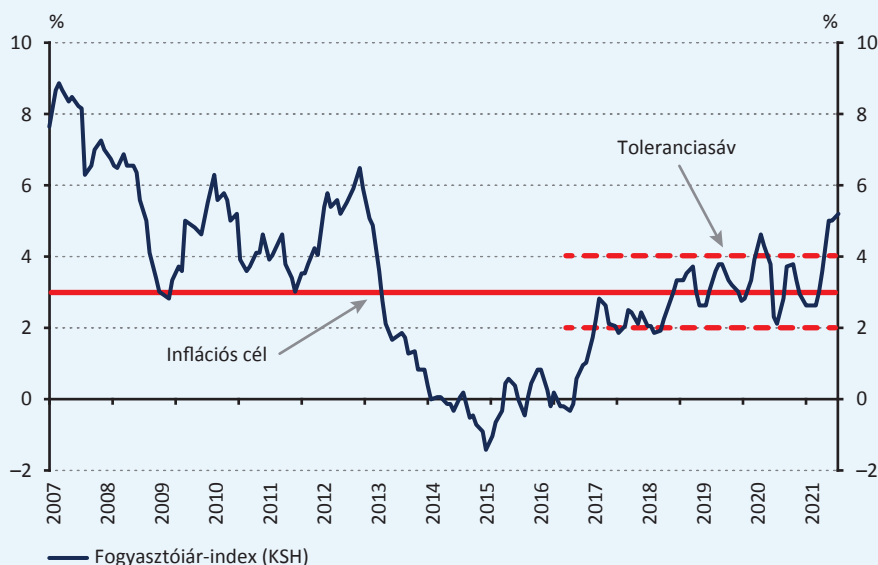
2. Beszámoló az MNB 2021. I. félévi tevékenységéről

2.1. MONETÁRIS POLITIKA

Inflációs folyamatok 2021 első félévében

2021 első félévében a fogyasztói árak átlagosan 4,2 százalékkal emelkedtek az előző év azonos időszakához viszonyítva. Az év első hónapjaiban az infláció a 3 százalékos jegybanki cél körül alakult, majd döntően az üzemanyagárak – főként a tavalyi érdemi árcsökkenés bázis hatásához kapcsolódó – megugrása, a dohánytermékek jövedékiadó-emelése és a gazdaság fokozatos újraindításának következtében júniusra 5,3 százalékra emelkedett. Az adóváltozásoktól megtisztított fogyasztóiár-index a KSH adatai szerint 3,7 százalék volt az első félévben.

1. ábra
Az inflációs cél és az infláció alakulása a folytonos cél kijelölése óta

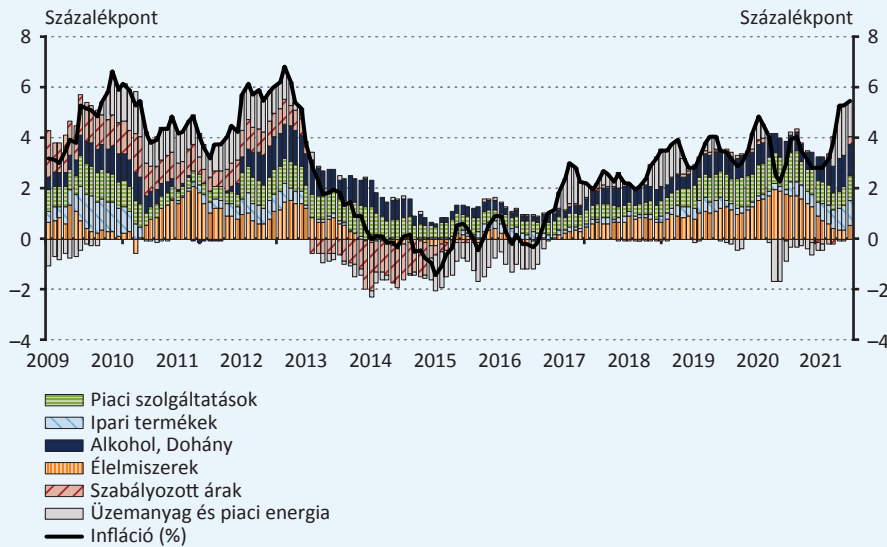

Forrás: KSH, MNB

Az iparcikkek éves árindexe a tavalyi évhez viszonyítva emelkedett 2021 első felében, a termékkör inflációja 3 százalékkal alakult. A koronavírus-járvány megfékezése érdekében bevezetett korlátozások miatt az év nem a megszokott gazdasági működés szerint indult. Ezzel összhangban a piaci szolgáltatások átárazása 2021 első negyedévében a tavalyi évnél alacsonyabban alakult. A lakosság áttoltottságának emelkedésével párhuzamosan a korlátozások fokozatos feloldása április 7-től több lépcsőben vette kezdetét, így a szolgáltatások bizonyos köre (éttermi, üdülési szolgáltatások, mozik stb.) ismét elérhetővé vált. A piaci szolgáltatások körében így a korábbi évek átlagánál magasabb második negyedévi árdinamika főként az éttermi és üdülési szolgáltatások árváltozásához kapcsolódott. A feldolgozott élelmiszerek inflációja tovább mérséklődött.

A maginfláción kívüli tételek esetében az üzemanyagok árait az elmúlt időszakban a világszerte emelkedő olajárak mellett bázishatás és jövedékiadó-változás is alakította. Áprilisban a Brent kőolaj világszerte emelkedése és a tavalyi évi árcsökkenés bázishatása az üzemanyagok inflációját 40 százalékos közelébe emelte. Ezen hatásokat az üzemanyagok jövedéki adójának csökkentése mindössze kis mértékben ellensúlyozta. A feldolgozatlan élelmiszereket összességében a historikus átlagnál alacsonyabb árdinamika jellemezte. A termékek árai 2021 második negyedévében csökkenést mutattak. A szabályozott termékek árai visszafogottan alakultak, a termékek első féléves dinamikáját az ingyenes parkolást érintő intézkedések határozták meg.

2. ábra
Az infláció dekompozíciója

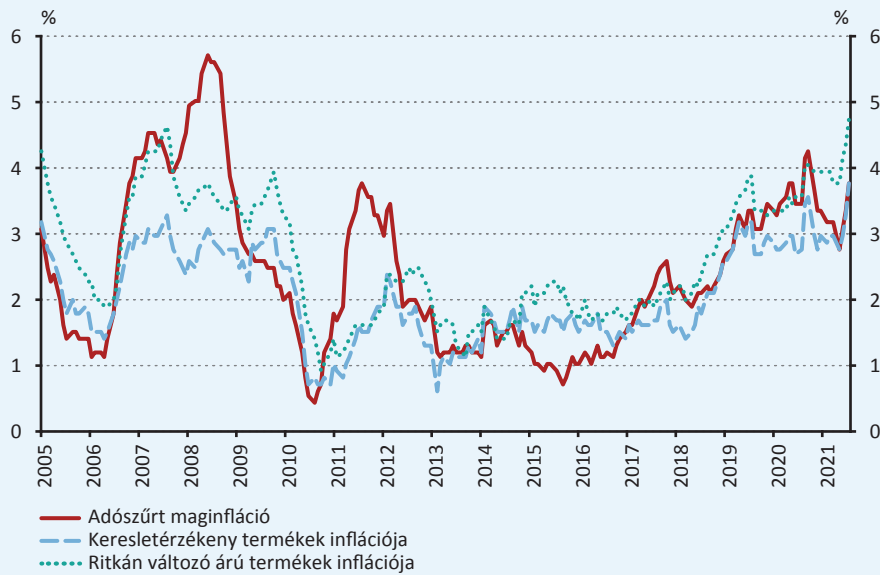

Forrás: KSH, MNB

A gazdaság alapvető keresleti-kínálati viszonyait jobban tükröző, inflációs alapfolyamatokat megragadó mutatók az év eleji stagnálást követően áprilistól a gazdaság fokozatos újraindulásával párhuzamosan emelkedtek. A keresletérzékeny termékek inflációja 2021 első felében átlagosan 3,2, az indirekt adóktól szűrt maginfláció 3,3, míg a ritkán változó árú termékek inflációja 4,2 százalékon alakult. Az alapfolyamat-mutatókat ugyanakkor májusban módszertani változás érintette.

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) 2021. május 4-én publikált közleménye szerint változott a maginfláció számítása. A KSH a 2021. áprilisi fogyasztóiár-index adatok publikációjától (2021. május 11.) a legjobb európai gyakorlatot is figyelembe véve a szeszes italokkal és a dohányárral szűkítette azon termékek körét, amelyek árváltozását figyelembe veszi a maginfláció kiszámításánál. Az alkohol és dohány termékek elhagyását a KSH közleménye szerint az indokolta, hogy ezen termékek árait az utóbbi években jelentősen befolyásolta a jövedéki adó mértékének rendszeres, éven belüli többszöri, európai uniós jogszabály által előírt változtatása. A maginflációs kosár a módszertani változást követően a feldolgozott élelmiszereket, az iparcikkeket és a piaci szolgáltatásokat foglalja magába. A jegybank inflációs alapfolyamat-mutatói az adókulcsok változásának hatását eddig is kiszűrték, így a változtatás az MNB által számolt indirekt adóktól szűrt maginflációban, illetve a keresletérzékeny termékek inflációjában jelentősebb változást nem okozott.

3. ábra
Inflációs alapfolyamatot megragadó mutatók

Forrás: KSH, MNB

1. táblázat
Inflációs tényadatok részletei

	2018	2019	2020	2021	
				I. n. év	II. n. év
Maginfláció	2,0	3,1	3,7	3,0	3,4
Feldolgozatlan élelmiszerek	6,9	8,9	11,7	1,7	-0,3
Járműüzemanyag és piaci energia	8,2	1,2	-4,6	5,8	29,4
Szabályozott árak	0,1	0,7	0,3	-1,3	0,6
Fogyasztóiár-index	2,8	3,4	3,3	3,2	5,2
Változatlan adótartalmú fogyasztóiár-index	3,2	3,2	3,2	2,8	4,5

Forrás: KSH, MNB.

Monetáris politika

2021 első félévében a globális makrogazdasági és pénzügyi folyamatokat elsősorban a koronavírus-járvány fejleményei alakították, ugyanakkor májustól a globális refláció kockázatai is erőteljesebbé váltak. 2021 májusától egyre több országban megkezdődött a gazdaságok újraindítása, amelynek ütemét a járványhelyzet alakulása és a lakosság áttöltöttségi szintje jelentősen befolyásolta. A világkereskedelem és a világgazdaság ipari termelése már meghaladta a járvány előtti szinteket, és a szolgáltató szektor kilátásai is javultak. 2021 első negyedévében a beérkezett GDP adatok számos ország és a régió esetében is jelentősen meghaladták az előzetes várakozásokat.

A kockázatvállalási hajlandóságot elsősorban a koronavírussal kapcsolatos fejlemények, a nyersanyagpiacokon tapasztalt áremelkedés és a globális reflációs aggodalmak alakították. A fejlett piaci hozamokban az év eleji jelentős emelkedést követően enyhe korrekció volt megfigyelhető, ugyanakkor az Egyesült Államokban az áprilisi infláció vártnál nagyobb megugrása ismét a hosszú hozamok globális emelkedését eredményezte.

A harmadik hullám miatti szigorú lezárások reálgazdasági hatásai várhatóan elmaradnak az első hullám során tapasztaltaktól. A magyar gazdaság a koronavírus-járvány harmadik hulláma alatt is tovább bővült. 2021 első negyedévében a hazai GDP 2,0 százalékkal növekedett az előző negyedévhez képest, míg 2,1 százalékkal elmaradt az egy évvel korábbi szinttől.

Az Európai Unió élvonalába tartozó lakossági átoltottsági szint megfelelő alapot adott a gazdasági élet újraindításához. Az európai átlagnál korábbi nyitás következtében a gazdaság helyreállása a második negyedévben jelentősen felgyorsult. A valós idejű adatok a második negyedévre kétszámjegyű gazdasági növekedést jeleznek. A magyar gazdaság kibocsátása a harmadik negyedévben elérheti a válság előtti szintjét. Az ipar gyors kilábalását az építőipar és a kiskereskedelem követi, míg a járványnak leginkább kitett szolgáltatászektor kilábalása elhúzódik.

A Magyar Nemzeti Bank nem változtatott a kamatkondíciókon a 2021. január-májusi kamatdöntő ülésein, ugyanakkor a koronavírus-járvány okozta megváltozott gazdasági helyzet kezelése érdekében a Monetáris Tanács számos intézkedést hozott.

2021 januárjában az MNB a hosszabb futamidőre ható eszközök hatékonyabb alkalmazása érdekében a monetáris politikai irányultságát változatlanul tartva az egyes programjai keretében kibocsátott likviditás átcsoportosítását hajtotta végre a fedezett hiteleszköz felől az állampapír-vásárlások irányába. Emellett az állampapír-vásárlásokat a tízévesnél rövidebb lejáratú állampapírokra is kiterjesztette, ezzel biztosítva a folyamatos állampapírpiacon likviditást a hozamgörbe középső szakaszán is.

A Monetáris Tanács 2021. január 12-én az Növekedési Kötvényprogram (NKP) keretösszegét 750 milliárd forintról 1150 milliárd forintra emelte.

A Monetáris Tanács március 9-én úgy határozott, hogy az állampapír-vásárlási programon belül vásárlásait az egyes sorozatokat érintő limit nélkül, rugalmasan alakítja. A döntést a koronavírus-járvány harmadik hulláma és a fejlett gazdaságokban erősödő reflációs kockázatok hatására növekvő pénzügyi hozamok és volatilitás indokolta. A Monetáris Tanács sikeresnek ítéli a programot, amely hozzájárult az állampapírpiac stabil likviditási helyzetének fenntartásához, valamint erősítette a monetáris transzmisszió hatékonyságát.

A Magyar Nemzeti Bank 2021. március 9-i döntése alapján kiterjesztette a Növekedési Kötvényprogram keretében történő vállalatikötvény-vásárlásait a nem pénzügyi közvállalatok által kibocsátott értékpapírokra, annak érdekében, hogy az NKP eredetileg megfogalmazott célja a vállalati kötvények piacán teljeskörűen érvényesüljön.

A jegybank 2021. április 6-án a 2020 áprilisában indított Növekedési Hitelprogram legújabb konstrukciója, az NHP Hajrá keretösszegét 3 000 milliárd forintra emelte. A döntést az elhúzódó járványhelyzet kedvezőtlen gazdasági hatásait és a konstrukció iránt, a kvk-k részéről jelentkező számottevő finanszírozási igényt figyelembe véve hozta meg a Monetáris Tanács.

Az MNB az első és második negyedév végén is eurolikviditást nyújtó devizaswap tendereket tartott. A jegybank aktív piaci jelenléttel tompította a negyedévvégi nemzetközi swappiaci feszültségek hazai begyűrűzését, hozzájárulva a monetáris kondíciók stabilitásának megőrzéséhez és ezen keresztül az árstabilitás fenntartásához.

Az inflációs kilátásokat övező felfelé mutató kockázatok általánosan erősödtek. Az eurozóna és az USA inflációja az év eleje óta emelkedett. A nyersanyagárak és a nemzetközi szállítmányozás költségeinek tartós növekedése magasabb külső inflációs környezet irányába mutat. A hazai gazdaság gyors újraindulásával átmenetileg ismét fellépő keresleti-kínálati súrlódások, az egyes ágazatokban várhatóan újból szűkössé váló munkaerőpiaci kapacitások az élénk bérdinamikával párosulva az inflációs kockázatok növekedését okozzák. A globális refláció és tartós nyersanyagár-emelkedés, valamint a gazdaság újraindítása során esetlegesen jelentkező másodkörös inflációs hatások jelentik a legnagyobb kockázatot az inflációs kilátásokra.

Az infláció az év első negyedévében a toleranciasáv felső szélé alatt, míg a második negyedévben a sávból kilépve afelett alakult. Az árindex az év végéig jellemzően a jegybanki toleranciasáv fölött maradhat. A második negyedévi kiugrását követően a nyári hónapokban a fogyasztóiár-index csak a korábban vártnál lassabb ütemben csökken 4 százalék

közelébe, majd az év végén ismét enyhén emelkedik. A bázishatások következtében az infláció 2022 elején várhatóan újból a jegybanki toleranciasávba süllyed.

A Tanács az árstabilitás biztosítása, az inflációs kockázatok tartós hatásainak megelőzése és az inflációs várakozások horgonyzása érdekében kamatemelési ciklust indított. 2021 júniusában a Monetáris Tanács az alapkamatot 30 bázisponttal 0,9 százalékra emelte. Az O/N betéti kamatot -0,05 százalékra, valamint az O/N és az 1 hetes fedezett hiteleszközök kamatát 1,85 százalékra változtatlanul tartotta. Az egyhetes betéti eszköz kamatát az MNB továbbra is a heti tenderek keretében határozza meg. Az eszköz kamata június végén az alapkammattal összhangban 0,9 százalékra emelkedett. Az infláció a monetáris politikai szigorító ciklus következtében 2022 közepétől a jegybanki cél körül stabilizálódik.

A Magyar Nemzeti Bank a kamatkondíciók szigorításával párhuzamosan megkezdte a hosszú futamidőn ható válságkezelő eszközök kivezetését. Ennek megfelelően az NHP Hajrát a 3000 milliárd forintos keret kimerülésével a jegybank lezárja.

A monetáris politikai eszköztár változásai

A Monetáris Tanács 2021. január 26-i ülésén az MNB egyes programjai keretében kibocsátott likviditásnak a fedezett hiteleszköz felől az állampapír-vásárlások irányába történő átcsoportosításáról döntött. A Monetáris Tanács döntésével összhangban az MNB heti 30 milliárd forintról 10 milliárd forintra csökkentette a fedezett hiteleszközön keresztül nyújtott likviditást, miközben az állampapír-vásárlási program aukciós és aukción kívüli heti vásárlásainak együttes célzott összegét 50 milliárd forintról 60 milliárd forintra emelte.

Az NHP *fix* és Hajrá, illetve az NKP keretében kibocsátott többlet pénzmennyiséget az MNB változtatlanul a preferenciális betéti eszközzel sterilizálja. 2021. március 4-én a preferenciális betételhelyezési lehetőség a Növekedési Kötvényprogramhoz (NKP) kapcsolódóan egy évvel, azaz 2022. december 31-ig meghosszabbításra került. A 2022. január 3. és 2023. január 1. közötti időszakban 2 százalékos éves kamat illeti meg az egyes hitelintézeteket a Növekedési Kötvényprogram keretében a 2021. március 15. után kibocsátott vállalati kötvényekből az MNB által vásárolt összegnek a hitelintézetre jutó hányadának megfelelő mértékben. 2021 első félévében a preferenciális betét sávosan kamatozott: az alapkamat mellett a meghatározott feltételeknek eleget tevő, az NHP Hajrá és az NKP keretében megvalósuló hitel- illetve kötvényállományok alapján az MNB 2, illetve 4 százalékos kamatot fizetett.

A gyorsan változó piaci környezetben és az erősen bizonytalan vírushelyzetben is a Magyar Nemzeti Bank kiemelt célja maradt az állampapírpiac stabilitásának és likviditási helyzetének támogatása. Ennek érdekében – a Monetáris Tanács március 9-i döntése alapján, amennyiben az állampapírpiac helyzete indokoltá teszi, – az MNB vásárlásai az egyes szorozatoknál az 50 százalékos részarányt is meghaladhatják. A módosítás nem érintette a heti vásárlási mennyiséget, csak a vásárlások szerkezetét befolyásolja.

A Monetáris Tanács április 27-i ülésén végrehajtotta az állampapír-vásárlási program felülvizsgálatát. A Monetáris Tanács változtatlanul a monetáris politikai eszköztár kulcsfontosságú elemének tartja az állampapír-vásárlási programot, melyet a járvány harmadik hulláma alatt és a változékony nemzetközi pénzügyi környezetben is sikeresnek ítélt meg. A jegybanki vásárlások hozzájárultak az állampapírpiac stabil likviditási helyzetének fenntartásához, valamint erősítették a monetáris transzmisszió hatékonyságát. A globális reflációs aggodalmak erősödése ismét növelheti az állampapír-piaci folyamatok bizonytalanságát, így az MNB az állampapír-vásárlási programot továbbra is tartós piaci jelenlét mellett, a heti vásárlások szerkezetét rugalmasan alakítva, a szükséges mértékben és a szükséges ideig használja. 2021 június végén az MNB által vásárolt államkötvények és államilag garantált kötvények együttes névértéke meghaladta a 2500 milliárd forintot.

Az MNB – a korábbi negyedévekhez hasonlóan – eurolikviditást nyújtó swaptenderek alkalmazásával biztosította az első és a második negyedév végén a bankrendszer számára szükséges likviditást. A jegybanki tenderek hatására a piacot a swapeszköz alkalmazását megelőző hasonló időszakoknál alacsonyabb volatilitás jellemezte. Az MNB devizawap-tenderei 2021. március 24-31., valamint június 23-30. között simították a negyedév végi swappiaci folyamatokat. Az MNB 4-4 tenderen március végén mintegy 2 milliárd eurót, június végén pedig mintegy 4,5 milliárd eurót bocsátott a bankrendszer rendelkezésére. Az MNB aktív piaci jelenléttel tompítja a negyedévek végén a nemzetközi swappiaci feszültségek hazai begyűrűzését, hozzájárulva a monetáris kondíciók stabilitásának megőrzéséhez és ezen keresztül az árstabilitás fenntartásához.

A Monetáris Tanács 2021. június 22-én az inflációs várakozások horgonyozása érdekében 0,6 százalékról 0,9 százalékra emelte az alapkamatot. Emellett változatlanul hagyta a kamatfolyosó alsó és felső széleit: az egynapos betéti kamat -0,05 százalékon, az egynapos és egyhetes jegybanki fedezett hitelek kamata 1,85 százalékon maradt. Az alapkamat emelkedését követve 0,9 százalékra nőtt a kötelező tartalék után fizetett kamat, valamint az alultartalékolás esetén alkalmazott büntető kamatláb is.

A jegybanki eszközök igénybevétele és a rövid futamidejű hozamok alakulása

2021 első félévében a bankrendszer nettó forintlikviditása (elszámolási és azonnali elszámolási számlák nettó egyenlege, preferenciális, egynapos és egyhetes betétek egynapos és egyhetes hitelekkel csökkentett értéke) az időszak egészét tekintve átlagosan 7096 milliárd forintot tett ki. A havi átlagok növekvő tendenciát mutatnak: a januári mintegy 6300 milliárd forintos átlag júniusra 8000 milliárd forint közelébe emelkedett.

A bankrendszeri likviditást elsődlegesen az MNB műveletei mozgatták. Ezen belül is kiemelten az MNB állampapír-vásárlásai bővítették a rendelkezésre álló pénzeszközöket. Mértékét tekintve másodlagos nagyságú, ellenkező irányú volt a forintlikviditást nyújtó swapállomány csökkenése, valamint az eurolikviditást nyújtó swapok forint lábának együttes hatása. Említendő érdemi tényező még az MNB által nyújtott hosszú hiteleknek az előző tételeknél mérsékeltebb likviditást bővítő, illetve a KESZ és a készpénz állomány növekedésének likviditást szűkítő hatása.

A bankrendszer összesített tartalék-kötelezettsége az időszakban 286-309 milliárd forint között alakult, tendenciájában lassú növekedéssel az egyes hónapok között. A tartalékszámok átlagos állománya havonta rendre 365, 382, 353, 356, 352, illetve 365 milliárd forintot tett ki. A korábbi időszakokhoz hasonlóan a ténylegesen elhelyezett tartalék minden hónapban érdemben meghaladta a kötelezettség mértékét. A kumulált túltartalékolás hóvégi egyenlegei időrendben 65, 77, 48, 52, 50, 55 milliárd forintot mutattak.

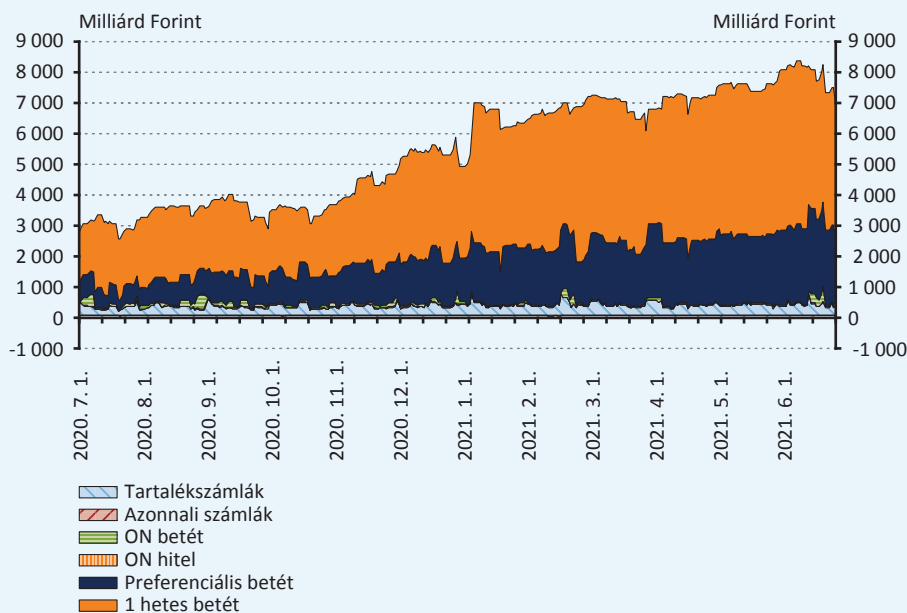
A bankrendszeri többletlikviditás a jegybanki egynapos, egyhetes, valamint a preferenciális betéti eszközökben helyezhető el. A fenti betéti eszközök közül a bankrendszer a legnagyobb mértékben az egyhetes betéti eszközt, másodsorban pedig a preferenciális betéti eszközt használta. Az MNB az időszak folyamán egyhetes betétből 26 tendert tartott, minden alkalommal az összes benyújtott ajánlatot elfogadva. A tenderenként elfogadott ajánlatok összege 3784-5347 milliárd forint között változott, az időszakot tekintve összességében növekvő tendencia mellett, bár júniusban a havi átlagos állomány májushoz képest némileg csökkent, és 4822 milliárd forintot tett ki. Az eszköz kamatozása a jegybanki alapkamat június 22-i emeléséig 75 bázisponton maradt, ezt követően pedig 90 bázispontra nőtt.

A preferenciális betéti limitek összevont értéke, illetve az elhelyezett egyenlegek egyaránt dinamikusan növekedtek: a limitek összevont értéke januárban 2171, júniusban pedig már 3000 milliárd forintot ért el. A kihasználtság mindvégig magas, 80 százalék feletti volt: a havi átlagos elhelyezett összeg a januári 1510 milliárd forintról (82 százalék) júniusra 2272 milliárd forintra (80 százalék) növekedett. A teljes limiten belüli leginkább kedvezményes, 4 százalékos kamatozás mellett elhelyezhető rész nőtt a legerőteljesebben, a januári 1187 milliárd forintról júniusra 1541 milliárd forintra. A Monetáris Tanács preferenciális betéti struktúráját egyszerűsítő döntése következtében júliusra a 4 százalékos kamatozású limitösszeg 613 milliárd forintra esik vissza, míg az NHP Hajrá alapkamaton kamatozó limitrésze a júniusi 218 milliárd forintról 1243 milliárd forintra emelkedik. A preferenciális betéti eszköz elhelyezésére vonatkozó teljes limit július hónapra 3272 milliárd forint értékben került megállapításra, azaz továbbra is dinamikusan emelkedik.

Az O/N betét a többi sterilizációs eszközhöz képest kedvezőtlenebb kamatozása miatt továbbra is ritkábban és kisebb mértékben igénybe vett eszköz. Az MNB-nél O/N betétben elhelyezett pénzeszközök átlagos állománya az időszak egészében 47 milliárd forintot tett ki, tehát továbbra is mérsékelt. 100 milliárd forint fölötti elhelyezés csupán az időszak végi egyedi likviditáskezeléshez, a húsvéti ünnephez, valamint két hónapban az áfa-fizetési időszakhoz kapcsolódott.

Az erőteljesen likviditás-többletes helyzetben a bankok egynapos fedezett hitelt a félév folyamán 24 alkalommal vettek igénybe, egyhetes hitelt pedig nem vettek fel. A hitelfelvételek átlagos állománya alacsony, mintegy 6 milliárd forint volt.

4. ábra
A jegybank betéti és hiteleszközeinek igénybevétele

Forrás: MNB.

A forintlikviditást nyújtó jegybanki FX-swapok év eleji nyitó állománya 1606 milliárd forintról az első félév végére 1333 milliárd forintra csökkent. Az időszakban összesen 18 forintlikviditást nyújtó tender került meghirdetésre. Az MNB lejáró állomány hiányában nem hirdette meg a tendert, emellett az első és a második negyedév végén a negyedév végi swappiaci feszültségek csökkentése érdekében az MNB a forintlikviditást nyújtó tenderek helyett eurolikviditást nyújtó swaptendereket hirdetett meg. A többi alkalommal a lejáró állomány került meghirdetésre a különböző futamidőkön egyenletesen szétosztva így az MNB az 1, 3, 6 és 12 hónapos futamidőkön egyaránt összesen 183-183 milliárd forint mennyiséget hirdetett meg a forintlikviditást nyújtó tendereken.

Legnagyobb kereslet 2018 milliárd forint összesített ajánlattal 12 hónapos futamidőn volt, ezt követte a 6 hónapos futamidő lényegében feleakkora összeggel, 1004 milliárd forinttal. A teljes elfogadott mennyiség 12 hónapon 426 milliárd forintot (1191 millió eurót), míg 6 hónapon 71 milliárd forintot (198 millió eurót) tett ki. Az MNB a benyújtott ajánlatok függvényében a piaci hozamszintek figyelembevételével döntött az elfogadott mennyiségekről.

2. táblázat

Jegybanki forintlikviditást nyújtó FX-swap tenderek száma, meghirdetett és elfogadott mennyiségek

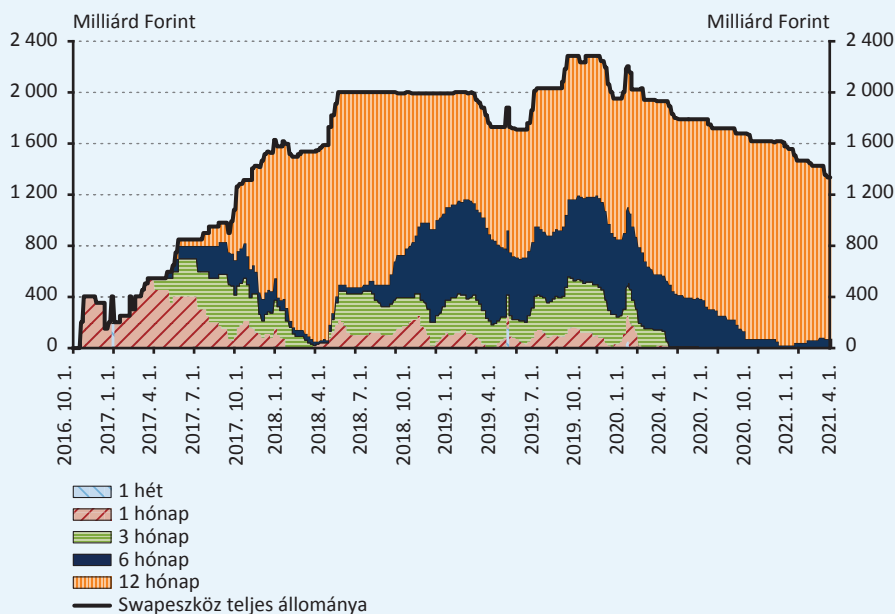
milliárd forintban

Futamidő	Tenderek száma	Meghirdetett mennyiség	Összes ajánlat	Elfogadott mennyiség
1 hónap	18	183	375	0
3 hónap	18	183	329	0
6 hónap	18	183	1 004	71
12 hónap	18	183	2 018	426
Összesen	72	731	3 726	497

Forrás: MNB.

A jegybanki forintlikviditást nyújtó FX-swapok összesített állománya az időszak végén 6 hónapon 71 milliárd, 12 hónapon 1262 milliárd forint volt, a többi futamidőn nincs állomány. Az állomány összetételét tekintve tehát a legnagyobb súlyú, 12 hónapos swapok aránya a félév végén 95 százalékot ért el.

5. ábra
A jegybanki FX-swap állomány alakulása

Forrás: MNB.

Mindkét vizsgált negyedév végén az MNB a swappiaci lehetséges hozamingadozások csillapítására eurolikviditást nyújtó FX-swaptendereket hirdetett meg. Az MNB összesen 4-4 tendert tartott, 2021. március 24-én, 29-én, 30-án és 31-én, valamint június 23-án, 28-án, 29-én és 30-án. A tenderek futamideje egy naptól két hétig terjedt. Az MNB mindkét negyedév végén a beérkező összes ajánlatot elfogadta: ez márciusban 1982 millió eurót (722 milliárd forintot), júniusban pedig 4520 millió eurót (1584 milliárd forintot) jelentett. A jegybanki tenderek hatására a piacot a swapeszköz alkalmazását megelőző hasonló időszakoknál alacsonyabb volatilitás jellemezte.

3. táblázat

Jegybanki eurolikviditást nyújtó FX-swap tenderek dátumai és elfogadott mennyiségei

milliárd forintban

Tendernap	Értéknap	Lejárat	Típus	Összes elfogadott mennyiség
21.03.24	21.03.26	21.04.08	2 hetes	765
21.03.29	21.03.31	21.04.01	spotnext	325
21.03.30	21.03.31	21.04.01	tomnext	125
21.03.31	21.03.31	21.04.01	overnight	767
21.06.23	21.06.25	21.07.08	2 hetes	2 613
21.06.28	21.06.30	21.07.08	1 hetes	265
21.06.29	21.06.30	21.07.01	tomnext	1 350
21.06.30	21.06.30	21.07.01	overnight	292
Összesen	-	-	-	6 502

Forrás: MNB.

Az MNB hosszú hiteleszköze 2021 első félévében 3, illetve 5 éves futamidőn heti rendszerességgel került meghirdetésre. Az MNB a vizsgált időszakban 26 tendert tartott, melyeken kizárólag 5 éves futamidőn fogadott el ajánlatokat összesen 330 milliárd forint értékben, 3235 milliárd forint összesített kereslet mellett. A Monetáris Tanács január 26-i, a hosszú hiteltenderekől az állampapír vásárlások felé történő likviditás-átcsoportosításról szóló döntése alapján az MNB – a januári 20-30 milliárd forintos összegek után – február elejétől az állományt heti 10 milliárd forintos lépésekben növelte. A hosszú hiteleszköz teljes értéknapos állománya az év elejétől június végéig 2263-ról 2593 milliárd forintra nőtt.

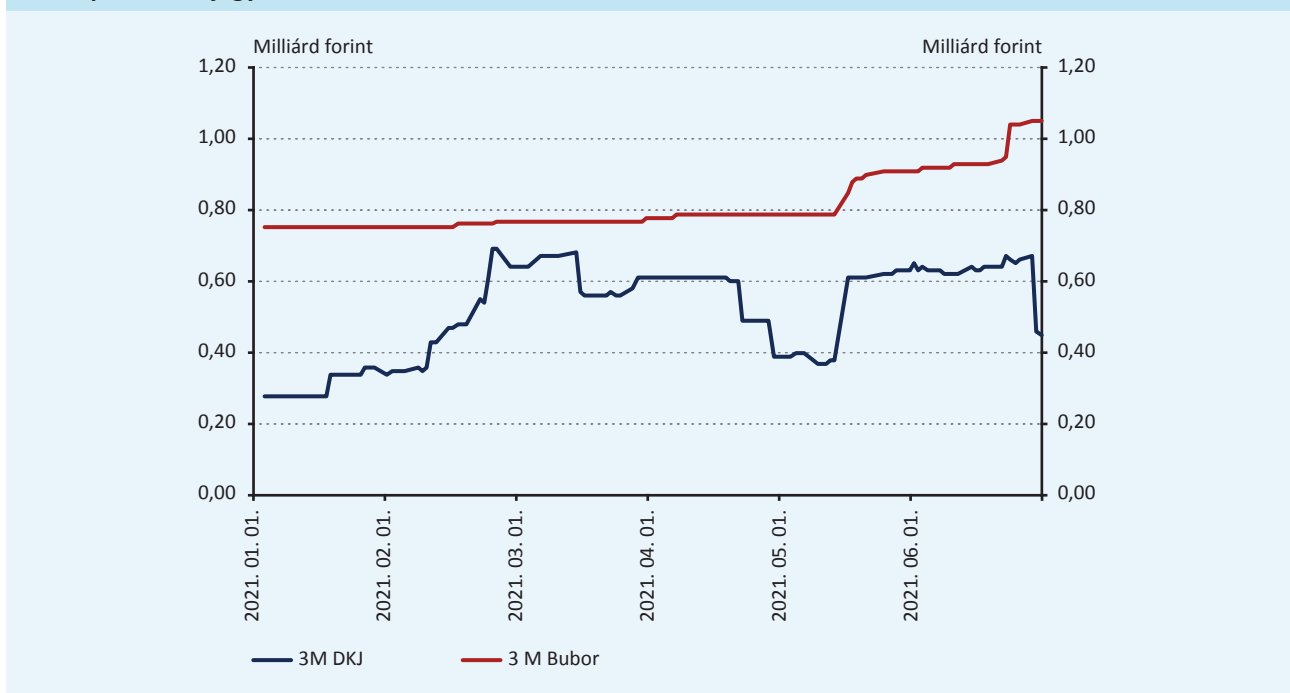
Az MNB a teljes időszak alatt aktív szereplője volt az állampapírpiacnak. Az aukciós és aukción kívüli vásárlások tervezett együttes összegét a januári 50 milliárd forintos heti mennyiségről február elejére 60 milliárd forintra emelte, és ezt az időszak végéig fenntartotta. Az MNB heti tényleges aukciós vásárlásainak összege a piaci hozamok és a banki ajánlatok függvényében változóan, névértékben 21 és 40 milliárd forint között alakult. Az aukciós vásárlások a 10 évnél hosszabb futamidejű papírokra koncentráálódtak, míg az időszak második felében kiegészültek néhány fontosabb 10 év alatti hátralévő futamidejű kötvénnyel is. Az időszak folyamán az MNB 763 milliárd forint névértékű aukciós vásárlást bonyolított, melyből a 2033/A, 2038/A, illetve a 2029/A jelű értékpapírok részesednek a legnagyobb mértékben. Az első félévben aukción kívül vásárolt államkötvények névértéke 739 milliárd forintot tett ki.

Az államkötvények mellett az MNB a korlátozott mértékű kínálatból 18 milliárd forint névértékben vásárolt állami garancia-vállalás mellett kibocsátott kötvényt is. Az időszak végére az MNB által megvásárolt államkötvények névértéke 2466 milliárd forintot, míg az állami garancia-vállalás mellett kibocsátott kötvényállomány 66 milliárd forintot tett ki.

Az MNB a jelzáloglevélvásárlások tekintetében az elsődleges kibocsátásokon való részvételt 2020. november 6-ától szüneteltette. A másodlagos piacon az MNB piacbarbantartási céllal heti 1 milliárd forint névértékű jelzáloglevelet vásárolt, a féléves vásárolt mennyiség 26 milliárd forint. A másodpiaci vásárlások következtében június végén az MNB által a program keretében birtokolt jelzáloglevél állomány névértéke összesen 307 milliárd forintra növekedett.

A kamattranszmisszió szempontjából kitüntetett jelentőségű három hónapos BUBOR jegyzések lassan növekvő tendenciával 75 bázisponttól az időszak végére 105 bázispontra nőttek. A 3 hónapos diszkontkincstárjegy (DKJ) hozamok 28 és 69 bázispont között alakultak, hullámzó értékek mellett a záró érték 45 bázispont volt.

6. ábra
3 hónapos Bubor jegyzések és DKJ hozamok alakulása százalékban

Növekedési Hitelprogram és Növekedési Kötvényprogram

A koronavírus járvány negatív gazdasági hatásainak enyhítése érdekében, valamint a vállalatok megváltozott igényeihez igazodva az MNB 2020. áprilisban 1 500 milliárd forintos keretösszeggel elindította a korábbiakhoz képest szélesebb felhasználási lehetőséget biztosító NHP Hajrá konstrukciót. Az NHP Hajrá a legfontosabb paraméterei és a lebonyolítás módja tekintetében megegyezik az NHP korábbi szakaszaival. Az NHP Hajrá keretében folyósított hitelvolumenből fakadó banki többletlikviditást az MNB a preferenciális betéti eszközzel sterilizálja, így a program hatása likviditási szempontból semleges. Az elhúzódó járványhelyzet kedvezőtlen gazdasági hatásait és a konstrukció iránt a kkv-k részéről jelentkező számottevő finanszírozási igényt figyelembe véve a Monetáris Tanács az NHP Hajrá keretösszegét tavaly novemberben 2 500 milliárd forintra, majd idén áprilisban 3 000 milliárd forintra emelte. 2021. július 7-től a hitelintézetek már csak a részükre allokált egyedi hitelkeretet terhére köthetnek hitelszerződéseket a vállalkozásokkal a konstrukció 2021. szeptember 30-i lezárásáig.

Az NHP Hajrá keretében 2021. június végéig mintegy 40 ezer kkv jutott forráshoz több mint 2 900 milliárd forint összegben, ezzel a keretösszeg 97 százaléka felhasználásra került. A konstrukció keretében lehívott és még nem törlesztett hitelállomány meghaladta a 2 ezer milliárd forintot, míg az NHP összes szakasza és konstrukciója keretében fennálló hitelállomány együttesen mintegy 2 890 milliárd forintot tett ki 2021 első félévének végén.

Az MNB 2019. július 1-jén indította el Növekedési Kötvényprogramot azzal a céllal, hogy a vállalati forrásbevonás szerkezetének javításán és a kötvénypiac likviditásának bővítésén keresztül növelje a monetáris politikai transzmisszió hatékonyságát, illetve elősegítse, hogy a vállalati szektor a bankhitelek mellett megfelelő mértékben támaszkodjon erre a típusú finanszírozásra is. Annak érdekében, hogy az NKP az indulásakor megfogalmazott célokat még hatékonyabban segítse, valamint, hogy a vállalatok forrásellátottságát a koronavírus (COVID-19) járvány miatt megváltozott gazdasági környezetben is biztosítani tudja, a Monetáris Tanács a kötvényprogram induláskori, eredeti paraméterei közül 2021 első hat hónapja során többet is módosított.

Az NKP addigi sikereire, illetve a program iránti intenzív érdeklődésre tekintettel 2021. január 12-én az NKP keretösszegét 750 milliárd forintról 1150 milliárd forintra emelte. A Tanács az MNB által vásárolható vállalati kötvények maximális futamidejét az EKB gyakorlatához igazodva 20 évről 30 évre módosította, az egy vállalatcsoporttal szemben lehetséges jegybanki kitettséget pedig 50 milliárd forintról 70 milliárd forintra emelte, hogy a vállalati szektor beruházásaihoz és akvizícióihoz szükséges finanszírozáshoz a bankhitelek melletti alternatív forrásbevonási mód is biztosítva legyen. 2021. március 9-én a jegybank bejelentette, hogy az EKB kötvényvásárlási programjaihoz hasonlóan az NKP keretében folytatott vállalatikötvény-vásárlásokat kiterjeszti a nem pénzügyi közvállalatok által kibocsátott értékpapírokra is annak érdekében, hogy a program eredetileg megfogalmazott céljai a vállalati kötvények piacán teljeskörűen érvényesüljenek. 2021 első féléve során az NKP-ban 20 vállalatikötvény-sorozat forgalomba hozatalára került sor, a társaságok pedig 515 milliárd forint forrás bevonását hajtották végre a kötvényeken keresztül. A program indulásától számítva így összesen 60 vállalat 72 kötvénysorozatának kibocsátására került sor, a vállalati forrásbevonás összvolumene pedig elérte az 1405 milliárd forintot. Az NKP-s kibocsátásoknak is köszönhetően a hazai nem pénzügyi vállalatok által forgalomba hozott kötvények összesített állománya 2021 első félévének végén meghaladta a 2000 milliárd forintot, vagyis a magyar vállalatikötvény-piac eredményesen folytatta felzárkózását a regionális és európai uniós országok piacainak átlagához.

2.2. A PÉNZÜGYI KÖZVETÍTŐRENDSZER STABILITÁSA

Az MNBtv. értelmében a jegybank elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. Az MNB elsődleges céljának veszélyeztetése nélkül támogatja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának fenntartását, ellenállóképességének növelését, a pénzügyi közvetítőrendszer gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulását és a Kormány gazdaság-, valamint a környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos politikáját a rendelkezésére álló eszközökkel. Az MNB emellett a Pénzügyi Felügyeletnek Európai Rendszerében betöltött tagságához kapcsolódó mandátumánál fogva ellátja az Európai Bankhatóság, az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatónyugdíj-hatóság, az Európai Értékpapír-piaci Hatóság és az Európai Rendszerkockázati Testület hatásköréből eredő, MNB-re háruló feladatokat, továbbá ellátja a hazai pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét, valamint szanalási hatóságként is eljár.

A hazai bankrendszer stabil, sokkellenálló-képessége mind a likviditási helyzet, mind a veszteségviselő képesség szempontjából erősnek mondható. A magyar bankrendszer az elhúzódó járványhelyzetben is folyamatosan képes biztosítani a szükséges forrásokat a gazdaság szereplőinek, elősegítve ezzel a gazdaság újraindítását. A bankrendszer likviditása az elmúlt időszakban tovább emelkedett, így a bankok jelentős pufferekkel teljesítik a likviditásfedezeti követelményeket. A hazai bankrendszer jövedelmezősége is javult, 2021 első félévében 352 milliárd forint adózott eredményt ért el a hitelintézeti szektor, ami 285 milliárd forintos emelkedésnek felel meg az előző év azonos időszakához képest. A hitelintézetek mindegyike teljesíti a jogszabályi tőkemegfelelést, a bankrendszer konsolidált tőkemegfelelési mutatója (TMM) pedig 19,1 százalékra emelkedett. A bankszektor továbbra is magas szabad tőkepufferrel rendelkezik, de ezek szektoron belüli eloszlása koncentrált.

A pénzügyi rendszer legfontosabb folyamatai

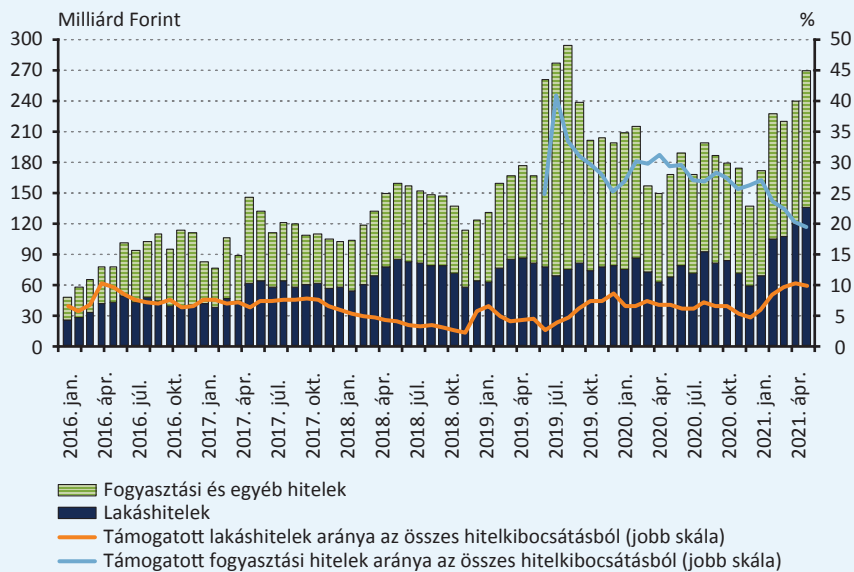
2021 júniussal bezárólag a hitelintézetek háztartási hitelállománya éves szinten 16 százalékkal bővült a folyósítások és törlesztések eredőjeként, elsősorban a babaváró kölcsönök és a lakáshitelek dinamikus kibocsátásának, valamint a moratórium törlesztéseket mérséklő hatásának köszönhetően. A moratóriumban 2021 májusában a jogosult lakossági hitel állomány 49 százaléka vett részt, ami a teljes háztartási hitelállomány 35 százalékát jelentette. Jelenleg a hazai háztartási hitelezés bővülési üteme a legmagasabb éves dinamika az Európai Unióban, míg a háztartási szektor GDP-arányos eladósodottsága továbbra is az egyik legalacsonyabb az EU-ban.

Az új szerződéskötések értéke 2020 július eleje és 2021 június vége között éves átlagban 9 százalékkal csökkent, ami részben a 2019 júliusában bevezetett babaváró hitelek okozta magas bázisnak tudható be. A lakáshitelek éves kibocsátása 19 százalékkal meghaladta az előző évi volument, amit a 2021-től elérhető új otthonteremtési támogatások is erősítettek. A koronavírus-járvány és a megfékezése érdekében hozott intézkedések a személyi kölcsönöket érintették leginkább, ebben a szegmensben az éves új kihelyezések 20 százalékos visszaesést mutatnak. Az állami támogatásokhoz kapcsolódó hitelek – ideértve a Családi Otthonteremtési Kedvezményhez kapcsolódó, illetve a babaváró kölcsönöket – immár az új szerződéskötések közel egyharmadát teszik ki, támaszt adva a hitelezési folyamatoknak (7. ábra). A babaváró hitelek állománya 2021 június végére 1334 milliárd forintra emelkedett, ami a teljes lakossági hitelállomány több mint 15 százalékát teszi ki. A Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitelek (MFL) továbbra is támogatják a hosszabb távú kamatfixálást, az első félév kihelyezése alapján a lakáshitelek kétharmadát MFL minősítéssel nyújtották. A személyi kölcsönök esetében januárban kezdődött meg a Minősített Fogyasztóbarát Személyi Hitelek folyósítása, amelyek aránya júniussal bezárólag a személyi hitel kibocsátás 19 százalékát adta.

A vállalati hitelállomány éves növekedési üteme 7 százalékot tett ki 2021. június végén. A mikro-, kis- és középvállalkozások hitelállománya 2021 második negyedévének végéig mintegy 21 százalékkal bővült éves szinten. A fizetési moratórium – amelyben 2021. májusban a jogosult állomány 35 százaléka és a teljes hitelállomány 22 százaléka vett részt – az esedékes tőketörlesztések csökkenésére, míg a koronavírus gazdasági hatásainak tompítása érdekében bevezetett jegybanki és állami hitel- és garanciaprogramok az új szerződéskötésekre gyakoroltak kedvező hatást. 2021. június végéig a hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások az NHP Hajrá tavaly áprilisi indulása óta 2 900 milliárd forintot meghaladó összegben kötöttek szerződést. A létrejött ügyletek volumenének 37 százaléka új beruházási hitel vagy lízing, 53 százaléka forgóeszközhitel, 10 százaléka pedig korábbi beruházási hitel kiváltásához kapcsolódó ügylet volt. A hitelek mintegy háromnegyedét a kereskedelem, az ingatlanügyletek, a feldolgozóipar, az építőipar és a mezőgazdaság ágazatokban tevékenykedő kkv-k vették fel. A kihelyezett volumen közel kétharmada mikro- és kisvállalkozásokhoz került.

7. ábra

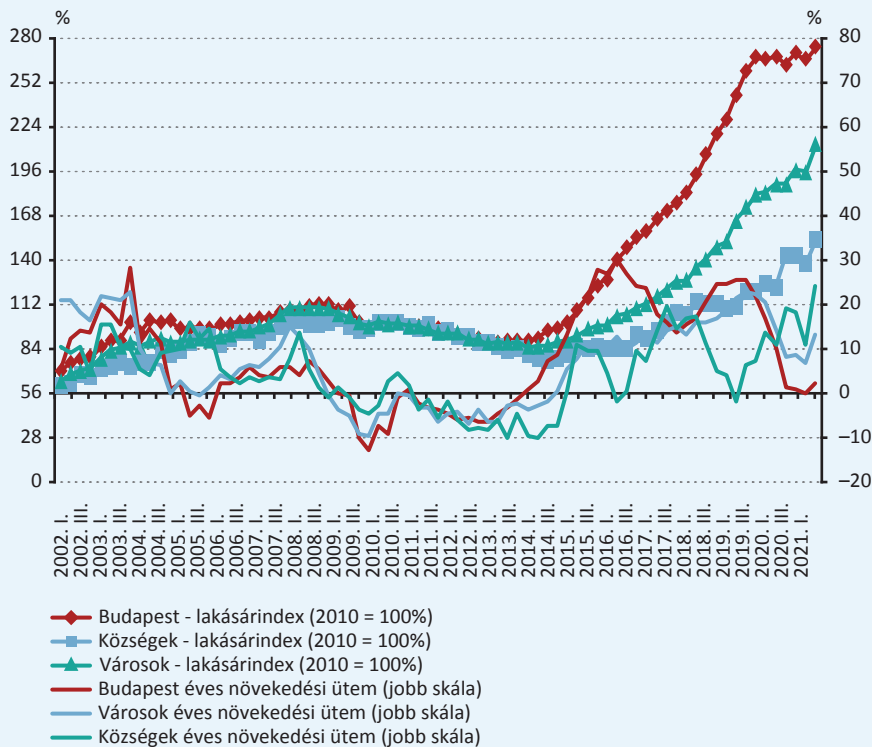
A támogatott és a teljes hitelkibocsátás alakulása a lakossági szegmensben

Megjegyzés: A támogatott lakáshitelek közé a következő konstrukciókat soroljuk: kedvezményes hitel CSOK-kal 2 gyermekes családok esetén, kedvezményes hitel CSOK-kal 3 gyermekes családok esetén (10+15), támogatott hitel CSOK-kal, falusi CSOK, illetve az egyéb támogatott lakáshitelek, így a 2021 februártól elérhető Otthonfelújítási hitel. A támogatott fogyasztási hitel a babaváró kölcsönt takarja. Forrás: MNB.

2021 első negyedévében országos átlagban és Budapesten is emelkedtek a lakásárak nominálisan, aminek következtében az éves növekedési ütem országos szinten a negyedik negyedéves 6,8-ról 14,1 százalékra, Budapesten pedig -0,1 százalékról 2,1 százalékra emelkedett (8. ábra). 2021 második negyedévében élénk kereslet mellett folytatódott az árak emelkedése, az előzetes adatok szerint országos átlagban 3,2, a fővárosban pedig 4,4 százalékkal növekedtek a lakásárak negyedéves alapon. Az elmúlt években tapasztalható nagymértékű lakásár-emelkedés pénzügyi stabilitási kockázatait enyhíti, hogy a lakásárak emelkedését nem kísérte az egyre kockázatosabb hitelezés térnyerése, és a fennálló lakossági hitelállomány több mint 80 százaléka már az MNB adóssághék-szabályainak megfelelően került folyósításra. 2020-ban jelentősen bővült az újlakás-kínálat, a mintegy 28,2 ezer új építésű lakás átadása 33,5 százalékkal haladta meg a 2019-es szintet, továbbá 2021 első felében a lakásfejlesztési aktivitás bővülése volt megfigyelhető. Előretekintve, a 2021 elején bevezetett kedvezményes lakásáfa lendületben tarthatja a lakásépítéseket a következő években is.

8. ábra
A nominális MNB-lakásárindex településtípusok szerint (2010 = 100%)

Forrás: MNB, lakáspiaci közvetítói adatbázis.

2021 első felében továbbra is a kihasználatlansági ráták emelkedése jellemezte mind az iroda, mind az ipar-logisztikai szegmenst. A koronavírus-járvány előtti szintekhez képest az irodák iránti kereslet még mindig alacsony, és ezen belül is a szerződeshosszabbítások képviselik a legnagyobb arányt. 2021. június végére a budapesti irodapiac kihasználatlansági rátája 70 bázispontos emelkedés után 9,8 százalékra nőtt. Az ipari-logisztikai ingatlanok kihasználatlansági rátája 330 bázispontos növekedéssel 5,3 százalékra emelkedett az első félév során. A kihasználatlansági ráta emelkedése mögött azonban nem látható piaci fordulat, a kereslet továbbra is magas. A kihasználatlansági ráta emelkedését az okozta, hogy a meglévő üres ingatlanállomány nem tud kiszolgálni jelentősebb területigényeket, ezért a kereslet jelentős része az új fejlesztések előbérleteiben csapódik le. A Lakás- és Ingatlanpiaci Tanácsadó Testület (LITT) növekedést vár az ipari-logisztikai szegmens fejlesztéseiben, az elmúlt évek erős irodafejlesztési aktivitásában pedig mérséklődést. A folyamatban lévő fejlesztések hatására az irodapiac kihasználatlansági rátájában további növekedés várható a következő 1–2 évben, a felépülő irodák idővel feltöltődnek, ezért inkább a gyengébb minőségű ingatlanok kihasználtságában várható csökkenés. A hazai kereskedelmi ingatlanok befektetési piacán több nagy összegű tranzakció is történt az első félévben, ezért idén magasabb befektetési forgalomra lehet számítani. A hazai tranzakciók mellett a magyar befektetők – folytatva az elmúlt évek gyakorlatát – külföldön is jelentős ingatlanvásárlásokat hajtottak végre, több nagyszámú tranzakciót is kiviteleztek.

A bankrendszer nemteljesítő hiteleinek állománya mind a vállalati, mind a lakossági szegmensben tovább csökkent, de a moratórium miatt a nemteljesítési mutatók nem adnak teljes képet a hitelporfólió minőségére és kockázatosságára vonatkozóan. 2021 első negyedévének végére a nemteljesítő háztartási hitelállomány éves szinten 16 milliárd forinttal 270 milliárd forintra csökkent, melynek felét a 90 napon túl késedelmes állomány adta. A lakossági nemteljesítő hitelek aránya 0,7 százalékpontos éves mérséklődést követően 3,2 százalékra süllyedt az első negyedév végén, ami elsősorban a hitelintézetek tisztítási aktivitásának volt köszönhető, de a dinamikus bővülő hitelállomány is segítette a ráta csökkenését. A nemteljesítő vállalati hitelek állománya 13 milliárd forintos éves csökkenést követően 328 milliárd forintot tett ki 2021 márciusában, ami 3,4 százalékos NPL-rátát eredményezett a bővebb nemteljesítő hitel definícióval számolva. Bár a késedelmes hitelek aránya nem emelkedett az elmúlt időszakban, a hitelintézetek a növekvő hitelkockázatok mentén már megkezdtek az értékvesztések képzését, felkészülve a moratórium után megemelkedő nemfizetési arányokra.

2021 első féléve folyamán a hitelintézeti szektor 342 milliárd forint adózott eredményt ért el az egyedi banki (nem konszolidált) adatszolgáltatás szerint, ami 274 milliárd forintos emelkedésnek felel meg az előző év azonos időszakához képest. 2021 első félévében a 12 havi gördülő sajtóttőke-arányos jövedelmezőség (RoE) 5,7 százalékponttal 10 százalékra, az esz-közarányos profit (RoA) pedig 0,5 százalékponttal 0,9 százalékra nőtt. Az éves javuláshoz az eredménytétel többsége hozzájárult, legnagyobb mértékben az előző év azonos időszakához képest 145 milliárd forinttal mérséklődő értékesítés- és céltartalékképzés. A jövedelmezőség a hitelezési aktivitás és – a digitális megoldások széleskörű alkalmazásán, valamint a pénzügyi mélyülésen keresztül – a költséghatékonyság növelésével javítható tovább. A hitelintézeti szektor hatékonysága nemcsak az egyes bankok szintjén növelhető, de a szinergiák kiaknázásával intézmények összeolvadása révén is emelkedhet.

A bankrendszer konszolidált tőke megfelelési mutatója (TMM) 2021 első negyedévében 18,3 százalékról 19,1 százalékra emelkedett. Az évközi eredmény – auditálást megelőzően – figyelembe nem vehető részével együtt számolva ugyanez az érték 19,4 százalékra tehető. A TMM növekedését a 2020-as eredmény auditálása és a teljes kockázati kitétséggérték (TREA) stagnálása is támogatta. A teljes eredménnyel és az érvényes enyhítésekkel számolva a szektor döntő többségének 4 százalék felett alakult a kitétségarányos szabad tőkéje.

Az MNB makroprudenciális tevékenysége

Az MNB 2021 első felében is fokozott figyelemmel követte a koronavírus-járvány miatti bankrendszeri kockázatok alakulását, valamint a mérséklésük érdekében bevezetett makroprudenciális intézkedések hatásosságát. Az MNB folyamatosan monitorozza az alkalmazott makroprudenciális eszközök, valamint a Kormány által az MNB javaslatára bevezetett fizetési moratórium és a hitelösztönző programok hatásait. A fizetési moratórium tekintetében az MNB kiemelt figyelmet fordít a moratóriumot igénybe vevő ügyfelek, valamint a moratórium alatt álló hitelállomány kockázatoságának alakulására.

Az MNB prioritásként kezeli a hitelezési folyamatok hatékonyságának támogatását és a digitalizáció széleskörű alkalmazásának elősegítését. A lakossági jelzáloghitelekhez kapcsolódó értékbecslési folyamatok egyszerűsítését megteremtő jogszabályi háttér felállítására tekintettel az MNB 2021 februárjában az adósságfék szabályok módosításáról döntött. Ennek értelmében a hitelfedezeti mutató számításához az ingatlanok forgalmi értéke ezentúl statisztikai alapú értékbecslési módszertannal is megállapítható. A módosítás támogatja a banki digitalizáció erősítését, a gyorsabb és költséghatékonyabb hitelezési gyakorlatok kialakítását. A statisztikai értékbecslés adósságfék keretrendszeren belüli alkalmazásának elősegítése mellett az MNB megkezdte az adósságfék szabályok zökkenőmentes alkalmazását segítő piaci észrevételek átvezetését, valamint folyamatosan vizsgálja a nemzetközi legjobb gyakorlatok hazai bevezetésének lehetőségeit is.

Az MNB, meghirdetett Zöld Programjával összhangban, a pénzügyi rendszer klímaváltozással kapcsolatos kockázatainak mérséklése és a hazai ingatlanállomány energetikai jellemzői javításának elősegítése érdekében felülvizsgálta a jelzálog-hitel-finanszírozás megfelelési mutatóra (JMM) vonatkozó szabályozását. A módosítás értelmében 2021. július 1-jétől a zöld jelzálogalapú források kedvezményes súlyozással vehetők figyelembe a mutató számításakor. A módosítás ösztönzi a nemzetközileg egyre elterjedtebb zöld jelzáloglevelek jövőbeli hazai kibocsátását, ezen keresztül pedig a zöld ingatlanokat finanszírozó jelzáloghitelek elterjedését is. A zöld jelzálogalapú források kedvezményes kezelése mellett az MNB a szektorszintű forint lejáratú összhang növelését támogató módosításokat is eszközölt a szabályozásban, amelyek 2022. október 1-jével lépnek hatályba: a mutató elvárt minimumszintjének 25-ről 30 százalékra emelését, az újonnan kibocsátott jelzáloglevelek tőzsdei bevezetésének elvárását, valamint a koronavírus járvány miatt felfüggesztett, a bankok közötti jelzáloglevél-keresztulajdonlási korlátozások módosított formában történő visszavezetését.

A bankok közötti verseny élénkítése és a hitelezési folyamatok digitalizációjának további előmozdítása érdekében az MNB makroprudenciális területe a többi érintett szakterülettel együttműködve fogyasztóvédelmi szempontokat is szem előtt tartva kiterjesztette a Minősített Fogyasztóbarát minősítési keretrendszerét és kialakította a „Minősített Fogyasztóbarát Személyi Hitel” termékminősítést. A Minősített Fogyasztóbarát Személyi Hitelek 2021 januárjától érhetőek el a fogyasztók számára és 2021 első felére már hét hitelintézet kínálatában jelentek meg. Ennek megfelelően a minősített személyi hitelek térnyerése jól látható, részesedésük 2021 júniusában már több mint 20 százalékot ért el az új személyi hitelek kihelyezésén belül.

Az MNB 2021 első és második negyedében sem látta indokoltnak az anticiklikus tőkepufferráta hatályos 0 százalékos mértékének módosítását. A koronavírus-járvány nyomán jelentkező gazdasági sokk jelentős negatív hatást fejtett ki a 2020. évi gazdasági teljesítményre és a piaci alapú banki hitelezésre egyaránt. A koronavírus-járvány eddig realizált és az egyelőre bizonytalan jövőbeli hatásai jelentős mértékben érintik mind az üzleti, mind pedig a pénzügyi ciklus állapotát és változását is. A járvány lefutása az anticiklikus tőkepufferrel kapcsolatos döntéseket megalapozó indikátorokra is hatással van, ami miatt az effektív tőkekövetelmény előírása és a tőkepuffer felépítésének megkezdése is később történhet meg.

A jegybank szakértői 2021 első felében is figyelemmel kísérték a pénzügyi közvetítőrendszert érintő rendszerkockázati értékeléseket, a nemzetközi szabályozási folyamatokat, és részt vettek a különböző európai intézmények makroprudenciális politikával foglalkozó munkacsoportjainak munkájában.

Az MNB pénzügyi innovációt és digitalizációt támogató tevékenysége

A jegybank folyamatosan és aktívan vizsgálja a hazai pénzügyi rendszer digitalizáltsági szintjét és ezen helyzetértékelésre is tekintettel ösztönzi a pénzügyi szolgáltatást nyújtó intézmények digitális versenyképességének javítását.

Az MNB 2019 óta éves rendszerességgel végez széles körű felmérést a hazai bankrendszer digitalizációs szintjéről, amelynek eredményei a FinTech és Digitalizációs jelentésben kerülnek publikálásra egyéb kiemelt digitalizációs témák bemutatása mellett. A jelentés egyrészt a nemzetközi helyzetet és trendeket térképezi fel a pénzügyi digitalizáció és a FinTech vonatkozásában, másrészt a hazai FinTech ökoszisztémát vizsgálja, harmadrészt pedig az MNB által lefolytatott bankrendszeri átfogó digitalizációs felmérés eredményeit ismerteti. A jelentés az idei évben egy új fejezettel bővült, amely a hazai biztosítók digitalizációs szintjéről ad áttekintést egy, a bankrendszerihez hasonló kérdőíves felmérés alapján. A 2021-es FinTech és Digitalizációs jelentés 2021. májusában jelent meg.

A digitalizációs felmérések tapasztalatai és a nemzetközi jó gyakorlatok beépítése révén az MNB 2021 márciusában nemzetközi szinten is újdonságnak számító ajánlást adott ki a hazai bankrendszer digitalizációjának erősítése érdekében. Az MNB ajánlás egy átfogó digitális transzformációs stratégia és ütemterv kidolgozását, valamint annak a jegybank részére történő megküldését várja el a hitelintézetektől 2021. október 31-ig. A hitelintézetek által kialakítandó stratégia elkészítéséhez megjelölt tematika lefed minden fontos területet, amely elengedhetetlen az intézmények átfogó digitális transzformációjához. Az egyes stratégiákban megjelenő célkitűzések és vállalások teljesítésének előrehaladásáról, visszaméréséről az MNB minden év december 31-ig – először 2022-ben – beszámolót vár el az intézményektől.

A digitális megoldások fontos támogatást adhatnak a pénzügyi ismeretterjesztés terén is. Jó példa erre az MNB Digitális Diákszéf megoldása, amely egy, a modern technológiák lehetőségeit kihasználó megtakarítási és pénzügyi ismeretterjesztő mobilapplikáció, célzottan a fiatalabb, 8-14 éves korosztály számára. A Digitális Diákszéf projekt első fázisa 2020. szeptemberében indult el összesen 45 oktatási intézményben – az ország összes megyéjét lefedve –, 2021. februárban pedig megkezdődött a második fázis további 45 iskola bevonásával. Bár a programban dedikáltan 90 iskola vesz részt, a regisztráció minden magyarországi általános iskolában tanuló diák számára nyitott és ingyenes, így már több, mint 250 iskolából vannak felhasználók.

2021 első felében folytatódott az MNB és a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BME) közötti kiterjedt, digitalizációs fókuszú együttműködés. 2021 tavaszán immáron második alkalommal került megrendezésre a „Bank to the Future” Hackathon: ezen az ötletversenyen a hallgatóknak olyan játékot kellett fejleszteniük, amely segíti a pénzügyi tudatosság és a környezettudatos gondolkodás fejlesztését az általános iskolás diákok körében és kapcsolódhat az MNB Digitális Diákszéf mobilapplikációjához is. A hallgatók számára ezen felül további kutatási pályázatok is kiírásra kerültek, mindemellett pedig a jegybanki és egyetemi szakértők között több kutatás és műhelymunka zajlott le.

Az elhúzódó járványhelyzet miatt új norma alakult ki, melyben az online kapcsolattartási formák és rendezvények a meghatározók. Az MNB szakértői 2021. első felében is több online fórumon és konferencián vettek részt, ahol a nemzetközi FinTech és digitalizációs folyamatokról, fejleményekről és szabályozási irányokról is első kézből nyílt lehetőségük tájékozódni. A nemzetközi együttműködések fejlődése és a hatékony információmegosztás nagyban támogatják az MNB-t abban, hogy a digitális megoldások ösztönzésében, a digitalizáció fejlesztésében elért eredményei, az innovációt támogató hozzáállása a nemzetközi közösségben is egyre nagyobb elismerést szerezzen.

2.3. FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉG ÉS FOGYASZTÓVÉDELEM

Az MNB 2021. június 30-ra vonatkozóan 1318 intézmény teljes körű prudenciális felügyeletét¹ látta el. Az MNB által végzett hatósági tevékenység a napjainkban sokkal komplexebb – így különösen részleges prudenciális, fogyasztóvédelmi, pénzmosási, vagy kibocsátói – felügyelést jelent, ezért indokolt a prudenciális felügyelet alá tartozó intézmények mellett megjeleníteni az egyéb felügyeleti tevékenység alatt működő intézményeket is. Ezen megközelítés szerint az MNB a prudenciálisan felügyelt intézményeken túl, 2021. első félévében további, több mint 300 intézmény felett gyakorolt valamilyen formában felügyeletet. Ezen intézmények nem, vagy részlegesen állnak az MNB prudenciális (pénzügyi) felügyelete alatt, ugyanakkor vonatkozásukban az MNB egyéb, szűkített tartalmú – így különösen fogyasztóvédelmi, pénzmosási, vagy kibocsátói – felügyeletet gyakorol.

A félév során összesen 26 prudenciális, 176 fogyasztóvédelmi, 11 piacfelügyeleti, továbbá 1 pénzmosás megelőzésével kapcsolatos vizsgálat zárult le. Az MNB ebben az időszakban összesen 1177 prudenciális jogérvényesítő és engedélyező érdemi döntést és 125 fogyasztóvédelmi határozatot adott ki, továbbá a piacfelügyeleti területen 169 és kibocsátói felügyelési területen 322 hatósági döntés született, illetve 21 határozatot és végzést adott ki pénzmosás megelőzési témakörben. Az MNB 2021 első félévében összesen 586,7 millió forint felügyeleti bírságot szabott ki. Ebből a prudenciális felügyeléshez kapcsolódó intézkedések során kiszabott bírság 307,8 millió forint, a fogyasztóvédelmi bírság 121,6 millió forint, a piacfelügyeleti bírság 136 millió forint, a kibocsátói felügyeleti bírság 4,1 millió forint, a pénzmosás megelőzésével kapcsolatos bírság 11,6 millió forint, az eljárási és engedélyezési bírság 5,6 millió forint volt.

Az MNB január elején vezetői körlevél formájában tájékoztatta a hitelintézeti szektort a felügyeleti tőkekövetelménnyel és tőkeajánlással kapcsolatos átmeneti intézkedéseiről, illetve az osztalékfizetésre, a részvény-visszavásárlásra, valamint a változó javadalmazás kifizetésére vonatkozó korlátok 2021. szeptember 30-ig való fenntartásáról. Az intézkedések célja az intézmények stabil működésének támogatása a hitelezési kapacitásuk fenntartása mellett.

Az MNB szintén vezetői körlevelében² jelezte június végén, hogy elvárja az érintett hitelintézetektől, pénzügyi vállalkozásoktól, fióktelepektől, hogy a törlesztési moratórium kapcsán ne számítsanak fel előtörlesztési illetve szerződésmódosítási díjat akkor, ha ügyfelük jelzi számukra: szeretné részlegesen vagy teljesen előtörleszteni a fizetési stop kapcsán felhalmozódott kamat- és díjtartozását. A jegybank felügyeleti szabályozó dokumentumában szorgalmazza, hogy az ügyfeleknek legyen lehetőségük díjmentes szerződésmódosításra akkor is, ha a meghosszabbított futamidő mérséklése érdekében önkéntesen magasabb összegű havi törlesztőrészlet megfizetését vállalják. A lakossági ügyfelek esetében a pénzügyi intézményeknek ennek kapcsán természetesen figyelembe kell venniük a jövedelemarányos törlesztési mutatóra vonatkozó adóssághék-szabály előírásait is. Az MNB továbbá elvárja, hogy e díjmentes szerződésmódosítási lehetőségeket a pénzügyi intézmények legalább 2022. december 31-ig biztosítsák ügyfeleik számára.

Az átláthatóbb, hatásosabb és erőteljesebb fogyasztóvédelmet, fogyasztóközpontú üzleti attitűdök támogatását célzó intézkedések 2021. első félév során továbbra is az MNB fogyasztóvédelmi tevékenységének fókuszában maradtak:

- Június végéig 7 intézmény számára engedélyezte Minősített Fogyasztóbarát Személyi Hitel³ (MSZH) termékének forgalmazását az MNB, ugyanakkor a Magyar Cetelem Bank Zrt. MSZH forgalmazását 2021. július 1-től felfüggesztette, mivel a pályázati kiírásban rögzített online szerződéskötés biztosításának nem felel meg a bank. A minősített hitelek elterjedése a verseny erősödését eredményezheti, támogathatja a megfelelő ügyféltájékoztatást és a hitelezéshez kapcsolódó határidők rövidülését, valamint ösztönözheti a teljeskörű online hitelfelvételi folyamatok széleskörű elterjedését.
- A félév során a korábban minősítést szerzett 3 mellett 4 további biztosítót értesített a Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítás⁴ (MFO) pályázata pozitív elbírálásáról az MNB, így jelenleg már 7 biztosító jogosult MFO termék értékesítésére.

¹ Az intézményi kör tagjai az MNB teljeskörű (prudenciális) felügyelete alatt állnak.

² <https://www.mnb.hu/letoltes/vezetoi-korlevel-a-fizetesi-moratorium-igenybevetelere-tekintettel-felhalmozodott-tartozas-rendezesevel-kapcsolatos-dijakrol.pdf>

³ <https://www.mnb.hu/mszh/>

⁴ <https://www.mnb.hu/mfo>

A félév végére mindannyian megkezdték az értékesítést, ezzel a minősített otthonbiztosítások egyre szélesebb körben válnak elérhetővé.

A február elején első alkalommal publikált MNB KGFB index⁵ segítségével a fogyasztók ezentúl összevethetik kötelező felelősségbiztosításra vonatkozó saját ajánlatukat a tényleges piaci árváltozásokkal. Míg a korábbi hasonló indexek csak részleges képet mutattak, a jegybanki adatok a „kötelező” teljes piacáról számolnak be, a torzító hatásokat is kiszűrve. Az MNB negyedévente teszi közzé (legutóbb májusban) a díjak alakulását bemutató indexet a KGFB szerződés- és kár-adatbázis segítségével.

Az MNB munkája során továbbra is kiemelt figyelemmel kíséri azokat az eseteket, amikor a bankok jogszerűtlen eljárása anyagi terhet ró a fogyasztókra. Minden lehetséges esetben alkalmazni fogja a reparációt, azaz a jogszerűtlenül befizetett összegeknek a fogyasztók számára történő visszatérítését. A fogyasztók egyedi jogsérelmei ügyében indult eljárásaiban az MNB többször tárt fel olyan jogszabálysértő banki gyakorlatot, amely az eljárás kérelmezőjén túl más ügyfeleket is érintett. Ilyenkor – a gyors intézkedést szem előtt tartva – az MNB folyamatos felügyelése keretében valamennyi érintett fogyasztóra vonatkozóan felszólította az adott kereskedelmi bankot a jogosulatlanul felszámított összeg visszatérítésére. Ennek köszönhetően az elmúlt bő két évben 246 millió forint jogosulatlanul felszámított összeg került vissza az érintett lakossági ügyfelekhez.

Az MNB szándéka, hogy a jövőben is elkötelezetten támogassa a teljes gazdaság klímabarát pályára való átállását az árstabilitás elérésének és fenntartásának veszélyeztetése nélkül. E célok elérését elősegíti, hogy az Országgyűlés 2021 nyarán zöld mandátummal⁶ ruházta fel a jegybankot, a korábbinál is erősebb jogalapot teremtve arra, hogy az MNB tevékenységében – az elsődleges céljait szem előtt tartva – egyre hangsúlyosabban kapjanak szerepet a fenntarthatósági szempontok is.

Az MNB megújította és kibővítette együttműködési megállapodását a Nemzeti Adó- és Vámhivatallal. A két intézmény közös munkája során kiemelt szerepet kap egyebek mellett a pénzmosással és terrorizmusfinanszírozással szembeni harc, illetve a pénzügyi szektor működését és az állami bevételek biztosítását veszélyeztető jogellenes tevékenységekkel szembeni fellépés. Az együttműködés során különösen kiemelt területnek számít a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni tevékenység, a pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedések végrehajtása és az azokkal összefüggő – a NAV bűnüldözési és nyomozó hatósági jogkörébe tartozó – olyan pénzügyi és gazdasági tárgyú jogellenes magatartások, amelyek a pénzügyi szektor működését, illetőleg az állami bevételek biztosítását veszélyeztetik.

Pénzpiac felügyelete

Az MNB a hitelintézetek, pénzügyi vállalkozások és pénzforgalmi intézmények, pénzpiaci közvetítők felügyelete keretében összesen 6 prudenciális vizsgálatot és 6 ICAAP/BMA⁷ vizsgálatot zárt le.

Az MNB a felügyeleti tevékenysége során beérkező információk és a felügyeleti adatszolgáltatások elemzése alapján folyamatosan értékeli a teljes pénzpiaci szektor és az egyes intézmények kockázatait és azokról negyedéves gyakorisággal kockázatértékelést végez. A feltárt kockázatok kezelése pedig egyrészt a folyamatos felügyelés keretén belül, másrészt pedig vizsgálatokban történik.

A vizsgálatok kiemelten fókuszáltak az intézmények ügyfélcsoport képzéssel kapcsolatos folyamataira, illetve a fizetési moratórium kapcsán tett intézkedéseikre. A vizsgálatok során az MNB a vállalatirányítás területén a legjelentősebb hiányosságokat a belső kontroll funkciók megfelelőségével és szabályozottságával, a csalásmegelőzési keretrendszerrel és annak szabályozottságával, a belső hitelek azonosításával és nyilvántartásával, valamint a kiszervezések nyilvántartásával és bejelentésével kapcsolatban azonosította. A hitelkockázat területén továbbra is jelentős számúak a fedezetkezelési folyamatokkal, a fedezetek nyilvántartásával és fedezetek újraértékelésével kapcsolatos hiányosságok kapcsán tett

⁵ www.mnb.hu/letoltes/mnb-kgfb-index-2021.pdf

⁶ <https://www.mnb.hu/sajtoszoba/sajtkozlolemenye/2021-evi-sajtkozlolemenye/az-orszaggyules-fenntarthatosagi-mandatummal-ruhazta-fel-az-mnb-t>

⁷ A tőkeemegfelelés belső értékelési folyamata (ICAAP), és felügyeleti felülvizsgálatuk, valamint az üzleti modell elemzés (BMA)

megállapítások. Az értékvesztés területen első sorban az IFRS9 csoportos értékvesztés modell és a makro modellek megfelelőségével kapcsolatban kerültek hiányosságok feltárára.

- 2021. első félévében a legjelentősebb jogsértéseket a MagNet Bank Zrt. átfogó csoportvizsgálata keretében tárta fel az MNB. A vizsgálat többek között a felügyelőbizottság és a belső ellenőrzés működése kapcsán azonosított problémákat, továbbá a hitelkockázati, betétbiztosítási, az IT-biztonságra és a tőkeszámításra vonatkozó hiányosságok miatt az MNB 46,25 millió forint bírságot szabott ki a bankkal szemben, leányvállalatát, a MagNet Faktor Zrt.-t pedig 4,37 millió forint összegű bírság megfizetésére kötelezte.
- Az MTB Magyar Takarékszövetkezeti Bank Zrt. (MTB Zrt.) és egyes leányvállalatai, a Takarékbank Zrt. (Takarékbank), valamint a TakaréK Központi Követeléskezelő Zrt. (TKK) célvizsgálata során az MNB az MTB Zrt.-t egyes hitelkockázat, informatika, tőkeszámítás, adatszolgáltatás, értékvesztés módszertani, valamint vállalatirányítás terén feltárt hiányosságok miatt 15,5 millió, a Takarékbankot a hitelkockázat, a tőkeszámítás, a betétbiztosítás, az informatika, az adatszolgáltatás és a vállalatirányítás kapcsán feltárt anomáliák okán 14 millió, a TKK-t pedig a hitelkockázat területét érintő hiányosságok miatt 3 millió Ft összegű bírság megfizetésére kötelezte.
- Az MNB az ING Bank N.V. Magyarországi Fióktelepénél lefolytatott célvizsgálatot lezáró határozatban a fióktelepet egyes KHR (Központi Hitelinformációs Rendszer) részére történő referenciaadat szolgáltatási hibák orvoslását szolgáló intézkedések megtételére, illetve a devizaegyensúly mutató és a bankközi finanszírozási mutató szabályozói követelményeinek történő megfelelésre kötelezte, a KHR-rel kapcsolatos hiányosságok miatt egyúttal 12 millió forint összegű felügyeleti bírságot kiszabva.
- Az MKB Bank Nyrt.-nél lefolytatott célvizsgálat a fizetési moratóriumra vonatkozó szabályozásnak való megfelelést érintő hiányosságot tárt fel, amelyek kiküszöbölésére kötelezések mellett az MNB 6 millió forint bírságot is kiszabott.
- Az MNB a zálogkölcsönzési tevékenység közvetítők igénybevételeivel történő végzésére vonatkozó hiányosságok miatt a Takarékbankkal szemben intézkedéseket alkalmazott és a bankot 10 millió Ft összegű bírság megfizetésére kötelezte.
- Az MNB szankciós jelleggel 2 pénzügyi vállalkozás (MikroCredit Zrt. és CREDIT HOUSE Magyarország Ingatlanfinanszírozási Hitelezési Zrt.) és 2 közvetítő (SK AUTOMOBILE Kft. és CITY HITELBRÓKER Kft.) engedélyét vonta vissza.

Az MNB ajánlást adott ki a lakóingatlan-fejlesztési célú projekthitelekéről⁸. Az ajánlás többek között elvárásokat és iránymutatásokat tartalmaz a projektek finanszírozásával kapcsolatban a kockázati keretrendszert és a projektekkel összefüggő kockázatvállalási eljárásokat illetően. A 2021. április 1-jét követően az újonnan nyújtott lakóingatlanfejlesztési projekthitelek és vevőoldali finanszírozások esetében alkalmazandó jegybanki ajánlás így egyúttal a lakóingatlanok leendő (lakossági) vevői biztonságának megerősítését is szolgálja.

2021 januárjában módosult az IFRS9 (International Financial Reporting Standard) standard alkalmazásáról és a hitelkockázatok növekedésének méréséről szóló vezetői körlevél⁹. Az ebben foglaltak visszamérését célzó adatbekérések során az MNB azt tapasztalta, hogy az intézmények egy része a csoportos értékvesztésképzés modellek terén előforduló hiányosságok miatt még nem felel meg teljeskörűen az IFRS9 követelményeinek. A modellezési hiányosságok sok esetben negatívan befolyásolják a kockázatok kapcsán elvárható szintű értékvesztést. További hiányosság, hogy a sérülékeny portfólió azonosítása még mindig nem megfelelő néhány intézménynél, így ezen portfólióra képzett értékvesztés elmarad az MNB számításaitól. A körlevélben foglaltak végrehajtásának ellenőrzése és az értékvesztés szintek folyamatos figyelemmel kísérése érdekében az MNB negyedéves monitoring rendszert dolgozott ki és alkalmaz az első negyedévtől kezdődően, melynek részeként egyrészt a felügyeleti adatszolgáltatások elemzése, másrészt az elrendelt rendkívüli adatszolgáltatások alapján benchmark értékvesztés modell alkalmazásával az értékvesztések újra kalkulációja történik. Értékvesztés hiány azonosítása esetén a felügyelt intézmények javítják azon módszertani, modellezési hiányosságokat, amelyek a nem megfelelő értékvesztést okozzák, a megfelelő értékvesztés szint elérése érdekében.

⁸ <https://www.mnb.hu/letoltes/1-2021-lakoingatlan-ajanlas.pdf>

⁹ <https://www.mnb.hu/letoltes/vezetoi-korlevel-az-ifrs-9-standard-alkalmazasaban-a-makrogazdasagi-informaciok-felhasznalasarol-es-a-hitelkockazati-jelentes-novekedeset-jelzo-tenyezokrol.pdf>

2021-től kell alkalmazni az új SREP (Supervisory Review and Evaluation Process) koncepciót, melynek fő célja, hogy a nem, vagy nehezen számszerűsíthető kockázatok és szempontokat is figyelembe kell venni a TSCR (SREP tőkekövetelmény – total SREP capital requirement) és a P2G (Pillér II-es tőkeajánlás) értékek meghatározása során. ICAAP felülvizsgálatok során nagyobb hangsúly helyeződik a rendszerszinten jelentős bankok fejlett 1. és/vagy 2. pilléres hitelkockázati modelljeinek vizsgálatára. A benchmark modellek mellett a jegybank fontosnak tartja a banki saját modellek alaposabb vizsgálatát és – amennyiben szükséges – javíttatását is. 2021-től a PHP kedvezményt felváltotta a Zöld vállalati és az NHP Hajrá kedvezmény. A banki könyvi kamatkockázat terén előzetes konzultációt követően új tőkeszámítási követelmények léptek életbe. Az új követelmény figyelembe veszi egyfelől az intézmények kamateredményének tőkeakkumulációs képességét, másfelől a valóban értékelt portfóliók átázódását is. 2021 első félévében az MNB fejlesztette a felügyeleti stresszteszt módszertanát. A modell több eleme most már a granulárisabb szinten is elérhető adatszolgáltatásokra épül, szemben a korábban alkalmazott, aggregáltabb vizsgálati bekérőkkel. Ezzel lehetővé vált az újonnan fejlesztett lakossági- és vállalati¹⁰ stage-migrációs modellek bevezetése, valamint a díj- és jutalékbevételek modellezése valósult meg makroökonómiai változók függvényében.

A hitelintézetek engedélyezése terén kiemelendő, hogy az MNB a Magyar Bankholding Zrt. részére – mely az MNB 2020. decemberében kiadott engedélye alapján befolyásoló részesedést szerzett a Budapest Bank Zrt.-ben, az MKB Bank Nyrt.-ben és az MTB Zrt.-ben – 2021. február 17-én kiadott határozatában összevont alapú felügyeletet állapított meg az újonnan létrejött teljes csoportra, illetve szubkonsolidációt határozott meg a csoport egyes tagjaira. Az első félév során két pénzforgalmi intézmény (ICT Európa System Szolgáltató Zrt., Billingio Technologies Zrt.) kapott engedélyt és vette nyilvántartásba az MNB. Emellett az MNB két specifikus készpénz-helyettesítő fizetési eszköz kibocsátójának (OTP Pénztárszolgáltató Zrt., AUDI Hungaria Zrt.) bejelentésével kapcsolatos döntést hozott, amelyben megállapította, hogy a bejelentő társaságok által nyújtott szolgáltatás (Auchan-kártyára előre feltölthető elektronikus egyenleggel történő fizetés biztosítása, illetve gyári belépőkártyára előre feltölthető elektronikus egyenleggel történő fizetés biztosítása) nem minősül pénzforgalmi szolgáltatásnak és nem valósít meg elektronikus pénz kibocsátást sem. A pénzügyi vállalkozások vonatkozásában a korábbi időszakhoz képest kiugróan magas a befolyásoló részesedésszerzések engedélyezésére irányuló kérelmek száma. A tavalyi évhez viszonyítva visszaesett viszont az alapítási engedélyezési kérelmek száma, jelenleg 4 eljárás van folyamatban, ebből az első félévben egy kérelmező kapott engedélyt (New Deal Finance Zrt). A MagNet Bank Zrt. pénzváltói piacra való belépése tovább folytatódik, ezzel párhuzamosan elindult a kézizálog-közvetítói piac átrendeződése is egy új megbízó intézmény (Hypotheca Financing Zrt.) belépésével.

Az MNB fogyasztóvédelmi tevékenységének keretében 10 pénzügyi intézménynél témavizsgálatban ellenőrzi a szerződéskötést követő tájékoztatási gyakorlatát, így többek között az éves kivonatok megküldésére, a szerződésmegszűnést követő, az előtörlesztéshez kapcsolódó információk rendelkezésre bocsátására, a KHR adattovábbítást megelőző, valamint az adattovábbítást követő tájékoztatásra vonatkozó jogszabályi rendelkezések betartását. Június végéig 3 intézmény esetében zárult le a vizsgálat, a fennmaradó pénzügyi intézményeknél a témavizsgálatot az MNB 2021 második félévében zárja le.

- Az MKB Bank Nyrt. esetében az MNB 8 millió forint bírságot szabott ki, többek között a szerződésmegszűnést követő tájékoztatások elmaradása, illetve az éves díjkimutatás határidőn túli megküldése miatt.
- Ugyanezen hiányosságokra tekintettel a Magnet Bank Zrt. 5,5 millió forint bírságot kapott.
- A Duna Takarékbank Zrt.-nél 4,9 millió forint bírságot szabott az MNB, többek között az előtörlesztéshez kapcsolódó információk rendelkezésre bocsátásának elmaradása miatt, valamint amiatt, hogy a betétekre vonatkozó tájékoztatást csak fogyasztói kérésre bocsátotta rendelkezésre.

A Babaváró kölcsönt 2019. július 1-jei megjelenése óta fokozott ügyfélérdeklődés övezi. E kölcsönforma népszerűségére, valamint az MNB-hez beérkező fogyasztói észrevételekre tekintettel az MNB 2020-ban 6 hitelintézetnél (Erste Bank Hungary Zrt., Gránit Bank Zrt., Raiffeisen Bank Zrt., Sberbank Magyarország Zrt., OTP Bank Nyrt. és Takarékbank Zrt.) indított felügyeleti ellenőrzést a babaváró támogatásról szóló kormányrendeletben foglalt prudenciális és fogyasztóvédelmi rendelkezések betartásának áttekintése céljából. Az ellenőrzés során nem tárt fel rendszerszintű hiányosságokat az MNB.

¹⁰ <https://hitelintezetiszemle.mnb.hu/letoltes/hsz-20-1-t2-horvath.pdf>

Az ellenőrzött 6 hitelintézetnél feltárt hiányosságok többségét még a felügyeleti ellenőrzés ideje alatt kijavították, az előírt további kötelezettségeket pedig a megadott határidőkben folyamatosan teljesítik az érintett piaci szereplők.

2021. június végével a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitelek (MFL)¹¹ túllépték a 130 ezer megkötött szerződést és az 1745 milliárd forintos folyósított összeget. A bő 18 éves átlagos futamidő változatlanlansága mellett az átlagos hitelösszeg 2021. első hat hónapjában 15,1 millió forint volt, ami 1,4 millió forinttal haladta meg az előző év azonos időszakának adatait. A 10 éves kamatperiódusú MFL termék továbbra is a legkeresettebb, a teljes MFL állományon belül már 58%-os részesedéssel rendelkezik.

2021 év elején megkezdődött a MSZH termékek forgalmazása. A hitelezők a 2021 januártól június végéig terjedő időszakban összesen 47 milliárd forint értékben folyósítottak MSZH termékeket, és ezen időszakban összesen már több mint 12 900 kölcsönszerződés megkötésére került sor. Az MSZH terméket kínáló intézményeknek meglévő ügyfeleik részére teljeskörű online ügyintézés kell biztosítaniuk 2021. április 1-jétől, míg 2021. július 1-jétől az új ügyfelek részére is.

Biztosítási piac felügyelete

Az MNB a biztosítók esetében 3 átfogó vizsgálatot és 1 célvizsgálatot, a biztosításközvetítők esetében 2 prudenciális vizsgálatot zárt le. A 2021-es évben indított eljárások esetében továbbra is kiemelt jelentőséget kapott a biztosítási szektort érintő új, a biztosítás értékesítéséről szóló irányelv (IDD¹²) szerinti előírások maradéktalan implementálása, kiemelten a termékfelügyelési- és irányítási rendszerre vonatkozó előírások, valamint a KID dokumentumok vizsgálata. Az idei évtől fokozott figyelem irányul a biztosítók IFRS17-re való felkészülésére, illetve a Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítások megfeleléségének ellenőrzésére. Vizsgálni fogja az MNB a KGFB díjkalkulációk biztosításmatematikai megalapozottságát és a unit-linked eszközalapok befektetési tranzakcióinak célszerűségi, piacszerűségi és költséghatékonysági aspektusait. Az informatika területén prioritást kapott az elavult IT rendszerek ellenőrzése.

- Az MNB összesen 49,5 millió forint bírságot szabott ki a Groupama Biztosító Zrt.-re, egyebek közt KGFB állománykezelést, az IT-biztonságot, a javadalmazási politikát, kockázatkezelési rendszert, illetve az ügyféltájékoztatót és a panaszkezelést érintő jogsértések miatt¹³.
- Az MNB a lefolytatott átfogó vizsgálat során megállapított hiányosságokra tekintettel 40 millió forint felügyeleti és 10 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot rótt ki az Union Biztosítóra, egyebek közt a KGFB, illetve a befektetési életbiztosítások állománykezelése, az IT-biztonság, kiszervezés, ügyfél-tájékoztatót és panaszkezelés terén feltárt jogsértések miatt.
- A tárgyidőszakban zárult az a célvizsgálat is, amelyben az MNB összesen 36 millió forint felügyeleti bírsággal sújtotta a CIG EMABIT Biztosító Zrt. három korábbi felsővezetőjét és két korábbi, illetve egy, a határozat kiadmányozásakor is a biztosítónál szakmai vezetőként foglalkoztatott személyt a biztosító olaszországi határon átnyúló kezesi és garancia-biztosítási tevékenységhez kötődő személyi felelősségük miatt.

A biztosításközvetítői piacon 2021 első félévében két jelentős vizsgálat zárult a LIC Független Biztosítási Alkusz Kft.-nél, valamint az ERSTE Bank Hungary Zrt.-nél. Mindkét biztosításközvetítő esetében a tevékenységi engedélynek megfelelő működés került a vizsgálatok fókuszába, tekintettel arra, hogy értékesítési tevékenységük jelentős, szinte teljes eltolódást mutatott egy biztosító irányába annak ellenére, hogy a LIC Független Biztosítási Alkusz Kft. alkuszként az ügyfél megbízásából, míg az ERSTE Bank Hungary Zrt. többes ügynökként, több biztosító megbízásából végzi tevékenységét. A társaságok esetében a célvizsgálatot lezáró határozatokban a prudens működésnek való megfelelésre, a hiányosságok megszüntetésére szóló felhívás mellett előbbi esetben 9 millió forint felügyeleti és 6 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot, míg utóbbi esetben 40 millió forint felügyeleti és 15 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki az MNB.

A befektetési egységekhez kötött életbiztosításokhoz kötődő automatikus portfóliókezelési szolgáltatásokról adott ki júniusban ajánlást az MNB. Az ajánlás elsődleges célja a veszteségkorlátozás, az időzített befektetést vagy profitkivettelt

¹¹ <https://minositetthitel.hu/>

¹² IDD Insurance Distribution Directive – az Európai Parlament és Tanács 2016/97. számú irányelve a biztosítási értékesítésről

¹³ A vizsgálat 2020. december 31-i döntéssel zárult, de a határozat közzététele 2021. január 12-én történt.

célzó szolgáltatások kialakítása, működtetése, az ügyfelek tájékoztatása és a biztosítók ehhez kötődő belső ellenőrzése során az ügyfélérdek szolgálata.

A biztosítási engedélyezés területén a vizsgálat időszak kiemelkedő eseménye volt a Wáberer Hungária Biztosító Zrt.-ben történő minősített befolyásszerzés engedélyezése. A biztosításközvetítői piacon két független biztosításközvetítő kapott engedélyt a tevékenysége megszüntetésére (CEEMA Risk Pénzügyi, Kockázatkezelési Tanácsadó Alkusz Zrt. és START-R Biztosítási Alkusz Kft.) és a Smart Global Consulting Kft. részére az MNB független biztosításközvetítői (alkuszi) engedélyt adott.

2021 első negyedévében az MNB publikálta a fogyasztók és a közvélemény minél pontosabb és átláthatóbb tájékoztatását szolgáló, új KGFB indexét. Az index az egyedi használatú (nem flottás), normál üzemmódú és szerződésű (pl. nem taxi) személygépkocsik kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási (KGFB) díjának alakulását mutatja az MNB által működtetett, a biztosítók adatszolgáltatásán alapuló tételes KGFB szerződés- és káradatbázis (KKTA) segítségével. A nominális díjváltozást jelző mutatószámán túl az MNB publikálta a biztosítási adóval és a károk alakulásával korrigált indexet is. A kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás átlagos éves állománydíja 4 százalékkal, 44 ezerről 46 ezer forintra nőtt az idei első negyedévben 2020 azonos időszakához képest. A növekedés főképp a fővárosi személyautókat érinti, míg a koronavírus miatt a közlekedési forgalom visszaesésének jobban kitett, az MNB 2020. szeptemberi körlevelében¹⁴ kért tarifa-felülvizsgálattal érintett ágazatok (pl. nem flottás buszok, taxik) díja jelentősen esett.

Az első félév végére már 7 minősítést adott ki az MNB a Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítás (MFO) termékek vonatkozásában. Az MNB az MFO termékek közötti választás megkönnyítése érdekében 2021. márciusában elindította a Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosításokat az ügyfelek egyéni igényei alapján összehasonlítható oldalt is. Az online felületen a minősített fogyasztóbarát lakáshitel és személyi hitel után az otthonbiztosításoknál is kiválasztható az ügyfelek számára leginkább megfelelő termék, mely az adott biztosítónál megköthető.

Pénztári piac felügyelete

Az MNB a pénztárak esetében összesen 5 prudenciális vizsgálatot zárt le, ebből 2 az informatikai biztonságot ellenőrizte. A Vitamin Egészség- és Önsegélyező Pénztár és az Allianz Hungária Önkéntes Kölcsönös Egészség- és Önsegélyező Pénztár átfogó vizsgálatait, valamint az MKB-Pannónia Egészség- és Önsegélyező Pénztár utóvizsgálata során a tagdíjfizetés elmulasztásának jogkövetkezményei szabályozására, illetve egyes belső szabályozási kérdésekre vonatkozóan, panaszkezeléssel kapcsolatban, kiegészítő egészségpénztári és önszegélyező szolgáltatások nyújtásával, kiszervezéssel, informatikai biztonsággal összefüggésben állapított meg hiányosságokat az MNB.

A 2021. évben folytatott vizsgálatok során továbbra is a belső kontrollrendszerek hatékonyságára, az üzleti modell megalapozottságára, a befektetési politika megfelelőségére és annak a tényleges eszközösszetétellel való összhangjára irányul kiemelt figyelem. Középpontba került továbbá a TKM_{NYP}¹⁵ mutató számítás alátámasztásának ellenőrzése, az elavult IT rendszerek vizsgálata, valamint a pénztári portfóliókat érintő nagyobb kockázatvállalások monitorozása is, kiemelt fókusszal az ingatlanbefektetésekre.

A TEMPO Egészség- és Önsegélyező Pénztár 2021. március 31-i fordulónappal beolvadt a Patika Egészség- és Önsegélyező Pénztárba és ezzel egyidejűleg az MNB által kirendelt felügyeleti biztos megbízatása 2021. április 1-jével megszűnt, akinek a feladata volt a beolvadási folyamat biztosítása és megvalósítása, azaz a beolvadásig segíteni a pénztár működési kiadásainak észszerűsítését, valamint gondoskodott a gazdálkodási és könyvviteli nyilvántartások szabályos vezetéséről, illetve a megbízható felügyeleti adatszolgáltatásról.

2021. márciusában megjelent a pán-európai egyéni nyugdíjtermékre (Pan-European Personal Pension Product – PEPP) vonatkozó kiegészítő másodlagos szabályozás¹⁶, mely alapján a PEPP rendelet¹⁷ 2022. március 22-től lesz alkalmazandó.

¹⁴ <https://www.mnb.hu/letoltes/vezetoi-korlevel-a-kotelezo-gepjarmu-felelossegbiztositas-megfelelo-dijszabasahoz-felhasznalható-kkta-karstatisztikakrol-es-annak-az-mnb-vizsgalatok-soran-torteno.pdf>

¹⁵ Teljes Költségmutató Nyugdíjpénztár

¹⁶ Commission Delegated Regulation (EU) 2021/473 (RTS)

¹⁷ Az Európai Parlament és Tanács (EU) 2019/1238 rendelete (2019. június 20.) a pánerópai egyéni nyugdíjtermékről

Az MNB felhívta az érintett intézmények figyelmét az EIOPA¹⁸ által indított kérdőíves felmérésre, valamint arra, hogy az intézmények a kérdőívre adott válaszaikról adjanak tájékoztatást az MNB részére is. Az intézmények megküldték a kitöltött kérdőíveket, és azokat az EIOPA feldolgozta. A felmérésben nemzetközi tekintetben kiemelkedően, a legmagasabb arányban vettek részt a magyar intézmények.

A 2021-es évben is megjelentek az MNB honlapján az önkéntes nyugdíjpénztárak 2020. évi hozamaira, valamint a 10 és a 15 éves átlagos hozamrátaira vonatkozó adatok¹⁹. Az önkéntes nyugdíjpénztárak 4,13 százalék – záró vagyonnal súlyozott – átlagos nettó hozamot értek el 2020-ban. Az inflációs hatást (2,7 százalék) figyelembe véve ez nettó 1,39 százalékos reálhozamnak felel meg, tehát az elmúlt évben is sikerült szektorszinten infláció feletti hozamteljesítményt elérniük a pénztáraknak.

Tőkepiac felügyelete

Az MNB a befektetési vállalkozások és alapkezelők esetében összesen 7 prudenciális vizsgálatot zárt le, ennek során összesen 59,4 millió forint bírságot szabott ki. Ezen vizsgálatok az intézmények széles körét érintő, rendszerszintű problémára utaló megállapítást nem tettek. A félév lezárt felügyeleti vizsgálatai közül kiemelendő a CIB Bank Zrt. ellenőrzése során feltárt jelentős, ügyféltájékoztatási és felügyeleti adatszolgáltatási gyakorlatra kiterjedő hiányosság, mely okán az MNB 40 millió forint bírságot szabott ki.

Prudenciális felügyelési szempontból érdemi változást jelent a befektetési szolgáltatók működésében a 2021. júniusától alkalmazandó IFR/IFD szabályozás²⁰, amely a tőkekövetelmények és tőkeszámítási előírások módosítását hozza magával. Az MNB által végzett előzetes piaci felmérés alapján a piaci szereplők alapvetően felkészültek az új típusú tőkeszámítási gyakorlat alkalmazására, ugyanakkor a másodszintű szabályozói előírásokat (RTS) még nem dolgozta ki végleges formájukban az EBA²¹, ezért a piaci szereplők teljes körű alkalmazkodási periódusa várhatóan 2021. második félévére tolódik. A szabályozás változásával párhuzamosan az MNB – figyelembe véve az EBA szabályozói iránymutatásait – szintén tervezi felülvizsgálni az éves felügyeleti felülvizsgálatok során alkalmazandó kiegészítő tőkekövetelmény meghatározásának módszertanát.

A befektetési szolgáltatók prudenciális felügyelete keretében az MNB változatlanul prioritásként kezeli az ügyfélkövetelések és -állományok biztosítottságának védelmét. Ezen cél érdekében az MNB folyamatos felügyelés keretében napi szinten ellenőrzi a pénz- és értékpapírfedezettséget, valamint negyedéves rendszerességgel jelentést kér a befektetési szolgáltatók ügyfélkövetelések védelméért felelős munkatársától (Safeguarding Officer – SGO) az intézményeknél esetlegesen felmerülő kockázatok nyomon követése érdekében. 2021. első félévében az MNB egy esetben célvizsgálatot is indított annak kivizsgálására, hogy a befektetők vagyona feletti rendelkezésre vonatkozó előírások sérültek-e – a vizsgálat még folyamatban van.

A befektetési alapkezelők prudenciális felügyelésében – a 2020. évi turbulens időszak tapasztalatai alapján – megerősítést nyert, hogy a korábbi gyakorlathoz hasonlóan 2021. első félévében is kiemelt figyelmet szükséges fordítani a befektetési alapok likviditásának figyelemmel kísérésére.

Likviditási kockázat tekintetében továbbra is nagy hangsúly helyeződött a nyilvános nyíltvégű ingatlanalapokra. Az MNB a likviditási kockázatokra több prudenciális megbeszélés keretében is felhívta az alapkezelői szektor figyelmét, a befektetési alapok likviditási stressztesztelési gyakorlatával kapcsolatos elvárásairól pedig 2021. áprilisában ajánlást²² is publikált. Az erős fogyasztóvédelmi szemlélet jegyében – a nemzetközi gyakorlat mentén – pedig a sikerdíjak számítási mechanizmusa kapcsán dolgozott ki új ajánlást²³. A befektetési alapkezelők átfogó vizsgálataiban változatlan hangsúly helyeződik

¹⁸ Európai Biztosítás- és Foglalkoztatói nyugdíj-hatóság

¹⁹ <https://www.mnb.hu/letoltes/kozvetetel-honlapra-1.pdf>

²⁰ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/2033 rendelete (2019. november 27.) a befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/2034 irányelve (2019. november 27.) a befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről

²¹ Európai Bankhatóság

²² A Magyar Nemzeti Bank 6/2021. (IV.29.) számú ajánlása az ÁÉKBV-kre és ABA-kra végzett likviditási stressztesztelésről

²³ A Magyar Nemzeti Bank 11/2021. (VII.1.) számú ajánlása a befektetési alapkezelők által alkalmazott sikerdíjakról

a befektetési döntéshozatalra, a megbízáskezelésre, a költségek ellenőrzésére, a back-office folyamatokra, valamint a belső védelmi vonalak – így különösen a megfelelési terület – működésére.

2021. első félévében folytatódott a piaci szereplők alkalmazkodása az MNB által a korábbi vizsgálatok eredményeképpen a befektetési alapok értékesítése után elfogadott forgalmazási jutalékok felhasználásával kapcsolatosan megfogalmazott elvárásaihoz.

2021. első negyedévében egy új kockázati tőkealap-kezelő (Innova-X Kockázati Tőkealap-kezelő Zrt.), valamint egy piacra lépő bizalmi vagyongazdálkodó vállalkozás (Portum Trust Bizalmi Vagyonkezelő Zrt.) kapott engedélyt. 2021. második negyedévében összesen két alternatív befektetési alapkezelő (ABAK), ezen belül egy új ingatlan-alapkezelő (Selection Capital Ingatlan Alapkezelő Zrt.) és egy új kockázati tőkealap-kezelő (Chi Fu FT European Fund Management Zrt.) kapott tevékenységi engedélyt. Egy esetben engedélyezte az MNB ABAK tevékenységi kör bővítését (DIALÓG Befektetési Alapkezelő Zrt.). A K&H Értékpapír Zrt. befektetési vállalkozás, valamint két kockázati tőkealap-kezelő (Kaerous Kockázati Tőkealap-kezelő Zrt.; Vestin Private Equity Kockázati Tőkealap-kezelő Zrt.) engedélyének visszavonása kérelemre történt.

A MiFID II irányelv befektetővédelmi előírásainak való megfelelés ellenőrzése folyamatos fókuszát képezi az MNB felügyelési tevékenységének. Ennek részeként az MNB 2020-ban fogyasztóvédelmi fókuszú témavizsgálatot indított a befektetési termékek alkalmasságának értékelése témakörében, amely vizsgálat első tapasztalatait 2021. első negyedévben jelezte az érintett intézmények felé, átfogó elvárásait – így a jó gyakorlatokat és fejlesztendő területeket – pedig 2021. második félévében tervezi megosztani a piaci szereplőkkel. 2020. végén az MNB – tapasztalva a jelentős szórást mutató piaci gyakorlatokat – vezetői körlevelet adott ki az utólagos költségtájékoztató megvalósításával kapcsolatos elvárásairól, amelynek piaci szereplők általi alkalmazása az MNB elvárása szerint 2021. első félévében megvalósult – ennek nyomán követésre 2021. harmadik negyedévtől kerülhet sor.

A tőkepiaci fogyasztóvédelmi felügyelés részeként az MNB folyamatosan erősíteni kívánja a külföldi, különösen a tőkeáttételes befektetéseket kínáló szolgáltatók magyarországi internetes megjelenésének monitoringját, az ügyféltájékoztató szempontjából káros gyakorlatok kiszűrése érdekében. A 2021. első félévétől indítandó vizsgálatokban az MNB továbbá hangsúlyt kíván helyezni a befektetők részére adott terméktájékoztató megfelelésének, illetve az ügyfelekkel való kommunikáció kiegyensúlyozottságának ellenőrzésére.

Piacfelügyelet és kibocsátói felügyelet

A piacfelügyeletet érintő prioritások között továbbra is kiemelkedik az engedély és bejelentés hiányában végzett tevékenységek időben történő felismerése és velük szemben a rendelkezésre álló eszköztárral végrehajtott hatékony fellépés. A jogosulatlanul, engedély nélkül szolgáltatást nyújtó szereplők tevékenységének visszaszorítása ugyanis mind a felügyelt intézmények, mind az adott szolgáltatást igénybe vevő ügyfelek szempontjából kiemelt jelentőséggel bír a pénzügyi szektor védelmének, sokkellenálló képességének növelése terén. A piacfelügyeleti tevékenység másik jelentős szegmensét a MAR²⁴ által definiált piaci visszaélések elleni küzdelem teszi ki, melyek felderítése érdekében az MNB a rendelkezésre álló eszközökkel folyamatosan monitorozza a tőkepiacot és megteszi a szükséges intézkedéseket.

Az MNB az F-hold Kft. tevékenységének vonatkozásában lefolytatott piacfelügyeleti eljárása során megállapítást nyert, hogy az F-hold Kft. nyereség, illetve vagyonszerzési céllal több magyarországi fogyasztó és vállalat részére – kamat kikötése mellett, illetve kamatmentesen – nyújtott kölcsönt rendszeresen, több mint 240 esetben, huzamosabb időn át, összesen mintegy 1,8 milliárd forint összegben. A jegybank a piacfelügyeleti eljárás lezárásával véglegesen megtiltotta az F-hold Kft.-nek a jogosulatlan pénzügyi szolgáltatási tevékenység folytatását, valamint az engedély nélkül végzett tevékenység folytatása okán az F-hold Kft. vonatkozásában 100 millió forint összegű piacfelügyeleti bírság kiszabásáról döntött.

A nyilvános kibocsátók felügyelete során az MNB alapvető célja a tájékoztatói kötelezettség megfelelő, önkéntes teljesítésére ösztönzés és a tájékoztatói kötelezettség teljesítésének hatékony ellenőrzése, szükség esetén kikényszerítése.

²⁴ A piaci visszaélésekről (piaci visszaélésekről szóló rendelet), valamint a 2003/6/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv és a 2003/124/EK, a 2003/125/EK és a 2004/72/EK bizottsági irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló 2014. április 16-i 596/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet

A kibocsátók közzétételeinek ellenőrzése során kiemelt figyelmet érdemelnek azok, amelyek működése kapcsán tőkepiaci visszaélések gyanúja merül fel és piacfelügyeleti intézkedések meghozatala szükséges. A kibocsátói felügyelés keretében az MNB előtérbe helyezte a folyamatos felügyelést és ennek keretében a rendelkezésre álló eszköztár minél szélesebb körű, és minél inkább valós idejű használatát.

Az MNB egy kibocsátó részvényeinek a tőzsdei kereskedését függesztette fel, mivel az hiányosan – lényegi, a megítélését potenciálisan érintő információt elhallgatva – tette közzé a könyvvizsgálója megbízatásával kapcsolatos tájékoztatását. Az MNB a fentiek mellett 76 esetben megkereséssel, illetve nyilatkozattételre történő felhívással élt a kibocsátók, részvényesek vagy könyvvizsgálók felé.

A nyilvános kibocsátók tekintetében a 2020. évi beszámolók elkészítésére vonatkozó előírásoknak való megfelelés ellenőrzése lezárult. A veszélyhelyzet ellenére a szabályozott piacra bevezetett kibocsátók döntő többsége az éves jelentéssel kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségét határidőben teljesítette, egy kibocsátó pár napos késéssel, illetve egy kibocsátó nem tette közzé az éves jelentését.

Az MNB szolgáltatói szerepkörében több eszközzel támogatta a nyilvános értékpapír kibocsátókat, és ennek megfelelően hat alkalommal szervezett kibocsátói workshopot piaci visszaélések megelőzése témában, illetve körlevelek küldésével (pl. tájékoztatás az egységes elektronikus beszámolási formátum (ESEF²⁵) kötelező alkalmazásának halasztásáról) tájékoztatta a tőkepiaci szereplőket a felügyeleti elvárásokról.

Informatikai felügyelés

2021. január 1-ével hatályba lépett az informatikai rendszerek védelméről szóló felülvizsgált MNB ajánlás²⁶, valamint a távmunka és távoli hozzáférés informatikai biztonsági követelményeiről szóló MNB ajánlás²⁷. Az ajánlások alkalmazásával kapcsolatban számos konzultációt és előadást tartottak az MNB szakértői, hogy a felügyelt intézmények számára könnyebb legyen az ezeknek történő megfelelés.

A vizsgált időszakban 3 intézménynél lezárult a PSD2 szerinti számlainformációs szolgáltatókat érintő informatikai téma vizsgálat. Összességében megállapítható, hogy a szolgáltatók technológiailag jól felkészültek, a jogszabályi megfelelés tekintetében pedig fejlődő tendenciát mutatnak.

Pénzmosás és terrorizmus-finanszírozás megelőzésével és megakadályozásával, valamint a vagyoni- és pénzügyi korlátozó intézkedések végrehajtásával kapcsolatos felügyeleti tevékenység

A pénzmosás és terrorizmus-finanszírozás megelőzésével (AML/CFT²⁸), valamint a vagyoni és pénzügyi korlátozó intézkedések végrehajtásával kapcsolatos vizsgálatok, folyamatos felügyelés és a témát érintő egyéb hatósági feladatok folyamatosan kiemelt figyelmet kapnak.

Az AML/CFT vizsgálatok célja a hiányosságok, sérülékenységek azonosítása mellett az intézményekre vonatkozó valós fenyegetettség felmérése, a várható reputációs kockázatok számszerűsítése érdekében. Fontos szempont továbbá a hatékonyság vizsgálata, illetve a kockázatok lehetséges okainak feltárása és megértése. Az AML/CFT vizsgálatok kiterjednek arra is, hogy egy adott jogsértés vagy szabálysértések sorozata miért következett be, vagy egy adott jogsértés jelezheti-e a szélesebb körű rendszerbeli vagy belső kontrollhiányosságokat. Jelentős figyelmet kap a felügyelt intézmények vezetőinek tájékoztatása a vizsgálatok során azonosított AML/CFT kockázatokról. Az elmúlt években egyre fontosabb szerepet tölt be az AML/CFT felügyeletben is a folyamatos felügyelés annak érdekében, hogy a feltárt kockázatokat mielőbb kezelhessék, továbbá a folyamatos felügyelés eredményei hatékonyan támogassák a vizsgálatokat és a felügyeleti kockázatértékelés felülvizsgálatát.

²⁵ European Single Electronic Format

²⁶ 8/2020.(VI.22.) MNB ajánlás az informatikai rendszerek védelméről

²⁷ 12/2020.(IX.6.) MNB ajánlás a távmunka és távoli hozzáférés informatikai biztonsági követelményeiről

²⁸ Anti-Money Laundering/Combating the Financing of Terrorism

2021. első félévében 1 témavizsgálat zárult le (a csoportpolitika végrehajtása a hazai AML/CFT keretrendszerben), amely során az MNB a vizsgált intézményeknél nem tárt fel jogsértést, így a vizsgálatot eljárást megszüntető végzésekkel lezárta. Az MNB több, a felügyelete alá tartozó pénzügyi vállalkozás, valamint befektetési vállalkozás esetében folyamatos felügyelés keretében vizsgálta, hogy a szolgáltatók eleget tettek-e a pénzügyi információs egységként, illetve a pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedés foganatosításáért felelős szervként működő hatóság²⁹ felé a kijelölt személy(ek) bejelentésére vonatkozó jogszabályi kötelezettségüknek. A vizsgálat során az MNB több esetben is a kijelölt személy(ek) bejelentésének hiányát állapította meg, ezért 10 pénzügyi vállalkozás, valamint 1 befektetési vállalkozás esetében hozott felügyeleti bírságot tartalmazó határozatot. Fentiek mellett 1 intézmény esetében nyomon követés alapján egy korábban lezárt célvizsgálatot lezáró határozatban szereplő – a bejelentések teljeskörű és haladéktalan megtételét, valamint pénzügyi információs egységhez való továbbítását lehetővé tevő belső szabályrendszer és kontrollpontok kialakítására irányuló – kötelezés nem megfelelő teljesítése miatt szabott ki az MNB felügyeleti bírságot, továbbá kötelezte az intézményt megfelelő szakmai ismerettel rendelkező alkalmazott(ak) felvételére. Az MNB 2 intézmény (1 befektetési szolgáltató és 1 hitelintézet) esetében folyamatos felügyelés keretében vizsgálta, hogy indokolt esetekben tesznek-e bejelentést a pénzügyi információs egység (FIU) felé és e körben a feltárt jogsértések miatt felügyeleti bírságot szabott ki.

Ügyfélszolgálati tevékenység

Az MNB-hez az első félévben 12.807 ügyfélszolgálati megkeresés és kérelem érkezett. Az ügyfélszolgálati tapasztalatok alapján a megkeresések és kérelmek szektor szerinti megoszlása érdemben nem változott a megelőző negyedévekhez képest, így az ügyféljelzések legnagyobb arányban a pénzügyi piacot (58%), valamint a biztosítási piacot (19%) érintették. Az ügyfelek leggyakrabban hitelezéssel, a törlesztési moratóriummal és a moratórium igénybevétel kapcsolatos következményekkel, a nem-életbiztosításokkal, valamint behajtással és követeléskezeléssel kapcsolatos kérdéskörökkel fordultak a jegybankhoz.

Az MNB ügyfélszolgálatán a járványügyi korlátozó intézkedések következtében 2021. március 8. napjától szünetelt a személyes ügyfélfogadás. A lakossági ügyfelek 2021. május 25-től intézhetik újra személyesen ügyeiket az MNB budapesti ügyfélszolgálatán, illetve 2021. június 1-jétől a Pénzügyi Navigátor Tanácsadó Irodahálózat megyeszékhelyeken elérhető kirendeltségein. A Pénzügyi Békéltető Testület 2021. május 31-től szintén visszatért a személyes meghallgatásokhoz. Az ügyfelek mindhárom intézményt a járványügyi higiénias szabályok betartása mellett látogathatják.

Az MNB Zöld Programja

A Zöld Program 2019-es indulása óta a jegybank számos eszközt alkalmazott a klímaváltozáshoz és más környezeti problémákhoz kapcsolódó kockázatok csökkentése, illetve a hazai zöld gazdaság finanszírozásának bővítése érdekében. Az MNB 2020. végén indított, zöld vállalati és önkormányzati hitelezést élénkítő kezdeményezésének fogadtatása kedvező. A program meghirdetése óta eltelt fél évben, mérlegfőösszeg alapján a bankrendszer 58 százaléka csatlakozott. A programban résztvevő intézmények megújuló energia termelési hitelkihelyezések, illetve zöld kötvény vásárlás után igényelték a zöld tőkekövetelmény-kedvezményt. A kezdeményezés sikerességére való tekintettel, ezen kör kiterjesztési lehetőségét egyeztetni jelenleg is az MNB olyan területeken, mint például a fenntartható agrárium, a zöld közlekedés vagy éppen az energiahatékonyság.

Az MNB március elején először tette közzé a Zöld Pénzügyi Jelentését³⁰, amely helyzetképet mutat a magyar pénzügyi rendszer környezeti fenntarthatóságáról. A dokumentum célja az átláthatóság növelése és a piaci informáltság erősítése, hogy ezáltal minden érintett pontosabban érthesse az éghajlatváltozás és egyéb környezeti kihívások pénzügyi vetületeit. Emellett a jegybank egy áprilisi konferencia keretében mutatta be a hazai hitelintézeteknek szóló Zöld Ajánlást³¹, amelynek célja a bankszektor tudatosságának és felkészültségének javítása az éghajlatváltozással kapcsolatos és a környezeti kockázatok, továbbá az új szabályozási feladatok kapcsán. A dokumentum első lépésben egy önértékelési felmérés, valamint egy akcióterv kidolgozását várja el a hitelintézetektől 2021. szeptember 30-ig.

²⁹ FIU (financial intelligence unit) = NAV Központi Hivatala Pénzmosás Elleni Információs Iroda

³⁰ www.mnb.hu/kiadvanyok/jelentesek/zold-penzugyi-jelentes

³¹ <https://www.mnb.hu/letoltes/5-2021-zold-ajanlas-2.pdf>

Ezenkívül az MNB vezetői körlevélben³² tájékoztatta a prudenciálisan felügyelt intézményeket, a pénzügyi szolgáltatási ágazatban a fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételekről szóló, 2021. március 10-től alkalmazandó rendelet (Sustainable Finance Disclosure Regulation – SFDR³³) alkalmazásával kapcsolatos felügyeleti álláspontokról, elvárásokról a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése és a jogszabály egységes alkalmazásának elősegítése érdekében. Az MNB az intézmények közzétételeinek elérhetőségét nem ellenőrzési eljárás keretében, hanem tájékoztató és figyelemfelhívási céllal tervezi összegyűjteni. Az intézmények válaszai folyamatosan érkeznek, kiértékelésük 2021. második félévében várható.

2.4. SZANÁLÁS

Szanálási tervezés, szanálhatóság értékelése és az MREL-követelmény meghatározása

Az MNB csoportszintű szanálási hatóságként a **jelentős határon átnyúló tevékenységet végző magyarországi székhelyű bankcsoport** esetében **felülvizsgálta a csoportszintű szanálási tervet és elvégezte a szanálhatóság értékelésére irányuló eljárást**³⁴ az aktuális szanálási tervezési ciklus vonatkozásában. Ennek kapcsán **előzetesen kiszámításra került a szavatolótőkére és a leírható, illetve átalakítható kötelezettségekre vonatkozó minimumkövetelmény (MREL-követelmény)**³⁵ mind a csoport konszolidált, mind a magyar leányvállalatok egyedi szintjén. Mivel mindez **együttes döntések (joint decision) keretében kerül majd elfogadásra az év folyamán**, az MNB jelenleg egyeztetést folytat az érintett szanálási kollégiumi tagokkal és előkészíti a döntéshozatalt.

Az Egységes Szanálási Testület (Single Resolution Board – SRB), mint a legjelentősebb bankuniós székhelyű intézményekért és bankcsoportokért felelős szanálási hatóság által vezetett szanálási kollégiumokban is folytatódott az MNB részvételével a csoportszintű szanálási tervezést és az MREL-követelmény meghatározását érintő munka. Ennek keretében az MNB, mint a bankuniós anyavállalatok magyarországi leányvállalataiért felelős szanálási hatóság az első félévben **kidolgozta és indokollással ellátva az SRB rendelkezésére bocsátotta több magyar leányvállalat egyedi MREL-követelményére vonatkozó javaslatait**, majd **együttes döntés keretében elfogadta a vonatkozó csoportszintű szanálási terveket és csoportszintű, illetve egyedi MREL-követelményeket**. Ehhez hasonlóan az MNB néhány kevésbé jelentős bankuniós (így nem az SRB hanem egy tagállami szanálási hatóság által vezetett szanálási kollégium alá tartozó) intézménycsoport kapcsán is egyetértett együttes döntés keretében a csoportszintű szanálási tervvel és az MREL-követelménnyel. Az MNB részt vett az SRB által szervezett szanálási szimulációs gyakorlaton, melynek célja a szanálási hatóságok közötti együttműködés, belső döntési folyamatok működésének tesztelése volt.

2020. december 26-án hatályba léptek a szanálási törvénynek³⁶ az európai szanálási irányelv³⁷ módosításait átültető rendelkezései. A törvénymódosítással összhangban az MNB az első negyedévben **felülvizsgálta és honlapján közzétette az MREL-követelmény előírására vonatkozó alapelveit (MREL-policy)**, amely tartalmazza a számítási módszertan összefoglalóját és bemutatja a megfelelés további szempontjait. A dokumentum célja, hogy támogassa az intézményeket a jogszabályi követelmények betartásában. Ezen felül az **MNB részt vett a szanálási törvény vonatkozó rendelkezéseinek legújabb módosításait érintő véleményezésben, javaslattételben** is. Az **MNB közzétette a leírási, illetve átalakítási hatáskörének gyakorlása során alkalmazandó leírás, illetve átalakítás sorrendjét** a honlapján az intézmények **MREL-adatszolgáltatási kötelezettségeinek elősegítése** céljából, uniós rendelet előírásával összhangban.

³² <https://www.mnb.hu/letoltes/129526-3-2021-sfdr-vezetoi-korlevel.pdf>

³³ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/2088 rendelete (2019. november 27.) a pénzügyi szolgáltatási ágazatban a fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételekről

³⁴ A szanálhatósági értékelés annak vizsgálatát jelenti, hogy egy jövőbeni válsághelyzet esetén vannak-e jelentős akadályai az adott intézménynél vagy csoportnál követendő válságkezelési stratégiának (felszámolás vagy szanálás).

³⁵ Az MNB a szanálási törvény alapján köteles konszolidált és egyedi szinten megfelelő mennyiségű és minőségű szavatolótőkére és a leírható vagy átalakítható kötelezettségek tartására irányuló minimumkövetelményt (MREL-követelmény) előírni, amely instrumentumok egy esetleges válsághelyzetben veszteségviselés céljából leírhatók, illetve a szanálást követően irányadó tőkekövetelmény helyreállítása céljából tőkév alakíthatók.

³⁶ A pénzügyi közvetítőrendszer egyes szereplőinek biztonságát erősítő intézményrendszer továbbfejlesztéséről szóló 2014. évi XXXVII. törvény

³⁷ A hitelintézetek és befektetési vállalkozások helyreállítási és szanálási keretrendszerének létrehozását célzó az Európai Parlament és Tanács 2014/59/EU irányelve

Kollektív pénzalapokkal kapcsolatos feladatok, a Szanálási Alap tagintézményeinek rendszeres éves díjfizetése

Az első félévben az MNB, mint nemzeti szanálási hatóság **kiszámította a tagintézmények által a Szanálási Alapba fizetendő rendszeres éves díjakat a vonatkozó bizottsági rendelet³⁸ és a szanálási törvény rendelkezéseinek megfelelően**, majd erről értesítette mind a tagintézményeket, mind a Szanálási Alapot. Így a Szanálási Alap feltöltöttségi szintje a terveknek megfelelően növekszik annak érdekében, hogy az eszközei a szanálási törvényben rögzített határidőre elérjék a célszintet (a Magyarországon engedélyezett valamennyi hitelintézet kártalanítási összeghatár alá eső biztosított betétállománya 1 százalékát), erősítve a pénzügyi stabilitási védőhálót. Ezen felül az **MNB képviselői továbbra is aktívan részt vesznek a Szanálási Alap és az Országos Betétbiztosítási Alap igazgatótanácsának munkájában.**

A szanálási vagyongazdálkodóval kapcsolatos feladatok

Az MSZVK Magyar Szanálási Vagyonkezelő Zártkörűen Működő Részvénytársaság (MSZVK Zrt.) feletti tulajdonosi jogokat a szanálási törvény alapján az MNB gyakorolja. Az első félév során az MNB **elfogadta az MSZVK Zrt. egyedi, és a cégcsoport összevont (konszolidált) beszámolóját.**

Nemzetközi együttműködés, részvétel az európai uniós szabályozási környezet alakításában

Az MNB az első félév során **európai uniós projekt keretében**, a Német Szövetségi Bank (Deutsche Bundesbank) koordinálásával, online előadás-sorozat tartásával és széles körű szakmai tapasztalatait megosztva nyolc workshop megtartásával **segítette a Montenegrói Központi Bankot** (Centralnoj banci Crne Gore) a szanálási hatósági feladatokra való felkészülésben.

Az **MNB szakértői továbbra is résztvevői az Európai Bankhatóság** (European Banking Authority – EBA) szanálási tervezéssel és a szanálási eszközök gyakorlati alkalmazásának kérdéseivel foglalkozó **munkacsoportjainak**, ezen felül az MNB a félévben is teljesítette adatszolgáltatási kötelezettségeit az EBA felé. 2021. január 22-én az Európai Unió Hivatalos lapjában kihirdetésre került a valamennyi tagállamban közvetlenül alkalmazandó európai uniós rendelet a központi szerződő felek helyreállítási és szanálási keretrendszeréről, amelyhez kapcsolódóan az MNB **közreműködik az Európai Értékpapíripiaci Hatóság** (European Securities and Markets Authority – ESMA) **munkacsoportjában** a vonatkozó alsóbb szintű jogszabályok kidolgozása érdekében.

Az **MNB szakértői** a bankszanálás terén megszerzett **tapasztalataikat megosztották az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatásiüggydíj-hatóság** (European Insurance and Occupational Pensions Authority – EIOPA) a biztosítók helyreállítási és szanálási keretrendszerének kialakítására javaslatot tevő **munkacsoportjában is**. Ez azonban 2021. májusban megszüntetésre került, mivel teljesítette a Szolvencia II³⁹ felülvizsgálata keretében vállalt feladatait.

2.5. FIZETÉSI ÉS ÉRTÉKPAPÍR-ELSZÁMOLÁSI RENDSZEREK

Egy éves az azonnali fizetési rendszer

A 2021 március 2-án egy éve, hogy sikeresen elindult az azonnali fizetési rendszer. A rendszer az indulás óta megfelelően működik. Az első egy évben közel 150 millió tranzakció teljesült azonnal 30 000 milliárd forint értékben. Egy átlagos munkanapon 400 ezer tranzakciót küldenek az ügyfelek a bankok között 64 milliárd forint értékben. Munkaszüneti napokon átlagosan 116 ezer tranzakció teljesül 9 milliárd forint értékben. A tranzakciók 99 százaléka öt, 96 százaléka (azaz közel 144 millió tranzakció) viszont már két másodpercen belül teljesült. Ez az arány havi bontásban egyre nő, amiből arra következtethetünk, hogy a tranzakciók feldolgozási sebessége egyre gyorsabb. Az azonnali fizetés bevezetése a lehető legjobbkor történt a koronavírus-járvány fényében. A szolgáltatás alkalmazása a járvány szempontjából is biztonságos megoldás, mivel

³⁸ A Bizottság (EU) 2015/63 felhatalmazáson alapuló rendelete (2014. október 21.) a 2014/59/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a szanálásfinanszírozási rendszerhez való előzetes hozzájárulás tekintetében történő kiegészítéséről

³⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 2009/138/EK irányelve (2009. november 25.) a biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról (Szolvencia II)

használatával fizikai jelenlét, közvetlen kapcsolat és a lakhely elhagyása nélkül is küldhető pénz a rokonoknak, ismerősöknek és pénzügyi partnereknek, illetve lehetővé teszi termékek és szolgáltatások vásárlását közvetlen fizikai érintkezés nélkül is. A kis összegű átutalási tranzakciók száma nagy mértékben növekedett az előző év azonos időszakához képest. A 10 ezer forint alatti tranzakciók száma 10 százalékkal, a 10 és 20 ezer közötti tranzakciók száma 5 százalékkal nőtt az előző év azonos időszakához képest. Ebből arra következtethetünk, hogy az azonnali fizetés bevezetésével és a koronavírus-járvány hatására a kis összegű korábbi készpénzes tranzakciók (például magánszemélyek, rokonok közötti tranzakciók, zsebpénz küldés, szolgáltatás fizetés, illetve számlafizetések) egy része már át is csatornázódott az azonnali fizetési rendszerbe.

2021 első félévében egyre intenzívebbé vált az alapszolgáltatásra épülő, innovatív fizetési megoldások fejlesztése is. Egyre több pénzforgalmi intézménynél érhető el fizetési kérelem szolgáltatás és QR-kódos fizetés. Ez nagymértékben hozzájárulhat ahhoz is, hogy az online pénztárgép használatára kötelezettek érintő, 2021. január 1-től hatályos jogszabályi előírás, miszerint kötelező az elektronikus fizetés lehetőségének biztosítása, teljesíthető legyen a lehető legtöbb esetben az azonnali fizetéssel is.

Central Banking Award odaítélése az MNB-nek

A Magyar Nemzeti Bank a hazai azonnali fizetési szolgáltatás nemzetközi színterén is egyedülálló létrehozása és bevezetésének sikere okán elnyerte a Central Banking 2020-as díját a pénzforgalmi és piaci infrastruktúra fejlesztésének kategóriájában.

A díjat alapító Central Banking Institute egy széles tagsági körrel rendelkező, egyedülálló szervezet a központi bankok számára, amely exkluzív betekintést nyújt a szektort, illetve a tagsági kört érintő főbb nemzetközi fejleményekbe, ezzel is hozzájárulva a nemzetközi információáramlás erősítéséhez és a folyamatos szakmai fejlődés elősegítéséhez.

Twinning Projekt

Az MNB a lengyel és litván jegybankkal közösen részt vesz egy Európai Unió által szponzorált Twinning Projektben, amelynek a célja, hogy segítséget nyújtson az Ukrán Nemzeti Bank számára a saját azonnali fizetési rendszerük megtervezéséhez, illetve kiépítéséhez. 2021 elején 3 online formában lebonyolított szakértői munkacsoport ülés megtartására is sor került, amelynek a keretein belül feltérképezésre került az ukrán pénzforgalmi ökoszisztéma, a kapcsolódó szabályozási keretrendszer, valamint az azonnali fizetési szolgáltatás implementálásának lehetősége. Mindezek mellett a lengyel és litván kollégákkal párhuzamosan a magyar szakértők is több előadást tartottak a hazai azonnali fizetési megoldás fő jellemzőinek, illetve sajátosságainak bemutatásával, valamint a rendszer kiépítéséhez kötődő technológiai részletekkel kapcsolatban, amely támpontot nyújt az ukrán jegybanki szakértők számára az irányvonal pontosabb meghatározása tekintetében. A harmadik munkacsoport ülésen az ukrán pénzforgalmi szektor tágabb szereplőinek bevonására is sor került annak érdekében, hogy az Ukrán Nemzeti Bank visszacsatolást kapjon a terveivel kapcsolatban. A projekt várhatóan ősszel folytatódik az implementációt érintő konkrétabb irányvonalak meghatározásával.

A PSD2 alkalmazásának fő fókusza 2021 az első félévben a fizetési kártyákkal kezdeményezett elektronikus fizetési műveletek erős ügyfél-hitelesítése

Az MNB egyik kiemelt vizsgálati fókuszában volt az a jelentős változás, amely a fizetési kártyával kezdeményezett online fizetéseket érintette, ugyanis ezen fizetési műveletek során is kötelezően alkalmazandó már a jogszabályi előírásoknak teljes mértékben megfelelő erős ügyfél-hitelesítés, ami alapvetően azzal a céllal született meg, hogy az ügyfelek védelmét és a fizetések biztonságát szolgálja elsősorban.

Az MNB rendelkezésére álló eddigi adatok alapján a szektor alapvetően felkészült. Az MNB a folyamatos felügyelés keretében zajló ellenőrzései során az első félévben eddig csak kisebb hiányosságokat tapasztalt, a pénzforgalmi ellenőrzések során továbbra is vizsgálni fogja – többek között – a kivételi szabályok jogszerű alkalmazását is.

Tekintettel arra, hogy uniós szinten nem minden érintett készült fel maradéktalanul, az Európai Bankhatóság (EBH) újabb adatszolgáltatást rendelt el a 2021-es adatokra vonatkozóan, ezért az MNB ismét a folyamatos felügyelés keretében határozattal rendkívüli adatszolgáltatást írt elő. Az adatszolgáltatás elsősorban az uniós szektor felkészültségét hivatott

vizsgálni, azonban az erős ügyfél-hitelesítés alkalmazásával az látható, hogy tovább csökkent a visszaélések számossága a fizetési kártyákkal történő internetes vásárlások esetében is.

Az MNB úgy látja, hogy az ügyfelek gyorsan alkalmazkodtak a fizetési kártyával kezdeményezett online fizetések terén bevezetett új biztonsági megoldásokhoz, amelyek a napi gyakorlat részévé váltak.

MNB ajánlás az „akadályozás” témakörében

A PSD2 szerinti nyílt bankolás akadályozása témában az MNB elkészítette és a Pénzügyi Stabilitási Tanács június 24-én jóváhagyta a fizetés-kezdeményezési, számlainformációs és kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszköz – ide nem értve az elektronikuspénzt – kibocsátási szolgáltatásokhoz kapcsolódó egyes kérdésekről szóló MNB ajánlást. Az Ajánlás célja az EBH kapcsolódó véleménye és az MNB pénzforgalmi vizsgálatainak tapasztalatai alapján egyértelműsíteni, hogy a jogszabályi rendelkezések érvényesülése céljából milyen gyakorlatot tekint az MNB akadályozásnak a számlavezető pénzforgalmi szolgáltatók részéről, továbbá az API-k kialakításával és működtetésével kapcsolatban mit tekint az MNB jó gyakorlatnak. Ezzel az MNB célja a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése, a vonatkozó jogszabályok egységes alkalmazásának elősegítése volt.

Az Ajánlás elkészítése során az MNB szakmai konzultációt biztosított a Bankszövetség bevonásával az érintett pénzforgalmi szolgáltatók számára.

Az EBH felszólítása az „akadályozás” témakörében

Az EBH felszólította a nemzeti hatóságokat, így az MNB-t is, hogy hozzanak felügyeleti intézkedéseket a PSD2 irányelv és a kapcsolódó részletszabályok szerinti fizetési számlákhoz való hozzáférés, az API-khoz való hozzáférés akadályainak felszámolása érdekében.

Az MNB a pénzforgalmi ellenőrzései során és a piaci visszajelzések alapján azt tapasztalta, hogy az EBH értékelésével összhangban Magyarországon is jelen vannak a nyílt bankolást akadályozó, hátráltató megoldások, ezért az akadályok megszüntetésére egy komplex cselekvési tervet dolgozott ki, amelynek két fő eleme van. Egyrészt egy célzott, technikai fókuszú API vizsgálatot indított, amelynek célja, hogy 2021 során a 10 legnagyobb számlavezető pénzforgalmi szolgáltató által kialakított API megvizsgálásra kerüljön annak érdekében, hogy az adott állapotról egy valós „pillanatkép” születhesen az MNB számára és szükség esetén hatósági intézkedések meghozatalára is sor kerüljön. Másrészt az előző pontban részletezett MNB ajánlást készítette elő a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése, a vonatkozó jogszabályok egységes alkalmazásának elősegítése céljából.

Európai Bankhatósági iránymutatás

Az MNB aktívan közreműködött a specifikus készpénz-helyettesítő fizetési eszközökre vonatkozó kivételi szabályok alkalmazhatóságáról szóló európai bankhatósági iránymutatás kidolgozásában.

Pénzforgalmi állásfoglalások és ellenőrzések

Az első félév során a jegybank hitelintézetektől és egyéb gazdasági társaságoktól, valamint természetes személyektől érkezett megkeresések alapján közvetlenül 16 pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást, illetve szakmai véleményt adott ki, amelyek főként a pénzforgalmi MNB rendelet, valamint a pénzforgalmi törvény egyes előírásainak értelmezésére irányultak. Emellett az MNB a honlapján publikálta a „CBPR – Gyakori kérdések és válaszok” oldalt, amely a határon átnyúló fizetésekről szóló európai uniós rendelet rendelkezéseinek értelmezését segíti elő.

2021 első félévében pénzforgalmi ellenőrzés tárgykörben 5 új hatósági eljárást indított a jegybank. A korábban megindított eljárások esetében egy megindított eljárás bírsággal, míg egy eljárás bírsággal és intézkedések előírásával került lezárásra. Egy vizsgálat során előírt beszámolás határidőre megtörtént és lezárásra került. További egy vizsgálat során az előírt beszámolás határidőre nem történt meg, határidő hosszabbítási kérelmet nyújtott be az ügyfél, amely elfogadásra került.

A magyar AMI-SeCo NSG

A hazai bankokat, brókereket, értékpapír-kibocsátókat, infrastruktúrákat és szabályozókat tömörítő AMI-SeCo NSG június 22-én tartotta kilencedik ülését. Az ülésen a magyar értékpapírpiacot érintő hazai és nemzetközi infrastrukturális fejlemények kerültek megvitatásra. Az MNB oldaláról az értékpapír-infrastrukturákkal foglalkozó európai munkacsoport (AMI-SeCo) június 24-25-i ülésének témái kerültek kifejtésre, kiemelt figyelmet szentelve a magyar harmonizációs feladatoknak. Ez utóbbi keretében az MNB képviselője ismertette a biztosítékkezelés európai harmonizációjával (SCoRE) kapcsolatos aktuális státuszfelmérés eredményét, bemutatta a magyar piac készültségét a társaságiesemény-kezelés és a számlázás modernizációja tekintetében. A KELER Zrt. képviselője ezt követően pedig bemutatta az AMI-SeCo társaságiesemény-csoportjának (CEG) május 28-i ülésén felmerülő témákat, a részvényesi szerepvállalás ösztönzéséről szóló európai irányelv (SRD) nyomán indított új KELER-szolgáltatás (CAPS) státuszát, valamint az értéktári modernizáció, azaz a KELER Szolgáltatásfejlesztési Program (KSZP) helyzetét.

ESMA Central Counterparty Recovery and Resolution Task Force (CCP R&R TF)

2021. február 11-én hatályba lépett a központi szerződő felek helyreállítására és szanálására irányuló keretrendszerrel, továbbá az 1095/2010/EU, a 648/2012/EU, a 600/2014/EU, a 806/2014/EU és az (EU) 2015/2365 rendelet, valamint a 2002/47/EK, a 2004/25/EK, a 2007/36/EK, a 2014/59/EU és az (EU) 2017/1132 irányelv módosításáról szóló 2020. december 16-i (EU) 2021/23 európai parlamenti és tanácsi rendelet (R&R). A rendelet mandátummal ruházza fel az ESMA-t további szabályozó technikai sztemendek (RTS-ek), illetve iránymutatások kidolgozására a helyreállítás és szanálás terén, mely munkát az ESMA a nemzeti illetékes hatóságok bevonásával ún. Task Force munkacsoporti szinten kezdett el. A fő koncepció lefektetése után a helyreállításra vonatkozó mandátuma szerinti szabályozások kidolgozásának milyenségén kezdődtek meg a szakértői munkák, melynek során 2021. júniusára megszülettek a szakértői javaslatok, melyet a BoS 2021. júliusában el is fogadott. Jelenleg publikus konzultáció tárgyát képezik, mely eredménye után folytatódhatnak az RTS-ek és iránymutatások szövegtervezeteinek kidolgozásai. A szanálás tekintetében még zajlanak a szakértői egyeztetések, melyek ősszel folytatódnak. A munka során az MNB PIF aktívan részt vett a helyreállításra vonatkozó részek tekintetében: az R&R TF szakértői egyeztetések után az ESMA CCPPC nevű bizottság elé kerültek a leegyeztetettek, és csak ezután döntött róla az ESMA BoS.

Előadások és konferenciák

Az MNB az azonnali fizetés bevezetésének első évfordulójának alkalmából több sajtótájékoztatót is tartott.

A bankközi jutalékok szabályozásának magyarországi hatásairól készített cikk a Journal of Banking Regulation márciusi számában jelent meg The impact of policy effects on the Hungarian payments card market címen.

A kiskereskedők és vállalatok fizetési szokásairól készített cikk a Hitelintézeti Szemle 20. évfolyam 2. számában jelent meg A magyarországi kiskereskedők és vállalatok fizetési szokásainak elemzése címen.

A koronavírus-járvány pénzforgalomra gyakorolt hatásáról az MNB szakmai cikket készített A koronavírus-járvány hatása a magyarországi pénzforgalomra 2020-ban címen.

Az Európai Bizottság kollégái szakértői egyeztetést kezdeményeztek az MNB-vel annak érdekében, hogy információt gyűjtsenek a magyar azonnali fizetési modellel, valamint a rendszer implementálásával és működési tapasztalataival kapcsolatban. Erre azért került sor, mivel a 2020 szeptemberében kiadott, digitális pénzügyeket érintő bizottsági javaslatcsomag egyik sarkalatos eleme az euróalapú azonnali fizetések további elterjedésének támogatása, adott esetben akár az SCT Inst. (SEPA Instant Credit Transfer) szolgáltatás fogadó oldali bevezetési kötelezettségének az előírásával. Ebből a szempontból pedig a nemzetközi szinten is egyedülálló magyar modell tapasztalatai jelentős támogatását nyújthatnak az irányvonalak pontosabb meghatározásában az Európai Bizottság számára. Az MNB szakértői ennek mentén az egyeztetésen részletesen bemutatták a bizottsági kérdéscsomag alapján a hazai rendszer sarkalatos jellemzőit.

2.6. NEMZETKÖZI TARTALÉKOK KEZELÉSE

A tartalék tartásának céljai

Más jegybankokhoz hasonlóan, a Magyar Nemzeti Bank – jegybanktvényben rögzített – egyik legfontosabb feladata az ország devizatartalékainak kezelése. Az MNB több funkció ellátása céljából tart devizatartalékot, amelyek közül a legfontosabbak a következők:

- piaci szereplők elvárásainak megfelelő tartalékszint biztosítása („international collateral”),
- állam tranzakciós devizaigényének biztosítása,
- devizaliquiditás biztosítása a bankrendszer számára,
- monetáris és árfolyam-politika támogatása (intervenció kapacitás biztosítása).

Az MNB rendszeresen felülvizsgálja a tartalékok kívánatos szintjét, és szükség esetén a lehetséges kereteken belül lépéseket kezdeményez a megfelelő szint elérése érdekében.

Az MNB nemzetközi tartalékainak állománya az időszak során mindvégig meghaladta a jegybank és a befektetők többsége által is kiemelten követett tartalékmutatókat. Ezek közül az MNB kiemelten figyeli a Guidotti-Greenspan szabályt, hogy a tartalékok számottevően meghaladják a rövid külső adósság szintjét.

A tranzakciós célok közül továbbra is az állami adósságkezelés kiszolgálása volt a legfontosabb az elmúlt félévben, valamint a költségvetési szervek devizaigényének folyamatos biztosítása. Az Európai Uniótól érkező transzferek szintén az MNB-n keresztül folynak be, ezek az utóbbi és elkövetkező években is forrásai a devizatartaléknak. A fenti tranzakciós célok kielégítése a vizsgált időszak során is megfelelően zajlott.

A tartalék nagysága

2021 első félévének végén az MNB nemzetközi tartalékainak nagysága 30,8 milliárd euro volt, ami 2,9 milliárd euro csökkenést jelent a 2020. év végi 33,7 milliárd eurós értékhez képest.

A devizatartalékok alakulását elsősorban az alábbi tételek befolyásolták leginkább az elmúlt félév során:

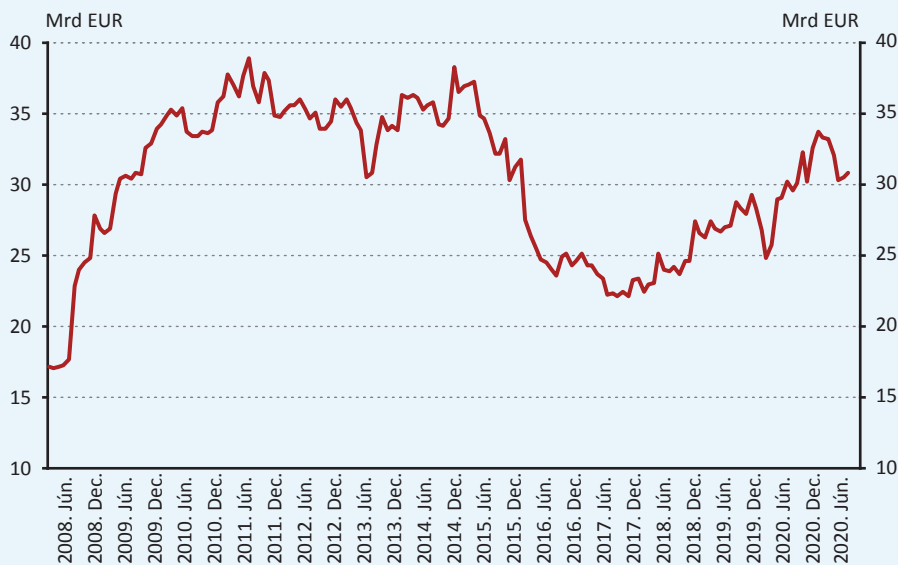
Az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) adósság törlesztési célú tételei (többek között a március 22-i 30 milliárd névértékű japán yen és a március 29-i 1,5 milliárd lejáratkori névértékű amerikai dollár kötvénylejáratok) illetve a Magyar Államkincstár (MÁK) devizakiadásai összességében mintegy 2,8 milliárd euróval mérsékeltek a devizatartalékot.

A likviditást nyújtó swaptenderekhez, illetve a Növekedési Hitelprogram harmadik szakaszának devizapillérehez köthető pénzmozgások összesített hatása is csökkentő tényező volt nettó 800 millió euro értékben.

A tartalékok növekedése irányába hatott az Európai Bizottságtól ebben a félévben érkezett mintegy 1,3 milliárd euro összegű nettó transzfer.

A negyedévek végén meghirdetett eurolikviditást nyújtó swaptenderek finanszírozásához az MNB igénybe vette a nemzetközi szervezetekkel kötött repo keretszerződéseit. A bankrendszernek nyújtott swap- és a finanszírozásul szolgáló repo ügyletek értéke közötti eltérés átmeneti hatással volt a tartalékszint alakulására.

9. ábra
A devizatartalék nagyságának alakulása

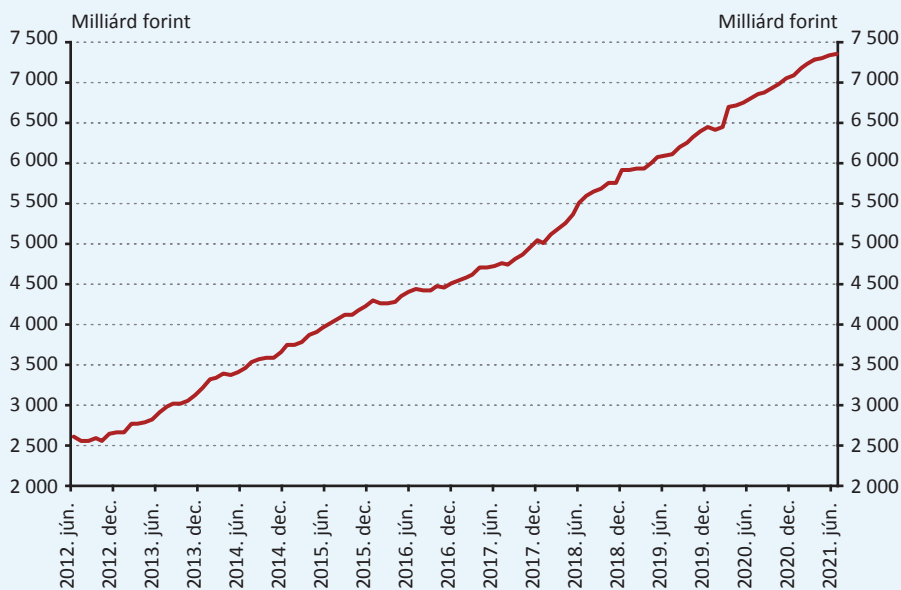
Az MNB aranytartalékát 31,5 tonnáról 94,5 tonnára emelte az első negyedév során. A nemzetközi rangsorban ezzel Magyarország a 36., a kelet-közép-európai régióban pedig a 3. helyre ugrott.

2.7. KÉSZPÉNZ-LOGISZTIKAI TEVÉKENYSÉG

A forgalomban lévő készpénz

2021 első féléve során a forgalomban lévő készpénzállomány 209,3 milliárd forinttal nőtt, elérve a 7373,7 milliárd forintot. A készpénzkereslet szezonális mintázata megfelelt a megszokottnak, a készpénzbővülés mértéke azonban különösen a II.

10. ábra
A forgalomban lévő készpénz értéke a gazdaságban

negyedév során számottevően elmaradt mind a 2020 során mért adatoktól, mind pedig a megelőző évek átlagától. Ennek eredményeként a növekedési ütem 2020 azonos időszakához viszonyítva 8,0%-ra (a forgalomból bevont, de még visszaváltható bankjegyeket is figyelembe véve 7,6%-ra) csökkent, a szezonálisan igazított féléves bővülés pedig 3,8%-ot tett ki.

A forgalomban lévő bankjegyek és érmék

3. táblázat								
A forgalomban lévő bankjegyek és érmék ⁴⁰								
(2021. június 30-i és 2020. június 30-i adatok)								
Bankjegyek	2021				2020			
	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
20 000 forint	257,4	5 147,7	43,0	71,0	235,9	4 718,9	42,0	70,0
10 000 forint	184,3	1 842,8	31,0	25,0	173,9	1 739,4	31,0	26,0
5 000 forint	30,3	151,7	5,0	2,0	29,0	145,1	5,0	2,0
2 000 forint	23,3	46,7	4,0	1,0	24,0	47,9	4,0	1,0
1 000 forint	72,6	72,6	12,0	1,0	67,1	67,1	12,0	1,0
500 forint	33,7	16,8	5,0	0,0	31,9	16,0	6,0	0,0
Összesen	601,6	7278,4	100,0	100,0	561,9	6734,4	100,0	100,0
Érmék	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
200 forint	174,5	34,9	8,0	42,0	167,9	33,6	8,0	42,0
100 forint	219,5	21,9	10,0	26,0	209,6	21,0	10,0	26,0
50 forint	214,2	10,7	10,0	13,0	204,5	10,2	10,0	13,0
20 forint	396,3	7,9	18,0	10,0	372,7	7,5	18,0	9,0
10 forint	440,6	4,4	21,0	5,0	418,8	4,2	21,0	5,0
5 forint	717,3	3,6	33,0	4,0	682,4	3,4	33,0	5,0
Összesen	2 162,3	83,5	100,0	100,0	2 055,9	79,8	100,0	100,0

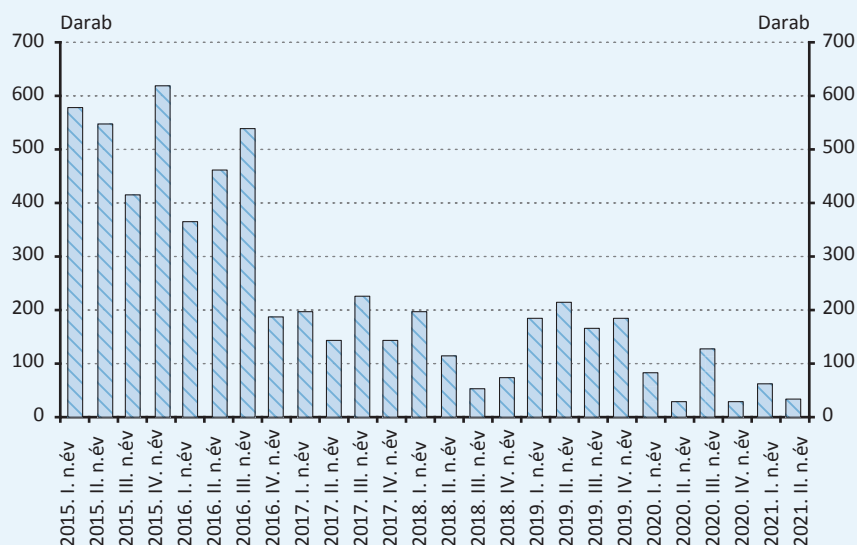
A forgalomban lévő bankjegyek értéke 7 278,4 milliárd forint, mennyisége 601,6 millió darab volt 2021. 06. 30-án. Ez értékben 8,1 százalékos, mennyiséget tekintve pedig 7,1 százalékos növekedést jelent az előző év azonos időszakához képest. A növekedés az összes címletet érintette, de továbbra is elsősorban a nagy címletekre koncentrált, ugyanakkor a kétezer forintosok esetében kis mértékű csökkenést tapasztalhattunk. A forgalomban lévő érmék értéke 83,5 milliárd forint, mennyisége 2 162,3 millió darab volt 2021. június végén. Ez értékben és mennyiségben is átlagosan 5 százalékos növekedést mutat a 2020. június végi értékhez képest. A forgalombővülés valamennyi címletet érintette.

A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység

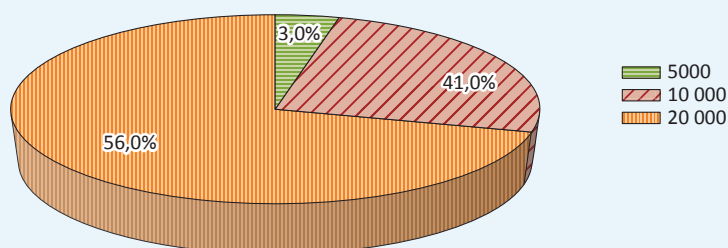
2021 első félévének végéig a készpénzforgalomból mindössze 100 darab forinthamisítvány került kiszűrésre. Ez az adat a forinthez hasonló nemzeti valuták sorában továbbra is igen kedvezőnek tekinthető. A lefoglalt forint hamisítványok döntő többsége a 20 000 és a 10 000 forintos bankjegyek közül került ki. A hamisítások módszereit változatlanul az irodai sokszorosító eszközök (színes fénymásolók, printerek) használata jellemzi. A rátekintésre esetenként megtévesztőnek bizonyuló hamisítványok, mind egyszerű érzékszervi vizsgálatokkal (tapintással, fény felé tartva átnézetben vagy mozgatással), mind pedig a pénztárakban alkalmazott kombinált UV-A és UV-C lámpa alatti ellenőrzéssel kiszűrhetők.

⁴⁰ A táblázat nem tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmék és emlékbankjegyek állományát, melyek névértéken a forgalomban lévő fizetőeszközök közé tartoznak.

11. ábra
A forint hamisításának negyedévenkénti alakulása

12. ábra
A forintbankjegy-hamisítványok címletenkénti megoszlása 2021. I. félévben

A jegybank szakértői 5656 darab különböző valutahamisítványt, ezen belül 5602 darab hamis eurobankjegyet vizsgáltak meg 2021 első félévében. Fontos megjegyezni, hogy a forgalomból kiszűrt eurobankjegyek számában bekövetkezett növekedés jelentős része, mindössze egy visszaéléshez volt kapcsolható, mely vonatkozásában a rendőrségi büntetőeljárás jelenleg is zajlik. Így a teljes hazai készpénzforgalmat vizsgálva továbbra is megállapítható, hogy a hamis valuták előfordulása nem tekinthető számottevőnek.

Emlékérme-kibocsátás

A Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény értelmében Magyarországon kizárólagosan az MNB jogosult bankjegy- és érmekibocsátásra – ideértve az emlékbankjegyet és az emlékérmét is, amelyek Magyarország törvényes fizetőeszközei, de nem szolgálnak forgalmi célokat. A Magyar Nemzeti Bank – a külföldi jegybankok gyakorlatával összhangban – azzal a céllal bocsát ki emlékérmeket, hogy az ország életében jelentős történelmi, kulturális és tudományos évfordulókról, eseményekről és személyekről az utókor számára maradandó formában állítson méltó emléket. 2021 első félévében az MNB nyolc tematikában bocsátott ki emlékérmét.

2014-től minden nemesfém-ből készült emlékérmét olcsóbb alapanyagú, színesfém változatban is kibocsát az MNB, ezzel kedvezve azoknak az érdeklődőknek, akik egy-egy téma művészi megvalósítását mérsékelt áron szeretnék megvásárolni. Emellett az MNB és a Magyar Pénzverő Zrt. a fiatalabb korosztály érme gyűjtési kedvét kívánja ösztönözni azzal, hogy számukra is megfizethetővé teszi az emlékérmeket. Így a nemesfém-ből kivitelezendő emlékérme-témák a nemesfém érmék veretével azonos érme képpel, alacsonyabb – jellemzően 2000 forintos – névértékkel, színesfém változatban is elkészülnek.

Emlékérme-kibocsátás – Szent István király

A Magyar Nemzeti Bank „Szent István király” elnevezéssel 500 000 forint névértékű arany, 15 000 forint névértékű ezüst, illetve 3000 forint névértékű színesfém emlékértéket bocsátott ki 2021. január 11-én. A kibocsátással egy új emlékértémsorozat indult „Országépítő királyok Árpád dinasztiájából” elnevezéssel, melynek célja, hogy a történelem-tudomány és a történelmi köztudat eltérő hangsúlyait közelítse egymáshoz. Az emlékértéket Tóth Zoltán ötvösművész készítette.

Az emlékértéme előlapjának főmotívumaként a Szent István király által – „Lancea Regis” felirattal – veretett dénár hátlapja alapján készült ábrázolás látható, melyet tíz darab keresztmotívum vesz körbe. A templomként értelmezhető éremképi elem utal Szent István államalapító és egyházépítő szerepére, pénzkibocsátói tevékenységére, míg a keresztmotívumok Szent István uralkodásának egyik legjelentősebb eredményét, a tíz egyházmegyéből álló magyar egyházszervezet kiépítését reprezentálják. Az emlékértéme felső részén, félköriratban a „MAGYARORSZÁG” felirat látható, az „500 000”, a „15 000”, illetve a „3 000” értékjelzés és a „FORINT” felirat az emlékértéme alsó részén helyezkednek el. A bal oldalon a „2021” verési évszám, a jobb oldalon a „BP.” verdejel olvasható. A verdejel különleges biztonsági elemet is tartalmaz, rajta a verdejel adott betűjével megegyező betűket ábrázoló mikroírás került elhelyezésre, mely legalább tízszeres nagyítás esetén látható.

Az emlékértéme hátlapján központi motívumként az 1031-ben eredetileg miseruhának készült koronázási palást Szent Istvánt ábrázoló részletének megjelenítése látható. A koronázási paláston látható Szent István egyetlen fennmaradt korabeli ábrázolása, amelyen a koronás király baljában országalmával, jobbában lándzsával jelenik meg. Az emlékértéme alsó szélén félköriratban a „SZENT ISTVÁN KIRÁLY” felirat olvasható, az ábrázolás mellett, bal oldalon, egymás alatti vízszintes sorokban az „1000” és az „1038” felirat jelennek meg – utalva Szent István uralkodására. Az emlékértéme jobb oldalán a tervező Tóth Zoltán ötvösművész mesterjegye látható.

Mindhárom emlékértéme átmérője azonos, 34 mm, szélük sima, szélfelirattal ellátott. A sima széleken István király 1001-ben kelt pannonhalmi oklevélben szereplő megnevezése, a „STEFANUS SUPERNA PROVIDENTE CLEMENTIA UNGRORUM REX” – azaz „István, a magasságbeli Gondviselő kegyelméből a magyarok királya” felirat fut körbe. Az 500 000 forintos címletű emlékértéme 999 ezrelék finomságú aranyból készült, súlya 31,104 gramm (1 uncia). A 15 000 forintos címletű emlékértéme 999 ezrelék finomságú ezüsből készült, súlya 31,104 gramm (1 uncia). A 3000 forintos színesfém változat réz (90%) és cink (10%) ötvözetéből készült, súlya 23,40 gramm. Az arany és ezüst emlékértékekből tükörfényes (proof) kivitelben 500 és 5000 darab, a színesfém változathoz 5000 darab bronzpatinázott változat került kibocsátásra.

Emlékérme-kibocsátás – Millenniumi Földalatti Vasút

A Magyar Nemzeti Bank a Millenniumi Földalatti Vasút megnyitásának 125. évfordulója alkalmából 2000 forint névértékű színesfém emlékermét bocsátott ki 2021. május 3-án. Az MNB emlékérme-kibocsátási programjában most először jelenik meg olyan érme, amely esetében a négyszögletes forma gépi patinázott kivittel társul. A különleges emlékermét Bitó Balázs iparművész tervezte.

Az emlékérme előlapjának központi motívuma a Millenniumi Földalatti Vasút egyik megállójának metszetét ábrázolja egy XIX. századi rajz alapján. A megálló ábrázolása egyértelműen láttatja a kéregvasút jellegzetességét, a földfelszíntől való rövid távolságát. A megálló műszaki megjelenítését korabeli ruhákba öltözött alakok teszik élővé. Az előoldalon továbbá a törvényes fizetőeszközök kötelező éremképi elemei is megjelennek, jobbra igazítva, fent a „MAGYARORSZÁG” felirat, alatta egymás alatti két vízszintes sorban a „2000” értékjelzés és a „FORINT” felirat. Az érme alján, bal oldalon a „BP” verdejel látható.

Az emlékérme hátlapján központi motívumként a földalatti vasút (Budapesti Földalatti Közúti Villamos Vasút Rt., BFKVV-féle) faburkolatú motorkocsija látható oldalnézetből ábrázolva. Felette két vízszintes sorban a „MILLENNIUMI FÖLDALATTI” és a „VASÚT” felirat, alatta, bal oldalon a Kisföldalatti megnyitásának „1896”-os évszáma, jobb oldalon a „2021”-es verési évszám olvasható. Bitó Balázs iparművész mesterjegye a kocsi oldalán felcsavarozott rézbetűként ábrázolva jelenik meg. Az emlékérme szélén a földalatti megállók nevét szegélyező Zsolnay-csempeminta ábrázolása látható.

A színesfém emlékérme 75% réz és 25% nikkel ötvözetéből készült, súlya 27 gramm, mérete 39,60*26,40 mm, széle sima. Az emlékérme korlátozott példányszámban jelent meg, összesen 8 000 darab készíthető patinázott – fémes hatású kivitelben.

Emlékérme-kibocsátás – XVI. UEFA Labdarúgó-Európa-bajnokság

A jegybank „XVI. UEFA Labdarúgó-Európa-bajnokság” megnevezéssel 10 000 forintos címletű ezüst és 2000 forint névértékű színesfém emlékermét bocsátott ki 2021. május 15-én, egy hónappal az első Budapesten megrendezett Európa-bajnoki mérkőzés előtt. Az emlékerméket Bohus Áron iparművész tervezte.

Az előoldal központi motívuma Budapestnek, mint az UEFA EURO 2020 Labdarúgó-Európa-bajnokság egyik rendező városának a hivatalos emblémája. Az érme szélén futó köriratban az óramutató járásával megegyezően haladva, betűrend szerinti sorrendben – a rendezés jogát eredetileg elnyert további 11 város neve – „AMSZTERDAM BAKU BILBAO BUKAREST DUBLIN GLASGOW KOPPENHÁGA LONDON MÜNCHEN RÓMA SZENTPÉTERVÁR” – olvasható. Az embléma ábrázolása feletti két sorban a mikroírásos biztonsági elemet is tartalmazó „BP” verdejel és a „2021” verési évszám, valamint a „MAGYARORSZÁG” felirat, az embléma ábrázolása alatti két sorban a „10 000”, illetve a „2000” értékjelzés, valamint a „FORINT” felirat olvasható. A verdejelben legalább tízszeres nagyítás esetén látható, a verdejel adott betűjével megegyező betűket ábrázoló mikroírás az emlékermék hamisítás elleni védelmét segíti.

Az emlékérmék hátoldalán az Európa-bajnokság budapesti mérkőzéseinek helyet adó Puskás Aréna realiztikus ábrázolása látható a háttérben egy futball-labda mintázatával. A hátoldal felső részén, középen az UEFA EURO 2020 Labdarúgó-Európa-bajnokság hivatalos emblémája látható, alatta, két sorban a „XVI. LABDARÚGÓ”, valamint az „EURÓPA-BAJNOKSÁG”, a stadionábrázolás alatt a „PUSKÁS ARÉNA” felirat olvasható. Az emlékérmé szélén, jobb oldalon, fent az Európai Labdarúgó-szövetség védjegye – „© UEFA TM” –, bal oldalon, lent az emlékérmét tervező Bohus Áron iparművész mesterjegye látható.

Mindkét emlékérmé átmérője 38,61 mm, szélük recézett. A 10 000 forintos címletű emlékérmé 925 ezrelék finomságú ezüsből készült, súlya 31,46 gramm. A 2000 forintos címletű színesfém változat réz (75%) és nikkel (25%) ötvözetéből készült, súlya 30,80 gramm. Az ezüst emlékérméből tükörfényes (proof) kivitelben, a színesfém változatból selyemfényes (BU) kivitelben 5000-5000 darab került kibocsátásra.

Emlékörmé-kibocsátás – Európa Tanács Magyar Elnöksége

A Magyar Nemzeti Bank az Európa Tanács magyar elnöksége tiszteletére 2000 forint névértékű színesfém emlékérmét bocsátott ki 2021. május 18-án. 2021 májusa és novembere közötti időszakban hazánk másodjára tölti be az elnöki tisztséget az emberi jogok, a demokrácia és a jogállamiság védelmét képviselő nemzetközi szervezet élén. Az emlékérmét Bitó Balázs iparművész tervezte.

Az emlékérmé Európa egységét és a páneurópai szellemiséget hivatott jelképezni, ezért az előlapon finoman barázdált körgyűrűvel határolt középmezőben egy földgömb Európa-központú részletének ábrázolása látható a világúrból nézve. A központi motívum felett, a bal oldalon található a tervező, Bitó Balázs iparművész mesterjegye, jobb oldalon, két vízszintes sorban a „2000” értékjelzés és a „FORINT” felirat olvasható, melyek részben átnyúlnak a körvonalon. A finoman barázdált körgyűrűn, köriratban, bal oldalon a „MAGYARORSZÁG” felirat, lent a „BP.” verdejel, a verdejeltől kissé jobbra a „2021” verési évszám olvasható.

Az emlékérmé hátlapján, ugyancsak finoman barázdált körgyűrűvel határolt középmezőben az Európa Tanács magyar elnöksége hivatalos logójának ábrázolása látható, melyen a nemzeti lobogó színeit heraldikai sráfozás jelöli. A körgyűrűn köriratban, fent az „AZ EURÓPA TANÁCS MAGYAR ELNÖKSÉGE”, lent a „2021. MÁJUS – NOVEMBER” felirat olvasható.

A színesfém emlékérmé 75% réz, 4% nikkel és 21% cink ötvözetéből készült, súlya 16 gramm, átmérője 34 mm, széle finomrecés, a recéken a „HUNGARIAN PRESIDENCY • COUNCIL OF EUROPE • PRÉSIDENTIE HONGROISE • CONSEIL DE L'EUROPE •” szélfelirattal, amely angol és francia nyelven – az Európa Tanács két hivatalos nyelvén – ismétli meg a hátoldalon olvasható „AZ EURÓPA TANÁCS MAGYAR ELNÖKSÉGE” feliratot. Az emlékérmé korlátozott példányszámban jelent meg, összesen 7 000 darab készült proof-like kivitelben.

Emlékérmé-kibocsátás – XXXII. Nyári Olimpiai és XVI. Paralimpiai Játékok, Tokió

A Magyar Nemzeti Bank „XXXII. Nyári Olimpiai és XVI. Nyári Paralimpiai Játékok” megnevezéssel 10 000 forintos címletű ezüst és 2000 forintos színesfém emlékérmét bocsátott ki 2021. június 4-én. Az MNB 1984 óta bocsát ki a sportesemény kapcsán emlékpénzeket, azonban most először a paralimpiai sportolókat is reprezentálják az emlékérmék, melyeket Endrődy Zoltán iparművész tervezett.

Az előoldal központi motívumaként az ép és parasportban is sikersportágnak számító kajak, úszás és vívás absztrakt ábrázolása látható. A geometrikus síkokra bontott formákkal ábrázolt sportolók (kajakos, úszó és kerekesszékes vívó) a két magyar csapat együttműködését, integrációját hivatott jelképezni. A sportolók ábrázolását keretbe foglalja a MAGYARORSZÁG körirat, melynek végpontjait az érme szélén futó körvonal köti össze. Az előoldalon található a „10 000”, illetve „2000 FORINT” értékjelzés, a „2021” verési évszám és a mikroírásos biztonsági elemet is tartalmazó „BP.” verdejel. A verdejelen legalább tízszeres nagyítás esetén látható, a verdejel adott betűjével megegyező betűket ábrázoló mikroírás az emlékérmék hamisítás elleni védelmét segíti. Az emlékérmét tervező Endrődy Zoltán mesterjegye a kerekesszékes vívó ábrázolásától balra található.

Az emlékérmék hátoldalán a magyar olimpiai csapat összetartozást jelképező, és a magyar paralimpiai csapat egyenlőséget kiemelő logójának ábrázolása látható, melyeket a hátoldal szélén futó „MAGYAR OLIMPIAI ÉS PARALIMPIAI CSAPAT” körirat, illetve a körirat végpontjait összekötő körvonal övez. A logók ábrázolása mellett, bal, illetve jobb oldalon az ötkarikás játékok hivatalos elnevezése a „TOKYO 2020” felirat olvasható két részre tagolva.

Mindkét emlékérmé átmérője 37 mm, szélük recézett. A 10 000 forintos címletű emlékérmé 925 ezrelék finomságú ezüsből készült, súlya 24 gramm. A 2000 forintos címletű színesfém változat réz (75%) és nikkel (25%) ötvözetéből készült, súlya 23,7 gramm. Az ezüst emlékérméből tükörfényes (proof) kivitelben, a színesfém változattól selyemfényes (BU) kivitelben 5000-5000 darab készült.

Emlékérme-kibocsátás – Önálló ügyészi szervezet

A Magyar Nemzeti Bank 10 000 forintos címletű ezüst és 2000 forintos névértékű színesfém emlékermét bocsátott ki a magyar ügyészség alapításának 150. évfordulója alkalmából. Az emlékerméket Endrődy Zoltán iparművész tervezte.

Az előlapon körvonallal határolt középmezőben a Római Köztársaság korából eredő hatalmi jelvény, egy fascés – kétélű bárd-dal ellátott vesszőnyaláb – klasszikus stílusú ábrázolása látható, melyet felül egy lángmotívum, középen egy szájában kétkarú mérleget tartó oroszlánfej egészít ki. A kétkarú mérleg az igazságosságot és elfogulatlanságot szimbolizálja. A vesszőnyaláb az előlapot két részre osztja, jelképezve a jó és a rossz, a helyes és a helytelen elkülönítését. A középmezőt paragrafusjelekből komponált ünnepélyes szegély övezi, melyet alul a „MAGYARORSZÁG” felirat szakít meg. A vesszőnyaláb ábrázolása mellett bal oldalon, fent, egymás alatti két sorban a „10 000”, illetve „2000” értékjelzés és a „FORINT” felirat, lent a „BP.” verdejel, jobb oldalon az emlékermét tervező Endrődy Zoltán iparművész mesterjegye látható. A verdejelben legalább tízszeres nagyítás esetén látható, a verdejel adott betűjével megegyező betűket ábrázoló mikroírás került elhelyezésre. Az előoldal szélén, rombusz alakú motívummal lezárva, „AZ ÜGYÉSZI SZERVEZET 150 ÉVE AZ IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS KÖZREMŰKÖDŐJE” felirat fut körbe.

Az emlékermék hátlapján, körvonallal határolt középmezőben Magyarország Ügyészsége emblémájának ábrázolása látható. A logó a vesszőnyaláb, a mérleg és a kétélű bárd modern stílusú megfogalmazása egy pajzs motívumon. Az embléma ábrázolása mellett, két sorba törve, bal oldalon az 1871-es évszám az önálló ügyészi szervezetet létrehozó törvénycikk kihirdetésére, míg jobb oldalon a 2021-es verési évszám a kibocsátás évére utal. A középmezőt hullámvonalakból álló szegély övezi a „kiáradó” és egyben „védelmező” erőter szimbolikus motívumaként. A hátlap szélén, félkörirratban, fent Magyarország Ügyészségének jelmondata, a „TÖRVÉNY ÉS IGAZSÁG”, lent a „MAGYARORSZÁG ÜGYÉSZSÉGE” felirat olvasható.

Mindkét emlékérme átmérője 38,61 mm, széle finomrecés, a recéken a „LEX ATQUE VERITAS” felirat, a hátoldali jelmondat latin megfelelője ismétlődik meg négyszer, 3-3 rombusz alakú motívummal elválasztva. A 10 000 forintos címletű emlékérme 925 ezrelék finomságú ezüsből készült, súlya 31,46 gramm. A 2000 forintos címletű színesfém változat réz (75%) és nikkel (25%) ötvözetéből készült, súlya 30,8 gramm. Az ezüst emlékerméből tükörfényes (proof) kivitelben, a színesfém változathoz selyemfényes (BU) kivitelben 5000-5000 darab készült.

Emlékérme-kibocsátás – 750 éves Győr

A Magyar Nemzeti Bank Győr királyi városi rangra emelésének 750. évfordulója alkalmából különleges, az évfordulóra utaló 750 forint névértékű színesfém emlékermét bocsátott ki 2021. június 10-én. Az emlékermét Lebő Ferenc szobrászművész tervezte.

Az emlékérme előoldalán központi motívumként Győr város történelmi múltjára utaló logó jelenik meg, alatta a „GYŐR” felirattal. A logó kakas motívuma a város egyik jelképét, a vaskakast, illetve annak legendáját idézi meg. A központi motívumot gyöngysor övezi, melyen kívül találhatóak az emlékérme kötelező elemei: körirratban, fent a „MAGYARORSZÁG” felirat, lent a „750” értékjelzés és a „FORINT” felirat, középre szerkesztve, vízszintesen bal oldalon a verés helyére utaló „BP.” verdejel, jobb oldalon a „2021” verési évszám.

Az emlékérmé hátoldalán központi motívumként a Győr város 750. évfordulójára utaló jubileumi logó látható. A logó részeként megjelenő bástyamotívum, a város török időkben betöltött harcászati szerepére utal. Az előoldal kompozíciójához hasonlóan az éremképet belső gyöngysor tagolja. A gyöngysoron kívül köriratban az „V. ISTVÁN 750 ÉVE ADOMÁNYOZOTT KIRÁLYI VÁROSI JOGOKAT GYŐRNEK” felirat olvasható, melyet egy-egy pont határol. A pontok között, lent, középen látható az emlékérmét tervező Munkácsy-díjas szobrászművész, Lebó Ferenc mesterjegye.

A színesfém emlékérmé 75% réz, 4% nikkel és 21% cink ötvözetéből készült, súlya 9,4 gramm, átmérője 29,5 mm, széle recézett. Az emlékérmé kivételesen nagy példányszámban jelent meg, összesen 40 000 darab készült belőle verdefényes kivitelben.

Emlékekmé-kibocsátás – Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékpark Nemzeti Emlékhely

2021. június 20-án „Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékpark Nemzeti Emlékhely” megnevezéssel 2000 forint névértékű bronzpatinázott színesfém emlékérmét bocsátott ki a Magyar Nemzeti Bank. Az Emlékpark alapításának 50. évfordulója alkalmából megjelenő emlékérmét Szabó Virág szobrászművész tervezte.

Az emlékérmé előoldalán központi motívumként az Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékparkban található milleniumi Árpád-émlékmű részlete látható, mely Árpád vezért ábrázolja. Az előoldalon kerültek elhelyezésre a hivatalos fizetőeszközök kötelező alaki kellékei is: a „MAGYARORSZÁG” felirat az érme felső részén; a „2000” értékjelzés, valamint a „FORINT” felirat a központi motívum mellett balra, egymás alatti két sorban; a „2021” verési évszám, illetve a mikroírásos biztonsági elemet is tartalmazó „BP.” verdejel pedig az érmekép jobb oldalán, lent látható.

Az emlékérmé hátoldalán az Emlékpark emblematikus elemei: a Monostor alaprajza, az Árpád-émlékmű és a Rotunda ábrázolása jelenik meg erdős tájképpel. Az emlékérmé felső szélén félköriratban az „ÓPUSZTASZER” felirat, lent kissé jobbra a „NEMZETI TÖRTÉNETI EMLÉKPARK” felirat olvasható. Az ábrázolás felett vízszintesen a „NEMZETI EMLÉKHELY” felirat utal a nemzeti emlékhelyeket bemutató emlékérmé-sorozatra. A Nemzeti Emlékhelyek logója az ábrázolás alatt jobbra található, míg a tervező, Szabó Virág szobrászművész mesterjegye a hátoldal bal szélén, az erdőábrázolásba illesztve látható.

Az emlékérmé 90% réz és 10% cink ötvözetéből készült, súlya 18,4 gramm, átmérője 37 mm, széle recézett. Az emlékérmé korlátozott, 10 000 darabos példányszámban jelent meg, bronzpatinázott kivitelben.

2.8. STATISZTIKAI SZOLGÁLAT

A Magyar Nemzeti Bank az MNB tv. szerinti feladatai ellátásához gyűjt statisztikai információkat, és hozza nyilvánosságra az azokból készített statisztikákat.

Az MNB az általa készített monetáris, fizetésimérleg- és kapcsolódó állományi statisztikákat, pénzügyiszámla- és értékpapír-statisztikákat, felügyeleti, pénzforgalmi, fizetési rendszer statisztikákat, továbbá ár- és árfolyam-statisztikai, pénzügyi stabilitási, makroprudenciális és a pénzügyi közvetítő rendszerre vonatkozó adatokat tartalmazó idősorokat, statisztikai közleményeket és tájékoztatókat a honlapján keresztül teszi elérhetővé a nyilvánosság számára, a közzétett Publikációs naptár szerint. Az egyes szakstatisztikai területekhez (a monetáris statisztikákhoz, a pénzügyiszámla-statisztikákhoz, valamint a fizetésimérleg- és külfölddel szembeni befektetéspozíció-statisztikákhoz) kapcsolódóan az MNB átfogó módszertani kiadványokat is megjelentet a honlapján (<https://www.mnb.hu/kiadvanyok/elemzesek-tanulmanyok-statisztikai-statisztikai-kiadvanyok>). Emellett az MNB a szakstatisztikai sajtóközlemények publikálásakor az aktuális időszakra vonatkozó módszertani megjegyzéseit is közzéteszi.

2021. első félévében a COVID-19 járvány következtében kialakult veszélyhelyzet miatt a munkatársak továbbra is távmunkában dolgoztak, ez azonban nem befolyásolta negatívan a statisztikai feladatok folyamatos ellátását, az elvégzett munka minőségét.

Hitelregiszter (HITREG) adatgyűjtés

2021. első félévében tovább folytatódott az egyedi szintű hiteladatokat tartalmazó HITREG adatszolgáltatás intenzív minőségellenőrzése új, automatizált lépéseket is beépítve a komplex minőségellenőrzési folyamatba a célzott manuális ellenőrzési tevékenység mellett. A hitelintézeti szektorral folytatott konzultáció keretében történt módszertani finomhangolásokkal párhuzamosan az intenzív megvalósítási szakaszba lépett a szektor és az MNB részéről is a - 2020 novemberében kihirdetett módosító rendelettel⁴¹ előírt – 2021. III. negyedévtől bevezetésre kerülő új HITREG követelményekre való felkészülés. A 2021. szeptemberi vonatkozású időszaktól az adatszolgáltatást a hitelintézetek mellett a pénzügyi vállalkozások egy csoportjának is szolgáltatni kell és a HITREG-ben szereplő adósok körének szektorális lefedettsége is nő. A jelentés a bankközi hitelek kivételével az összes hitelre kiterjed, valamint kibővül az ingatlanfinanszírozás megfigyelésére kiadott ESRB ajánlásban megfogalmazott és egyéb elemzői adatigényekkel is.

Az MNB adatvagyon-gazdálkodási projektjeinek eredményei

Az MNB adatvagyon-gazdálkodási stratégiájának egyik alappillére a külső szereplőkkel, az adatszolgáltatói szektorral való megfelelő partneri kapcsolat kialakítása a hatékony és jó minőségű adatokat tartalmazó korszerű adatszolgáltatási rendszer kialakítása érdekében. Az MNB a Bankszövetséggel közösen 2021. első félévében létrehozta az Adatszolgáltatói Egyeztető Fórumot, amelynek célja a hitelintézeti szektorral való stratégiai partneri kapcsolat megalapozása. A fórum keretében megvitatásra kerülnek az adatszolgáltatókat érintő olyan hosszú távú döntéseket igénylő témák, mint például a párhuzamos adatszolgáltatások elkerülése, illetve az adatszolgáltatások tervezésének technológiai és módszertani kérdései. A fórum 2021. első felében kétszer ülésezett. Az év második felében a közösen kialakított mandátuma és munkaterve mentén folytatja a tevékenységét, egyes témákra almunkacsoportokat létrehozva. A kölcsönös információmegosztást biztosító fórumon a szektor időben értesül az adatszolgáltatói elvárásokról, elemzési irányokról, prioritásokról, az adatgyűjtési, technológiai, módszertani, minőség-ellenőrzési trendekről és tervekről annak érdekében, hogy a saját belső folyamatok beszerzési aspektusai tervezhetőek legyenek.

Jegybanki statisztikákkal kapcsolatos fejlesztések

2021-ben folytatódott a monetáris statisztikai publikációk megújítása és bővítése. 2021. március elején megújult szerkezetben, interaktív formában jelent meg a januári adatokra vonatkozóan a hitelintézetek összevont mérlegéről, illetve a háztartási és a nem pénzügyi vállalati kamatlábakról szóló sajtóközlemény. Szintén megújult a biztosítók statisztikai

⁴¹ 46/2020. (XI.20.) MNB rendelet

mérlegét tartalmazó publikáció, mely első alkalommal 2021. februárban, a 2020. IV. negyedévre vonatkozó adatokkal jelent meg interaktív formában.

A pénzügyiszámla-statisztika negyedéves adatközlései a 2021. június publikációtól kezdődően két új adatkörrel bővültek. Elindult egyrészt a közösségi (állami vagy önkormányzati tulajdonban lévő) nagy vállalatok összesített mérlegadatainak a közzététele, ami a közösségi vállalatok éves pénzügyi számláinak kiegészítését jelenti, másrészt bekerült a rendszeres publikációk közé a nemzetgazdasági kamatjövedelmekről szóló kimutatás, ami a különféle pénzügyi instrumentumok után kapott vagy fizetett kamatjövedelmeket mutatja az adós és a hitelező szektoroknál.

Felügyeleti statisztikák

A hitelintézetek és a befektetési vállalkozások által szolgáltatott felügyeleti jelentések befogadására és feldolgozására a 2020. évi átállást követően már a megújult informatikai rendszerkörnyezetben került sor, 2021. első félévében az új rendszerek – Közös Adatgyűjtő és Integrált Előfeldolgozó Rendszer (KARITER), Taxonómia Menedzser, Felügyeleti Elemző Rendszer (FER) – beható megismerésére és a stabil együttes használat kialakítására, finom hangolására került sor.

A félév során sokrétű új feladatot jelentett a hitelintézetek európai szinten egységes prudenciális szabályrendszerének módosítása (CRR2) következtében 2021. második negyedétől átalakuló EBA adatszolgáltatások bevezetésére való felkészülés, az új adatgyűjtések MNB rendszerekben történő implementálása, amely több terület együttműködését igényelte.

A biztosítói és pénztári szektor esetében a 2021. I. félévben a biztosítók részére EIOPA ITS-ben és MNB rendeletben, valamint a pénztárak részére MNB rendeletben elrendelt felügyeleti adatszolgáltatások (2020. IV. negyedév, 2021. I. negyedév, 2020. év) az előírt határidőre beérkeztek a jelentésre kötelezett intézményektől. A negyedéves adatszolgáltatásokra épülő biztosítói és pénztári publikációk az első félév során, a publikációs határidőre rendben megjelentek az MNB honlapján.

Megkezdődött a 2022-től forgalmazható páneurópai nyugdíjtermékkel (PEPP) kapcsolatos, szakterületek közötti koordinációt igénylő előkészítő munka, mely új adatbefogadási és adatszolgáltatási feladatokat is generál majd.

2.9. AZ MNB TÁRSADALMI FELELŐSSÉGVÁLLALÁSI TEVÉKENYSÉGE

Az MNB a társadalmi felelősségvállalási stratégiájának meghatározó elemét képező Pallas Athéné Közgondolkodási Program megvalósítása során feladatának tekinti a pénzügyi kultúra és a pénzügyi tudatosság, valamint az ezt megalapozó közgazdasági és társadalmi gondolkodás, illetve az ehhez kapcsolódó intézményrendszer és infrastruktúra fejlesztését. A kitűzött célok elérése érdekében az MNB az oktatás (elsősorban a felsőoktatás), a közgazdászképzés és pénzügyi oktatás rendszerének megújítása és fejlesztése, a tudományos tevékenység, valamint a pénzügyi ismeretterjesztés támogatása érdekében fejt ki tevékenységét. Az MNB és alapítványai által támogatott programok részben saját gondozású kezdeményezések, részben a közreműködő intézményekkel létrejött partnerségi kapcsolatok révén valósulnak meg. A 2020/2021-es tanévet érintő együttműködési programok első félévének szakmai és pénzügyi teljesülését az MNB ellenőrizte és elfogadta. A kiemelt partner egyetemek közül a Budapesti Műszaki- és Gazdaságtudományi Egyetem, valamint a Debreceni Egyetem hallgatói részére rendszeres időközönként tanulmányi és esetversenyek kerültek meghirdetésre.

Az MNB a társadalmi felelősségvállalási stratégiájának megvalósítása keretében a 2020/2021-es tanévben immár ötödik alkalommal hirdette meg a tevékenységéhez kapcsolódó gazdaságtudományi alap-, és mesterképzési szakokon az MNB kiválósági ösztöndíjprogramot. A 2020/2021-es tanévben 541 ösztöndíj került kiosztásra 25 magyarországi felsőoktatási intézményben. A 2020/21-es tanév második félévében valamennyi, a programban részt vevő felsőoktatási intézmény a tanulmányaik befejezése miatt kieső hallgató helyét sikeresen feltöltötte.

Az „Egyetemi hálózat a fenntartható fejlődésért” című horizontális egyetemi együttműködési program keretében 2021. első félévében 5 egyetemmel kötött az MNB együttműködési megállapodást és ez alapján keresztfélves ciklusban támogatási szerződést (a programban részt vevő egyetemek: Dunaújvárosi Egyetem, Károli Gáspár Református Egyetem, Soproni Egyetem, Nyíregyházi Egyetem és Miskolci Egyetem).

2015-től a jegybank szakmai közreműködésével, a tiszaroffi kistérség továbbtanulási ösztönzőjeként, a felsőoktatásban tanuló hallgatók támogatására ösztöndíjprogram került meghirdetésre „Tiszaroffi ösztöndíjpályázat” címmel. A program

2017-ben kibővült a középiskolai tanulók tanulmányainak támogatásával „Tiszaroffi Továbbtanulási Ösztöndíjpályázat” címmel. A 2020/2021-es tanév tavaszi félévében 46 egyetemista (köztük 5 doktorandusz) és 26 középiskolai tanuló részesült az ösztöndíjban.

Az MNB és a TDK-ért Közhasznú Alapítvány közötti együttműködés 2021-ben is folytatódott, amelynek fő célja a pénzügyi tudatosság, valamint interdiszciplináris tudományterületek támogatása.

Az MNB által létrehozott Pénzügyi Navigátor Tanácsadó Irodahálózat (PNTI)⁴² keretében 18 iroda működik. A megyeszékhelyeken lévő irodák üzemeltetését a pénzügyi intézményektől és szolgáltatóktól független civil partnerek végzik. Az MNB a járvány terjedésének csökkentése, illetve megakadályozása érdekében 2020. november 30-tól 2021. május 31-ig felfüggesztette a PNTI irodákban a személyes tanácsadást, továbbá a kihelyezett tanácsadások szervezését. A korlátozások enyhítését követően 2021. június 1-től – a kapcsolódó biztonsági előírások betartása mellett – fokozatosan nyitottak újra az irodák. A közbenső időszakban a tanácsadók kizárólag telefonon, elektronikus, valamint postai úton fogadták a megkereséseket. A PNTI-tanácsadók 2021. I. félévében több mint 8 500 ügyet kezeltek. Az előző év azonos időszakához hasonlóan a megkeresések többsége (64 %-a) panasztétel helyett pénzügyi szolgáltatással kapcsolatos érdeklődés volt. A fogyasztók leggyakrabban a fizetési moratóriummal (1352 db), végrehajtással (861 db), valamint a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitellel (401 db) kapcsolatban keresték meg az irodákat.

Az MNB 2020. december 1-én indította el új, Családi Zöld Pénzügyek⁴³ programját a Pénzügyi Navigátor honlapon. A projekt célja, hogy felhívja a figyelmet az ökológiai lábnyomunk csökkentésének pozitív hatásaira, valamint az egyének, háztartások felismerjék, hogy befektetéseikkel közvetve maguk is finanszírozhatnak fenntarthatóságot szolgáló beruházásokat, igénybe vehetik az egyre bővülő „zöld pénzügyi termékek” körét. A Családi Zöld Pénzügyek oldalon elérhető ökolábnyom-kalkulátor segítségével kiszámítható egy adott háztartás fogyasztási szokásainak környezetre gyakorolt hatása, azaz ökológiai lábnyoma. Ennek lehetséges csökkentéséhez a honlap számos gyakorlati tanáccsal szolgál, melyek a családi kiadások kapcsán a környezeti terhelés négy fő területéhez kapcsolódnak (étkezés, lakhatás, közlekedés, vásárlás.) 2021. I. félévében a Családi Zöld Pénzügyek felületén több mint 11 ezer megtekintés történt.

A jegybank lehetőségeihez mérten támogatások nyújtásával is szerepet vállal a nemzeti értékek, a szellemi és kulturális örökség megőrzésében (pl. Pannonhalmi Főapátság Közhasznú Alapítvány, Kecskemétfilm), a tudományos tevékenység és a pénzügyi ismeretterjesztés támogatásában (pl. Pro Progressio Alapítvány, Magyar Numizmatikai Társulat). Karitatív célú adományozással hozzájárul hátrányos helyzetű csoportok életminőségének, esélyegyenlőségének javításához, a rendkívüli élethelyzetek okozta nehézségek enyhítéséhez (pl. Városmajori Alapítvány az Ér- és Szívbetegéért, Magyar Református Szeretetszolgálat Alapítvány). A társadalmi felelősségvállalási stratégiájában kijelölt célok mentén a jegybank nyitott az együttműködő partnerek körének további bővítésére.

2.10. AZ MNB EREDMÉNYÉNEK ALAKULÁSA

A Magyar Nemzeti Bank 2021 I. félévi eredménye 8,8 milliárd forint nyereség volt. Az I. félévben a mérleg és az eredmény alakulására az alábbi főbb folyamatok hatottak:

- a nemzetközi tartalékok monetáris politika által meghatározott szintje és összetétele, kockázatkezelési megfontolások, a tartalék szintjét befolyásoló devizavásárlások és devizaeladások: az EU-transzferekből származó nettó devizabeáramlás, az Államadósság Kezelő Központ adósságkezeléssel kapcsolatos műveletei, a Magyar Államkincstár nem adósságfinanszírozáshoz kapcsolódó devizakonverziói;
- a forintlikviditást lekötő instrumentumok alakulása, ami összefügg a devizatartalék és az MNB nettó devizaköveteléseinek, valamint a jegybank likviditásnyújtó és növekedéstámogató eszközeinek alakulásával;
- a monetáris politikának a bankok likviditását és hitelezési tevékenységét támogató eszközei (fedezett hiteleszköz, NHP), illetve a vállalati szektor forrásbevonásának diverzifikálását, valamint a vállalatikötvény-piac likviditásának növelését célzó NKP;

⁴² <https://www.mnb.hu/fogyasztovedelem/tanacsado-irodak>

⁴³ <https://www.mnb.hu/fogyasztovedelem/csaladi-zold-penzugyek/>

- a jegybanki eszközvásárlási programok (állampapír- és jelzáloglevél-vásárlási programok);
- a forintkamatok és a nemzetközi devizakamatszint változása, valamint
- a devizaárfolyamok változása.

5. táblázat
Az MNB összevont eredménykimutatása
(milliárd forint)

Sorszám	Megnevezés (Eredménykimutatás sora)	2020. I. félév	2021. I. félév	Változás
1	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény (I+II)-(X+XI)	28,6	-13,3	-41,9
2	Nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény (I-X)	12,3	-14,2	-26,5
3	Nettó deviza kamat- és kamatjellegű eredmény (II-XI)	16,3	0,9	-15,4
4	Pénzügyi műveletek realizált eredménye (IV-XIV)	5,6	1,0	-4,6
5	Devizaárfolyam-változásból származó eredmény (III-XII)	206,6	56,8	-149,8
6	Egyéb eredménytényezők* (V+VI+VII+VIII)-(XIII+XV+XVI+XVII+XVIII)	-23,6	-35,7	-12,1
7	Eredmény (1+4+5+6)	217,2	8,8	-208,4

**Felügyeleti tevékenységből származó bevételek, nettó banküzemi eredmény, bankjegy- és érmegyártás költségei, nettó céltartalékképzés/felszabadítás, jutalékból származó és egyéb eredmény.*

A nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 13,3 milliárd forint veszteség volt, ami a 2020. I. félévi nyereséghez képest 41,9 milliárd forintos csökkenést jelentett. A forint és a deviza kamateredmény egyaránt romlott. 2021. I. félévben a – 2020-ban, a koronavírus-járvány okozta gazdasági hatások kezelése és a gazdaság újraindítása érdekében megkezdett – jegybanki programok (fedezett hitel és NHP-hitelek nyújtása, jelzáloglevél-, állampapír- és vállalatikötvény-vásárlás) felfutásával a mérlegfőösszeg bővülése folytatódott, tovább emelkedett a kamatozó forintoszközök és -források állománya.

A nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény 2021. I. félévben 14,2 milliárd forint veszteséget mutatott, az előző év azonos időszakához képest az eredmény 26,5 milliárd forinttal csökkent. Az új jegybanki programok (fedezett hitel nyújtása, jelzáloglevél-, állampapír- és vállalatikötvény-vásárlás) a kamatbevételek emelkedését okozták. Ugyanakkor ezt jelentősen meghaladta a bankok forintbetétei után fizetett kamatok emelkedése, egyrészt a likviditásbővítő intézkedések hatására nagymértékben bővülő állományok, másrészt az – NHP Hajrá-hoz és a Növekedési Kötvényprogramhoz kapcsolódó – preferenciális betétek sávok (4 százalékos) kamatozása következtében. A forint kamat- és kamatjellegű eredmény csökkenéséhez a hitelintézetekkel kötött kamatcsereügyletek alacsonyabb nyeresége is hozzájárult az állományok egy részének lejáratá és a 2020. I. félévinél átlagosan magasabb piaci forintkamatok következtében. A jegybanki alapkamat június végén 30 bázisponttal 0,9 százalékra nőtt, aminek az I. félév eredményére számottevő hatása még nem volt.

A deviza kamat- és kamatjellegű eredmény 2021. I. félévben 0,9 milliárd forint nyereség volt, 15,4 milliárd forinttal alacsonyabb, mint az előző év azonos időszakában. A nemzetközi tartalékok utáni kamatbevételek az alacsony, részben negatív nemzetközi kamatkörnyezetben a tartalék szerkezetének változása mellett csökkentek és a tartalékok kockázatának fedezésére kötött határidős ügyletek eredménye is alacsonyabb lett.

A pénzügyi műveletek eredménye döntően a devizatartalékba sorolt értékpapírok piaci árváltozásából származó – az értékpapír eladásakor keletkező – realizált eredményt tartalmazza. 2021 I. félévben az MNB a devizatartalék-kezelési tranzakciókhoz kapcsolódó értékpapír-eladásokon nettó 1 milliárd forint nyereséget realizált, ami 4,6 milliárd forinttal elmaradt az előző év azonos időszaki nyereségtől.

A devizaárfolyam-változásból származó eredmény alakulását a forint hivatalos árfolyamának a bekerülési árfolyamtól való eltérése, valamint a devizaeladások volumene határozza meg. A devizaeladások 2021. I. félévben nagyrészt az ÁKK-adósságkezelési műveleteihez és az állam koronavírus-járványhoz kapcsolódó beszerzéseihez kapcsolódtak. Az ÁKK 2021 I. félévi adósságtörlesztéseinek devizaigényét a 2020. évi devizakötvény-kibocsátások részben fedették, ami így a devizaeladások volumenét csökkentette. Ez is hozzájárult ahhoz, hogy a konverziós mennyiség jelentősen elmaradt a 2020

I. félévi – a korábbi időszakokhoz képest magas – értéktől. Emellett – a forint erősödése következtében – a hivatalos és a bekerülési árfolyam eltérése is csökkent a félév során. A realizált árfolyamnyereség így 149,8 milliárd forinttal 56,8 milliárd forintra mérséklődött 2020 I. félévéhez képest.

Az egyéb eredménytényezők tartalmazzák a banküzem működési bevételeit, költségeit, ráfordításait, a bankjegy- és érme-gyártás költségeit, a céltartalék és értékvesztés-képzést, -felszabadítást, valamint a felügyeleti tevékenységből származó bevételeket, a jutalékból származó és az egyéb eredményt. Az ezekből adódó nettó ráfordítások 2021 I. félévében 35,7 milliárd forintot tettek ki, az előző év azonos időszakához képest 12,1 milliárd forinttal emelkedtek. A növekedés döntően a monetáris célú forint értékpapírok után prudenciális megfontolások alapján megképzett értékvesztéshez, ezen túl pedig a működési költségek emelkedéséhez köthető.

6. táblázat			
A saját tőke egyes elemei			
<i>(milliárd forint)</i>			
Megnevezés (Mérlegsor)	2020.12.31.	2021.06.30.	Változás
Saját tőke (XI.)	1112,7	474,6	-638,1
ebből: Eredménytartalék (XI.2.)	202,9	208,3	5,4
Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka (XI.4.)	586,4	222,6	-363,8
Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka (XI.5.)	58,0	24,7	-33,3

A saját tőke állománya 2021. június 30-án 474,6 milliárd forint volt. Az igazgatóság döntése alapján 2021. I. félévben az MNB eredménytartalékából 250 milliárd forint osztalékot fizetett be a központi költségvetésbe. A saját tőke nagyságát az osztalékfizetés és a kiegyenlítési tartalékok változása csökkentette.

2020. év végéhez képest a forint hivatalos és átlagos bekerülési árfolyama közötti pozitív eltérés csökkent, így a forint-árfolyam kiegyenlítési tartaléka a 363,8 milliárd forinttal alacsonyabb lett, 2021. június 30-án 222,6 milliárd forint volt.

2021. június 30-án a deviza-értékpapírokon piaci értékelésük alapján 24,7 milliárd forint nem realizált nyereség keletkezett, ami 33,3 milliárd forinttal elmaradt az előző év végi szinttől.

2.11. AZ MNB GAZDÁLKODÁSA

Az MNB gazdálkodása az MNB törvényben előírt feladatainak színvonalas ellátásához szükséges erőforrások hatékony biztosítására irányul.

Működési költségek

6. táblázat					
Az MNB 2021. I. félévi működési költségeinek alakulása					
Megnevezés	2020. I. félévi tény	2021. I. félévi ütemezett terv (tartalék nélkül)	2021. I. félévi tény	Index	Index
				(2021. I. félévi tény/2021. I. félévi ütemezett terv)	(2021. I. félévi tény/2020. I. félévi tény)
millió forintban			százalékban		
Személyi jellegű ráfordítások	12 985	13 948	13 483	96,7	103,8
Banküzemi általános költségek	11 156	12 661	12 899	101,9	115,6
Összesen	24 141	26 609	26 382	99,1	109,3

A működési költségek 2021. I. félévi tényleges összege 26 382 millió forint, mely az ütemezett tervtől⁴⁴ 0,9 százalékkal marad el, a 2020 I. félévében felmerült kiadásoknál pedig 9,3 százalékkal magasabb.

Az előző év hasonló időszakához viszonyított költségnövekedés döntően a banküzemi általános (leginkább az informatikai és az üzemeltetési) költségeknél, további az értékcsökkenési leírásnál jelentkezett.

Személyi jellegű ráfordítások

A 2021. I. félévi személyi jellegű ráfordítások (13 483 millió forint) az előző év azonos időszakának költségeit 3,8 százalékkal (498 millió forinttal) haladták meg.

Ennek háttérében egyrészt az üres álláshelyek betöltéséből adódóan az időszaki átlaglétszám 4,4 százalékos növekedése, továbbá a magas szaktudású munkavállalók hosszú távú biztosítása érdekében – az MNB igazgatóságának döntése alapján – a területi bértömegkeretek emelése áll (a bértömeggazdálkodás rendszerében), amely alapján a 2020. év ugyanezen időszakához képest 1,3 százalék átlagbérnövekedés valósult meg. Ezen kívül – a járványhelyzetből adódó egyes megta-
karítások mellett – hatást gyakorolt a ráfordítások alakulására a gazdaságélénkítést célzó kormánydöntés alapján, 2021. évben szintén kedvezményes adózás mellett megvalósult rendkívüli SZÉP-kártya kifizetés.

Banküzemi általános költségek

A 2021. I. félévi banküzemi általános költségek (12 899 millió forint) a 2020. I. félévinél 15,6 százalékkal magasabbak.

Az *IT-költségek* az előző év ugyanezen időszakához képest 566 millió forinttal (25,3 százalékkal) növekedtek, döntően a már megvalósított informatikai beruházások (a funkcióbővítések, a magasabb rendelkezésre állási szintek) általi több-
letköltségek hatásaként. Emelkedtek a számítástechnikai gépek javítási és karbantartási költségei, a hírszolgálati és az IT biztonsági tanácsadás díjai is, részben a vonatkozó felhasználói igények növekedése vagy előző évről történt áthúzódnása, részben az áremelkedések következtében.

2020 I. félévéhez viszonyítva 407 millió forinttal (12,1 százalékkal) emelkedtek az *üzemeltetési költségek*, többek között az őrzésvédelmi szolgáltatások díjának növekedése miatt. Ugyancsak jelentősen emelkedett a fuvardíj és szállítási költség, főként a nemesfém szállítás költségével, továbbá a belföldi futárszolgáltatás kiadásainak növekedésével és a Bölcsvárban található vitrinek költöztetésével összefüggésben.

A tárgyi eszközök és immateriális javak *értékcsökkenési leírásának* 2021. I. félévi összege 24,5 százalékkal (533 millió forinttal) emelkedett az előző év hasonló időszakához képest, ami döntően a 2020 II. felében aktivált tárgyi eszközök és immateriális javak, továbbá a 2021 I. félévében megvalósult informatikai beruházások értékére vezethető vissza.

A 2021. I. félévi *egyéb költségek* 7,0 százalékkal (242 millió forinttal) növekedtek az előző év I. félévi kiadásaihoz viszonyítva. Ennek egyik oka, hogy az európai uniós szervezeteknek a működési költségeik alapján 2021-ben fizetendő tagdíjak a 2020. évihez képest lényegesen emelkedtek. Emellett a 2020 első felében esedékes számos kiadvány előállítására a járványhelyzet miatt halasztódott, vagy a korábbiakkal ellentétben csak elektronikus változatban készült el, másrészt a Pénzügyi Navigátor Füzetek 2020-ra tervezett, megújított megjelentetése és költsége teljes egészében 2021-re húzódtott át.

Az *önköltség-átvezetések* abszolút értéke – amely csökkenti a banküzemi működési költségeket annak érdekében, hogy a banküzemi működési költségek teljes összege az MNB-t ténylegesen terhelő kiadásokat mutassa – emelkedett. Ennek döntő oka, hogy az Azonnali fizetési rendszerrel – mint a pénzforgalommal – kapcsolatos költségek átvezetése új tételként jelentkezett (a vonatkozó törvényi előírásnak megfelelően), továbbá a VIBER miatti általános működési költségek átvezetésének összege az elmúlt évihez képest magasabb volt, az árváltozások miatt.

⁴⁴ Az ütemezett terv nem azonos az időarányos (havonként egyenlő összegekre osztott) tervvel, az a kiadások várható tényleges felmerülését alapul véve készül, az időbeli elhatárolásokat is figyelembe véve.

Beruházások

A jegybanki célkitűzések megvalósításához, illetve az eszközök mennyiségi és minőségi színvonalának biztosítása érdekében különböző fejlesztési projektek, eszközbeszerzések szükségesek. A beruházások 2021. évi jóváhagyott terve a normál üzletmenethez kapcsolódóan 13 599 millió forint. 2021 I. félévében a beruházásokhoz kötődő kifizetés összege 5 604 millió forint.

A 2021. I. félévi beruházások jelentős része informatikai hardver- és szoftvertermékek beszerzéséhez, illetve különböző informatikai projektekhez kötődött. Az időszakban a legnagyobb informatikai beruházás az MNB Budai Központ infrastruktúrájának kialakításához kapcsolódott. Az MNB különféle licenceket vásárolt, ezen kívül jelentős kiadást jelentett a szerverinfrastruktúra megújítása is.

Az ingatlanokkal kapcsolatos beruházások részeként 2021-ben jelentősebbek a Logisztikai központ épületének gépészeti, illetve egyéb átalakítási munkálatai, továbbá azok, amelyek annak biztonságtechnikai és informatikai rendszereinek felújítását, korszerűsítését és bővítését szolgálják.

3. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata

RÖVIDÍTÉSEK

BIS: Nemzetközi Fizetések Bankja (Bank for International Settlements)

EBA: Európai Bankhatóság (European Banking Authority)

EKB: Európai Központi Bank (European Central Bank, ECB)

EIOPA: Európai Biztosítás- és Foglalkoztatóinyugdíj-hatóság (European Insurance and Occupational Pensions Authority)

ESMA: Európai Értékpapíripiaci Hatóság (European Securities and Markets Authority)

KBER: Központi Bankok Európai Rendszere (European System of Central Banks, ESCB)

KESZ: Kincstári Egységes Számla

MBS (Mortgage-Backed Security): jelzáloggal fedezett értékpapír

MIRS: monetáris politikai célú kamatcsere (IRS) ügylet

MSZVK Zrt.: MSZVK Magyar Szanálási Vagyonkezelő Zártkörűen Működő Részvénytársaság

NHP: Növekedési Hitelprogram

NKP: Növekedési Kötvényprogram

SRB: Egységes Szanálási Testület (Single Resolution Board)

TBA (To Be Announced) ügylet: származékos ügylet, melynek alapja MBS értékpapír

FOGALMAK MAGYARÁZATA

Devizafutures: olyan tőzsdei ügylet, ahol a jövőbeni elszámolás alapja meghatározott mennyiségű, szabványosított (kontraktusban kifejezett), az üzletkötéskor meghatározott deviza.

Devizaswapügylet: olyan — általában rövid lejáratra kötött — ügylet, amely különböző devizák cseréjét és az ügylet lezárásakor a szerződésben (a keresztárfolyam és a devizák kamatrátája által) meghatározott áron történő visszacserelését foglalja magában.

FX-swapügylet: lásd devizaswapügylet.

Kamatkozó devizaswapügylet (currency interest rate swap, CIRS): olyan — általában közép-, illetve hosszú lejáratra kötött — ügylet, amely különböző devizák cseréjét, a tőke utáni kamatfizetések sorozatát és az ügylet lezárásakor a tőkék törlesztését foglalja magában.

Kamatswap (interest rate swap, IRS): valamely tőkeösszegre rögzített kamatláb alapján számított fix kamat és — bizonyos piaci kamatlábhöz, feltételhez igazított — változó kamatláb alapján számított változó kamatösszeg meghatározott időközönkénti cseréje.

Kiegyenlítési tartalék: a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka és a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka az MNB saját tőkéjének részét képező tartalékok. Amennyiben a kiegyenlítési tartalékok összege év végén negatív és a negatív egyenleg meghaladja az eredménytartalék és a tárgyévi eredmény pozitív összegét, akkor a különbözetet a központi költségvetés a tárgyévet követő év március 31-ig az eredménytartalék javára megtéríti. A térítést a tárgyévi mérlegben a központi költségvetéssel szembeni követelések között kell kimutatni.

Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka: a devizaeszközöknek és -forrásoknak a forintárfolyam változásából adódó nem realizált árfolyamnyereségét, illetve árfolyamvesztését a saját tőke részét képező forintárfolyam kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka: a devizában fennálló, értékpapírokon alapuló követelések piaci értéke és beszerzési értéke közötti értékelési különbözetet a saját tőke részét képező deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

MREL-követelmény: a szavatolótőkére és a leírható, illetve átalakítható kötelezettségekre vonatkozó minimumkövetelmény (MREL- Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities)

O/N: overnight betét/hitel, egynapos betét/hitel

Opció ügylet: a devizaopció tulajdonosa számára jogot jelent, de nem kötelezettséget egy bizonyos mennyiségű deviza egy másik devizával szembeni vételére vagy eladására előre meghatározott árfolyamon, előre meghatározott időpontban vagy időpontig. Az opció eladója (kiírója) számára — amennyiben az opció birtokosa gyakorolja a jogot — mindez kötelezettségként értelmezendő.

Repo- és fordított repoügylet: olyan megállapodás, amely értékpapír tulajdonjogának átruházásáról rendelkezik a szerződéskötéssel egyidejűleg meghatározott vagy meghatározandó jövőbeli időpontban történő visszavásárlási kötelezettség mellett, meghatározott visszavásárlási áron. Az ügylet futamideje alatt a vevő az ügylet tárgyát képező értékpapírt megszerezheti, és azzal szabadon rendelkezhet (szállítós repoügylet), vagy nem szerezheti meg, azzal szabadon nem rendelkezhet, ilyenkor az értékpapír a vevő javára a futamidő alatt óvadékként kerül elhelyezésre (óvadéki repoügylet).

Zöld jelzáloglevél: a klímacélok elérését segítő jelzáloglevél, amely olyan jelzáloghiteleket finanszíroz, amelyek energetikailag hatékony ingatlanfedezettel rendelkeznek.

B) rész
A Magyar Nemzeti Bank
2021. I. félévi beszámolója

1. A Magyar Nemzeti Bank mérlege

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	ESZKÖZÖK (Aktívák)	2020.12.31.	2021.06.30.	Változás
1	2	3	4	4-3
	I. Követelések forintban	6 812 269	9 657 961	2 845 692
3.3.	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések	1 113 627	2 583 644	1 470 017
3.7.	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések	5 144 510	6 237 344	1 092 834
3.10.	3. Egyéb követelések	554 132	836 973	282 841
	II. Követelések devizában	13 128 310	11 604 039	-1 524 271
3.9.	1. Arany- és devizatartalék	12 273 939	10 816 958	-1 456 981
3.4.	2. Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	0	0	0
3.8.	3. Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések	63 779	39 471	-24 308
3.10.	4. Egyéb devizakövetelések	790 592	747 610	-42 982
	III. Banküzemi eszközök	221 431	247 584	26 153
3.12.	ebből: Befektetett eszközök	220 438	246 923	26 485
3.14.	IV. Aktív időbeli elhatárolások	141 193	161 973	20 780
	V. ESZKÖZÖK ÖSSZESEN (I+II+III+IV)	20 303 203	21 671 557	1 368 354
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	FORRÁSOK (Passzívák)	2020.12.31.	2021.06.30.	Változás
1	2	3	4	4-3
	VI. Kötelezettségek forintban	14 944 087	17 851 542	2 907 455
3.5.	1. Központi költségvetés betétei	1 728 666	2 563 019	834 353
3.7.	2. Hitelintézetek betétei	5 084 832	6 943 579	1 858 747
	3. Forgalomban lévő bankjegy és érme	7 164 366	7 373 715	209 349
3.11.	4. Egyéb betétek és kötelezettségek	966 223	971 229	5 006
	VII. Kötelezettségek devizában	4 050 607	3 168 845	-881 762
3.5.	1. Központi költségvetés betétei	1 161 653	416 188	-745 465
3.8.	2. Hitelintézetek betétei	164 359	135 699	-28 660
3.11.	3. Egyéb kötelezettségek devizában	2 724 595	2 616 958	-107 637
3.13.	VIII. Céltartalék	1 009	1 028	19
	IX. Banküzem egyéb forrásai	132 379	125 127	-7 252
3.14.	X. Passzív időbeli elhatárolások	62 428	50 462	-11 966
3.15.	XI. Saját tőke	1 112 693	474 553	-638 140
	1. Jegyzett tőke	10 000	10 000	0
	2. Eredménytartalék	202 909	208 333	5 424
	3. Értékelési tartalék	0	0	0
3.16.	4. Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	586 408	222 635	-363 773
3.16.	5. Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	57 952	24 736	-33 216
	6. Tárgyévi eredmény*	255 424	8 849	-246 575
	XII. FORRÁSOK ÖSSZESEN (VI+VII+VIII+IX+X+XI)	20 303 203	21 671 557	1 368 354

*A tárgyévi eredmény 2020. december 31-re vonatkozóan az éves eredményt, 2021. június 30. tekintetében a féléves eredményt tartalmazza.

Budapest, 2021. szeptember 27.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

2. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	BEVÉTELEK	2020. I. félév	2021. I. félév	Eltérés
1	2	3	4	4-3
3.18.	I. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	23 252	56 556	33 304
	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	606	24 494	23 888
	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	7 382	18 202	10 820
	3. Egyéb követelések kamatbevételei	3 033	8 368	5 335
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű bevételek	12 231	5 492	-6 739
3.18.	II. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	165 500	106 896	-58 604
	1. Devizatartalékok utáni kamatbevételek	41 297	30 915	-10 382
	2. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	0	0	0
	3. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	-1	-29	-28
	4. Egyéb követelések kamatbevételei	0	0	0
	5. Devizában elszámolt kamatjellegű bevételek	124 204	76 010	-48 194
3.19.	III. Deviza-árfolyamváltozásból származó bevételek	212 082	61 207	-150 875
3.18.	IV. Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	10 083	8 125	-1 958
3.21.	V. Egyéb bevételek	10 466	12 264	1 798
	1. Jutalékbevételek	649	715	66
3.22.	2. Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	642	829	187
3.23.	3. Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	9 175	10 720	1 545
3.13.	VI. Céltartalék-felhasználás	525	151	-374
3.13.	VII. Értékvesztés-visszaírás	55	41	-14
3.24.	VIII. Banküzem bevételei	167	108	-59
	IX. BEVÉTELEK ÖSSZESEN (I+II+III+IV+V+VI+VII+VIII)	422 130	245 348	-176 782
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	RÁFORDÍTÁSOK	2020. I. félév	2021. I. félév	Eltérés
1	2	3	4	4-3
3.18.	X. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	10 933	70 778	59 845
	1. Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai	2 144	4 769	2 625
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	5 899	55 141	49 242
	3. Egyéb betétek kamatráfordításai	29	22	-7
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű ráfordítások	2 861	10 846	7 985
3.18.	XI. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	149 207	106 035	-43 172
	1. Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai	-858	-2 122	-1 264
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	-89	-235	-146
	3. Egyéb kötelezettségek kamatráfordításai	2 145	3 444	1 299
	4. Devizában elszámolt kamatjellegű ráfordítások	148 009	104 948	-43 061
3.19.	XII. Deviza-árfolyamváltozásból származó ráfordítások	5 510	4 372	-1 138
3.20.	XIII. Bankjegy- és érmegyártás költsége	5 840	5 960	120
3.18.	XIV. Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	4 446	7 088	2 642
3.21.	XV. Egyéb ráfordítások	3 390	4 550	1 160
	1. Jutalékráfordítások	809	1 100	291
3.22.	2. Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	2 581	3 450	869
3.13.	XVI. Céltartalékképzés	279	170	-109
3.13.	XVII. Értékvesztés	834	11 014	10 180
3.24.	XVIII. Banküzem működési költségei és ráfordításai	24 520	26 532	2 012
	XIX. RÁFORDÍTÁSOK ÖSSZESEN (X+XI+XII+XIII+XIV+XV+XVI+XVII+XVIII)	204 959	236 499	31 540
	XX. Tárgyévi eredmény (IX-XIX)	217 171	8 849	-208 322

Budapest, 2021. szeptember 27.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

3. Kiegészítő melléklet

3.1. AZ MNB SZÁMVITELI POLITIKÁJA

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) tulajdonosa a magyar állam (részvényes), a tulajdonosi jogokat az államháztartásért felelős miniszter (pénzügyminiszter) gyakorolja.

Az MNB a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagja 2004. május 1-től, a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napjától.

Az MNB számviteli politikáját a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Számviteli tv.), a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MNBtv.) és a Magyar Nemzeti Bank éves beszámolóképzési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 221/2000. (XII. 19.) kormányrendelet (a továbbiakban: MNBr.) keretei közt alakítja ki.

Az alábbiakban az MNB számviteli rendszere, az általánostól eltérő értékelési és eredményelszámolási szabályai kerülnek röviden bemutatásra a féléves beszámoló vonatkozásában.

3.1.1. Az MNB számviteli rendszerének jellemzői

Az MNB könyvvezetése során alkalmazott egyik alapelv, hogy a gazdasági eseményeket a tényleges felmerülés időpontjának megfelelő dátummal kell a könyvekben rögzíteni. Ennek a devizaárfolyam-nyereségek és -veszteségek pontos meghatározása szempontjából van különös jelentősége, elsősorban a devizaeladások és -vásárlások esetében. A devizaátváltással járó azonnali devizaügyletek az üzletkötés napjával kerülnek a könyvekben rögzítésre. Az ilyen ügyletekből eredő követelések és kötelezettségek az MNB devizapozícióját az üzletkötés napjától módosítják. Ugyanezt az eljárást követi az MNB a fedezeti célú származékos ügyletek mérlegben megjelenő átértékelési különbözetének könyvelésekor is.

Az MNB naponta elszámolja:

- a devizaeszközei és -forrásai, illetve mérlegben kívül kimutatott, fedezeti származékos ügyletekből származó követeléselei és kötelezettségei átértékeléséből eredő devizaárfolyam-különbözeteket,
- az értékpapírok beszerzési árfolyam-különbözetének amortizációját, valamint
- a mérlegben szereplő és a mérlegben kívül kimutatott, fedezeti ügyletekből származó követelések és kötelezettségek időarányos kamatához kapcsolódó időbeli elhatárolásokat.

Az MNBr. rendelkezése értelmében az MNB a számviteli politikájában rögzített módon, a tulajdonos részére történő adatszolgáltatás céljából minden negyedévben köteles eszköz- és forrásszámláit, valamint eredményszámláit lezárni és főkönyvi kivonatot készíteni.

Az MNB belső célra ennél gyakrabban, havonta készít mérleget és eredménykimutatást, és ezek alátámasztására havonta végrehajtja:

- a deviza-értékpapírok piaci értékelését,
- a napi átértékelés során képződő árfolyamnyereség vagy -veszteség realizált, illetve nem realizált részre történő szétbontását és elszámolását,
- az értékcsökkenési leírás elszámolását.

A negyedéves zárlat során az MNB minősíti az egyéb célú származékos ügyletekből és a nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönzési tevékenységből eredő – a kapott biztosíték bekerülési értékével megegyező – mérlegben kívül nyilvántartott függő és jövőbeni kötelezettségeit, az egyéb mérlegben kívül nyilvántartott kötelezettségeit, valamint minősíti a mérlegben található követeléseket és értékpapírokat, továbbá év végén és a második negyedéves minősítéskor a befektetett pénzügyi eszközöket. A minősítés alapján megállapítja és elszámolja a szükséges értékvesztést, valamint a mérleg alatti kötelezettségekhez kapcsolódó céltartalékokat.

A mérlegkészítés időpontja a féléves beszámoló tekintetében a tárgyidőszakot követő hónap 15. munkanapja. Jelen beszámoló tekintetében a mérlegkészítés időpontja 2021. július 21. volt.

Az MNB elnöke félévkor írásban beszámol az Országgyűlés gazdasági ügyekért felelős állandó bizottságának az MNB féléves tevékenységéről. Ez a beszámoló a Féléves jelentés, mely az MNB szervezetét, gazdálkodását és féléves tevékenységét bemutató üzleti jelentésből, valamint az igazgatóság által megállapított, Számviteli tv. szerinti féléves beszámolóból áll. Az MNB a Féléves jelentést magyar nyelven nyilvánosságra hozza az internetes honlapján. Az internetes honlap címe: www.mnb.hu.

A féléves beszámoló aláírására jogosult vezető Dr. Matolcsy György, a Magyar Nemzeti Bank elnöke.

A számviteli szolgáltatásokért felelős vezető Kalina Gábor, PM-regisztrációs száma: 194599.

3.1.2. Alkalmazott főbb értékelési elvek

Központi költségvetéssel szembeni követelések

A központi költségvetéssel szembeni követelések között kimutatott értékpapírok kamatokkal csökkentett, amortizált beszerzési értéken szerepelnek a mérlegben. A kamatokat nem tartalmazó vételár és a névérték közötti különbözetet, mint árfolyamnyereséget vagy -vesztéset az MNB időarányosan számolja el eredményében.

Hitelintézetekkel szembeni követelések

A jelzálogleveleket, valamint az állami készfizető kezesség mellett – hitelintézetek által – kibocsátott kötvényeket a hitelintézeti követelések között amortizált beszerzési értéken – kamattal csökkentett vételáron – kell kimutatni a mérlegben. A beszerzési piaci értékkülönbözetet az MNB időarányosan számolja el árfolyamnyereséggé vagy -vesztésként kamatjellegű eredményében.

A Növekedési Hitelprogram (NHP) keretén belül hitelintézeteknek nyújtott, kamatmentes refinanszírozási hiteleket, valamint a hitelintézeteknek fedezet (értékpapír, nagyvállalati hitelkövetelés) mellett nyújtott, alapkamathoz kötött hiteleket a folyósított hitelösszegnek megfelelő bekerülési értéken kell nyilvántartásba venni.

Egyéb követelések

A vállalati kötvényeket az egyéb követelések között amortizált beszerzési értéken – kamattal csökkentett vételáron – kell kimutatni a mérlegben. A beszerzési piaci értékkülönbözetet az MNB időarányosan számolja el árfolyamnyereséggé vagy -vesztésként kamatjellegű eredményében.

A felügyeleti tevékenységből származó követelések értékvesztéssel csökkentett bekerülési értéken szerepelnek a mérlegben. Az MNB a felügyeleti díjelőírásokat a beérkező bevallások, illetve adatszolgáltatások alapján, a bírságelőírásokat a jogerőre emelkedett határozatok alapján könyveli. A felügyeleti tevékenységből származó bevételek között kell kimutatni a felügyeleti díjakat, a kiszabott és az MNBtv.-ben meghatározott támogatási célokra felhasznált bírságokat, valamint a befolyt igazgatási szolgáltatási díjakat.

Az egyéb követelések között kerülnek kimutatásra a munkavállalói kölcsönök, továbbá az egyéb jogi személyeknek nyújtott hitelek a folyósított összegnek megfelelően. A kapcsolódó kapott kamatok összege az egyéb követelések kamatbevételein szerepel.

Követelések minősítése

A költségvetéssel szembeni követelésekre értékvesztést elszámolni nem lehet.

A hitelintézetekkel szembeni, valamint az egyéb követeléseket – az MNB minősítési szabályzatában rögzítetteknek megfelelően – minősítés alá kell vonni, és szükség esetén értékvesztést kell rájuk elszámolni, ha a követelés könyv szerinti értéke magasabb, mint a minősítés alapján várható megtérülési érték. Kivételt képeznek ez alól azok a követelések, amelyek piaci értékelés alá esnek, továbbá a kizárólag fedezet ellenében nyújtott monetáris politikai eszköztár részét képező követelések.

A monetáris céllal vásárolt, forintban kibocsátott értékpapírokat – az állampapírokat, valamint az állami készfizető kezesség mellett kibocsátott kötvények kivételével – a követelésekre vonatkozó szabályok szerint minősíteni kell, és a veszteségek kockázatának mértékével arányos értékvesztést kell rájuk elszámolni. A monetáris célú egyéb forint értékpapírok (jelzáloglevélek, vállalati kötvények) minősítése portfóliónként (forgatási célú, lejáratig tartott) elkülönítve történik. A forgatási célú értékpapír esetén az értékvesztés szükséges mértéke a könyv szerinti érték és a piaci érték veszteségjellegű különbözete, amennyiben az tartósnak mutatkozik és jelentős. A lejáratig tartott portfólió esetén az értékvesztésképzés módszertana a nemteljesítés valószínűségére és a nemteljesítés esetén várható veszteségre épül a jelentős küszöb elhagyása mellett.

Devizaeszközök és -források értékelése, a devizaárfolyam-eredmény elszámolása

Az MNB valamennyi devizaeszközét (ideértve az MNBr. alapján devizaként kimutatott jegybanki célú nemesfémkészletét) és -forrását a beszerzés napján érvényes hivatalos árfolyamon veszi nyilvántartásba a könyvekben. Amennyiben egy deviza-követelés vagy -kötelezettség devizakonverzió miatt jön létre, úgy az MNB a devizaátváltás során ténylegesen alkalmazott és a hivatalos árfolyam eltéréseiből eredő árfolyamnyereséget vagy -veszteséget az adott napra konverziós eredményként elszámolja, és az eredménykimutatásban a devizaárfolyam-változásból származó eredménysorokon jeleníti meg.

Az MNB devizaeszközeit és -forrásait, valamint fedezeti célú származékos ügyletekből eredő, mérlegen kívüli követeléseit és kötelezettségeit naponta a hivatalos árfolyam változásának megfelelően átértékeli. Az átértékelés következtében a mérleg devizában denominált tételei a mérlegforduló napon érvényes hivatalos árfolyamon átértékelt összegben szerepelnek. Az átértékelési körnek nem képezik részét a devizában könyvelt banküzemi eszközök és források (kivéve a külföldi befektetések), a devizában könyvelt időbeli elhatárolások, valamint az egyéb célú származékos ügyletek.

A devizában befolyt eredmény az adott napi hivatalos árfolyamon kerül az eredményben elszámolásra.

Az időbeli elhatárolások napi könyvelését az előző napi időbeli elhatárolások visszavezetése előzi meg, így a devizában könyvelt időbeli elhatárolások átértékelés nélkül is hivatalos árfolyamon szerepelnek a mérlegben.

A napi átértékelés során képződő devizaárfolyam-nyereségből, illetve -veszteségből csak a realizált árfolyameredményt lehet az eredményben elszámolni, amíg a nem realizált eredményt a saját tőkében, a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka soron kell kimutatni.

Realizált eredményt egy adott devizanemben a nettó devizapozíció (abszolút értékben vett) csökkenése keletkeztet. A realizált eredmény a nettó devizapozíció-változás adott napon érvényes átlagos beszerzési árfolyamon, illetve hivatalos árfolyamon számított értékének különbözete.

Deviza-értékpapírok

A deviza-értékpapírokat piaci értéken kell kimutatni. A deviza-értékpapírok esetében az értékelés napján érvényes piaci érték (a portfóliókezelést támogató eszköz által alkalmazott ár) és az amortizált bekerülési érték közötti különbözet a saját tőke részeként a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában szerepel. Az értékpapírok eladásakor realizálódó

árfolyamnyereséget vagy -veszteséget a pénzügyi műveletek realizált nyeresége és -vesztesége eredménysonron kell kimutatni.

Az MNB értékpapír-állományát az adott hónap utolsó munkanapján érvényes piaci árak alapján értékeli. Amennyiben ezen a napon valamely deviza esetében a megfelelő piaci likviditás nem biztosított, úgy az azt megelőző munkanap a kiértékelés tárgynapja.

A külső vagyonkezelőnek adott mandátum keretében kezelt deviza-értékpapírokat szintén piaci értéken kell kimutatni, a letétkezelőtől kapott árak alkalmazása mellett.

A nemzetközi szerződés alapján kötött repo- (értékpapír-visszavásárlási) ügyleteket hitel-betét ügyletként kell elszámolni, és az ügyletkezhez tartozó jövőbeli értékpapír-követelést vagy -kötelezettséget a mérleg alatti tételek között kell nyilvántartani.

A nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönügyletek során kölcsönbe adott értékpapírokat nem kell kivezetni a devizatartalékból, azok állományát a mérlegen kívüli tételek között kell szerepeltetni. A pénzben kapott biztosítékból eszközölt befektetéseket, valamint a pénztől eltérő biztosítékokat függő kötelezettségként kell a mérleg alatti tételek között kimutatni, és negyedévente céltartalékot kell képezni a befektetések esetleges negatív piaci értékével megegyezően.

IMF-fel kapcsolatos elszámolások

Az IMF-kvóta devizában befizetett része – mint SDR-ben denominált, lehívható követelés – a devizatartalék része.

A kvóta forintban befizetett – SDR-ben nyilvántartott – része a mérlegben az egyéb devizakövetelések soron szerepel. Ezzel szemben forrásoldalon az IMF forintbetétje áll. Az MNB-nek legalább évente gondoskodnia kell arról, hogy az IMF forintbetétjének nagysága megegyezzen a forintban befizetett kvóta összegével. Mivel ez a betétszámla a leírtaknak megfelelően csak formailag forint, a mérlegben az egyéb devizakötelezettségek soron szerepel.

A tagállamok devizatartalékainak növelését célzó SDR-kihelyezés (SDR-allokáció) keretében kapott összeg egyrészt az MNB devizatartalékait növeli, másrészt forrásoldalon lejárat nélküli kötelezettséget keletkeztet az IMF-fel szemben. A tranzakciónak akkor van eredményhatása (a kapott SDR-összegre kamatot kell fizetni), ha abból felhasználás történik.

Származékos ügyletek elszámolása

Az MNB a származékos ügyleteket az üzletkötés célja alapján két csoportba sorolja: fedezeti ügyletek, illetve egyéb céllal kötött ügyletek.

Fedezetinek minősülnek azok az ügyletek, amelyek egy meghatározott eszköz- vagy forráscsoport, illetve nyitott pozíció devizaárfolyam- vagy piaciérték-változásából eredő kockázatát csökkentik, azokhoz egyértelműen hozzárendelték, és az ügylet indításakor kifejezetten fedezeti ügyletként jelölték meg, valamint kizárják vagy lényegesen csökkentik a fedezni kívánt kockázatot. Fedezeti ügyletnek minősülnek továbbá a költségvetéssel kötött, illetve az ezen ügyletek fedezésére külföldi partnerrel kötött származékos ügyletek. Makroszintű fedezésnek minősülnek az irányadó (benchmark) devizaszerkezet beállítását célzó devizaügyletek, továbbá a kamatozó eszközök és források összesített átlagos hátralévő futamidejét (durationjét) abszolút értékben csökkentő ügyletek.

A származékos ügyleteket mérlegen kívüli követelésként, illetve kötelezettségként kell kimutatni. A fedezeti ügyletekből eredő devizakövetelések és -kötelezettségek összevont átértékelési különbözetét (előjelüknek megfelelően az egyéb devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron, illetve a központi költségvetéssel szembeni vagy a hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron), valamint időarányos kamatukat (időbeli elhatárolásként) a mérlegben kell kimutatni.

Az egyéb célú származékos ügyletek lezárulásakor az ilyen ügyletek eredményét a devizaügyletek esetén a devizaárfolyam-változásból származó bevételek, illetve ráfordítások, a kamatváltozáshoz kapcsolható ügyletek esetén pedig a kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások soron kell az eredményben kimutatni. Az ilyen ügyletek nem értékelődnek át, de az óvatosság elve alapján, indokolt esetben – a mérlegkészítéskor rendelkezésre álló információk alapján – negyedévente az ügyletek esetleges negatív piaci értékével megegyező céltartalékot kell képezni.

Banküzemi eszközök és források

A banküzem eszközei és forrásai mérlegsorokon kerülnek kimutatásra a következők:

- azok a követelések és kötelezettségek, amelyek a jegybanki feladatokkal közvetlenül nem hozhatók kapcsolatba (pl. adókkal, járulékokkal, munkavállalókkal kapcsolatos elszámolások, szállítók), továbbá
- a hivatalos fizetőeszköznek már nem minősülő, még be nem váltott bankjegyekből eredő kötelezettségek, valamint
- a befektetések és
- a szervezeti működéshez szükséges eszközök (immateriális javak, tárgyi eszközök, készletek).

Az MNB mérlegében pénzeszközök nem szerepelnek. A jegybank a készpénz kibocsátója, ezáltal a pénztárában, illetve az értéktárában lévő készpénzkészlet – mivel nincs forgalomban – a forrásoldalon a bankjegy- és érmeállományból kerül levonásra.

Az MNB által alkalmazott értékcsökkenési leírási kulcsok

Megnevezés	százalék 2021.06.30.
Vagyoni értékű jogok	14,5–17
Szellemi termékek	10–50
Vagyonkezelt és saját tulajdonban lévő épületek	2–3
Járművek*	20
Híradástechnikai eszközök, irodai eszközök, gépek	10–50
Irodai berendezések, felszerelési tárgyak	5–50
Számítástechnikai berendezések	13–33
Emissziós gépek	5–50
Műszerek, mérőeszközök	9–33
Bankbiztonsági eszközök	2–50
Egyéb berendezések és tárgyi eszközök	3–50

* A járművek maradványértéke 20%.

A vagyontárgyak értékcsökkenésének meghatározására az elvárható hasznos élettartam alapján egyedileg kerül sor. Az MNB minden esetben lineáris leírási kulcsot alkalmaz. Az MNB nem számol el értékvesztést az olyan eszköz után, amely a használat során értékéből nem veszít, illetve amelynek értéke különleges helyzetéből, mivoltából adódóan évről évre nő (pl. telek, képzőművészeti alkotás, műtárgy).

3.2. A MAKROGAZDASÁGI FOLYAMATOK HATÁSA AZ MNB 2021. I. FÉLÉVI MÉRLEGÉRE ÉS EREDMÉNYÉRE

2021. I. félévében az MNB-nek 8,8 milliárd forint nyeresége keletkezett. A devizaárfolyam változásából származó nyereség mérséklődött, de még mindig a legjelentősebb eredménytétel volt. Az MNB számviteli mérlegfőösszege 2021. június 30-án 21 671,6 milliárd forint volt, ami 1368,4 milliárd forinttal volt magasabb 2020 végéhez képest.

Eszközoldalon az állampapír-vásárlási program, az NHP Hajrával kibővített NHP konstrukciók, a 3 és 5 éves fedezett forint-hitelek és az NKP keretében meghozott intézkedések járultak hozzá jelentős mértékben a mérlegfőösszeg növekedéséhez. Ezzel szemben az arany- és devizatartalék állományának csökkenése mérsékelte a mérlegfőösszeget. Forrásoldalon a bankok forintbetétei bővültek, nagyobb részt az egyhetes pénzügyi betétek állományának, kisebb részt a bankszámlabetétek és az egynapos betétek állományának növekedése miatt. Emelkedett még a költségvetés forintbetétének állománya, valamint tovább bővült a forgalomban lévő készpénz állománya is. A devizaforrások állománya ugyanakkor csökkent. A jegybank saját tőkéje alacsonyabb lett, a változás döntően a kiegyenlítési tartalékok egyenlegének csökkenésével és az osztalék kifizetésével magyarázható.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredményen 13,3 milliárd forint veszteség képződött 2021. I. felében, ami 41,9 milliárd forinttal maradt el a 2020. I. félévi nyereségtől. A forint kamat- és kamatjellegű eredmény 14,2 milliárd forint veszteséget mutatott, ez 26,5 milliárd forint visszaesést jelent a 2020 azonos időszakában elért nyereséghez képest. Ez egyrészt abból adódott, hogy a jegybanki programok hatására bekövetkező kamatbevétel-emelkedést meghaladta a forintlikviditás lekötéséhez igénybe vett instrumentumok (egyhetes betétek, preferenciális betétek) után, valamint a költségvetés forintbetéte után fizetett kamatok növekedése. A csökkenés másik oka, hogy a hitelintézetekkel kötött kamatswapok nyeresége jelentősen csökkent a két időszak viszonylatában. A deviza kamat- és kamatjellegű nyereség 0,9 milliárd forint volt, 15,4 milliárd forinttal kevesebb, mint 2020 azonos időszakában, részben, mert a nemzetközi tartalékok utáni kamatbevételek 2021 első felében elmaradtak az egy évvel korábbi szinttől, részben mert a tartalékok kockázatának fedezésére kötött határidős ügyletek eredménye kedvezőtlenül alakult.

2021 első felében továbbra is meghatározó eredménytétel volt a devizaárfolyam-változásból származó eredmény, amelynek alakulását részben a devizaeladások volumene, részben a forint hivatalos árfolyamának és bekerülési árfolyamának eltérése határozza meg. A realizált árfolyamnyereség jelentősen visszaesett a vizsgált időszakok között, a 2020. I. felében keletkezett – és kiugróan magas – 206,6 milliárd forint nyereséghez képest 2021 első hat hónapjában 56,8 milliárd forint realizálódott. Ehhez a forint árfolyamának erősödése, valamint a korábbinál alacsonyabb konverziós mennyiség egyaránt hozzájárult.

Az eredményre ható tényezőkről lásd még az Üzleti jelentés 2.10. fejezetét.

3.3. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉssel SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK

millió forint

Mérlegsor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.06.30.	
	1 éven belüli lejáratú államkötvények	0	0	0
	1–5 éven belüli lejáratú államkötvények	1 954	88 755	86 801
	5 éven túli lejáratú államkötvények	1 111 673	2 494 889	1 383 216
I.1.	Központi költségvetéssel szembeni követelések összesen	1 113 627	2 583 644	1 470 017

A központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések sor tartalma 2021. június végére 2583,6 milliárd forintra nőtt. A növekedés mögött a 2020-ban induló állampapír-vásárlási programból adódó beszerzések állnak. A fix kamatozású, jellemzően hosszú (10 évet is meghaladó) lejáratú állampapírok állománya 2020 végéhez képest névértéken 1463,6 milliárd forinttal nőtt, a kapcsolódó bekerüléskori pozitív árfolyam-különbözet 6,4 milliárd forinttal lett magasabb. A portfólióban lévő állampapírok túlnyomó többsége 5 éven túli lejáratú.

3.4. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSSEL SZEMBENI DEVIZAKÖVETELÉSEK

A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések soron sem 2020 végén, sem 2021. június 30-án nem volt állomány. A költségvetéssel kötött kamatozó devizaswapügyletek nettó egyenlege kötelezettséget mutatott, így a központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségeknél került kimutatásra (lásd 3.5. pont).

3.5. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS FORINT- ÉS DEVIZAKÖTELEZETTSÉGEI

A központi költségvetés forintbetétei

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.06.30.	
	Kincstári egységes számla (KESZ)	1 727 352	2 561 099	833 747
	Államadósság Kezelő Központ Zrt. betéte	404	412	8
	Közszektor azonnali számla	852	1 450	598
	Egyéb	58	58	0
VI.1.	Központi költségvetés betétei	1 728 666	2 563 019	834 353

A központi költségvetés forintbetéeteinek állománya 834,4 milliárd forinttal 2563 milliárd forintra emelkedett 2021. június 30-ra. A változás a KESZ állományában következett be, aminek alakulását költségvetési és finanszírozási folyamatok indokolták. Az állomáynövekedéshez hozzájárult az is, hogy májusban az ÁKK devizabetétének egy részét forintra konvertálta. Az azonnali számla egyenlege 0,6 milliárd forinttal emelkedett.

A központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.06.30.	
	Központi költségvetés devizabetétei	1 012 114	292 455	-719 659
	Központi költségvetéssel kötött kamatozó devizaswapok	149 539	123 733	-25 806
VII.1.	Központi költségvetés betétei devizában	1 161 653	416 188	-745 465

A központi költségvetés devizabetéeteinek devizaswapokkal összesített állománya 2021. június 30-án 416,2 milliárd forint volt, ami 745,5 milliárd forint csökkenést jelent a 2020 végi állományhoz képest. Ezen belül az állami devizabetétek állománya 719,7 milliárd forinttal lett kevesebb, ami mögött az áll, hogy az ÁKK nagyobb összegeket konvertált devizabetétéről a KESZ-re. A központi költségvetéssel kötött határidős ügyletek között csak az euro/dollár kamatozó devizaswap-ügyleteknek volt nyitott állománya a vizsgált időpontokban.

A központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.06.30.	
	– 1 éven belüli	1 072 851	292 455	-780 396
	– 1-5 éves	63 365	93 308	29 943
	– 5 éven túli	25 437	30 425	4 988
VII.1.	Központi költségvetés betétei devizában	1 161 653	416 188	-745 465

3.6. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSSSEL SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.06.30.	
I.1.–VI.1.	Nettó forintpozíció	-615 039	20 625	635 664
II.2.–VII.1.	Nettó devizapozíció	-1 161 653	-416 188	745 465
	Összesen	-1 776 692	-395 563	1 381 129

3.7. A HITELINTÉZETEKSEL SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK ÉS -KÖTELEZETTSÉGEK

A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.06.30.	
	NHP refinanszírozási hitelek	2 152 180	2 888 576	736 396
	Jelzáloglevelek	682 879	701 606	18 727
	Fedezett hitelek	2 263 480	2 583 379	319 899
	Állami készfizető kezesség mellett kibocsátott kötvények	49 142	67 139	17 997
	Egyéb hitelintézeti követelések	5 378	5 256	-122
	Hitelintézetekkel szembeni bruttó követelések összesen	5 153 059	6 245 956	1 092 897
	Hitelintézetekkel szembeni követelések értékvesztése	-8 549	-8 612	-63
I.2.	Hitelintézetekkel szembeni követelések	5 144 510	6 237 344	1 092 834

A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések állománya 2021. június 30-án 6237,3 milliárd forint volt, ami 1092,8 milliárd forint növekedést jelentett 2020 végéhez képest. A több mint 20 százalékos változás továbbra is a koronavírus-járvány negatív hatásainak enyhítésére – még 2020 folyamán – hozott jegybanki eszközök igénybeviteléhez köthető. Legnagyobb mértékben (736,4 milliárd forinttal) az NHP-hitelek nettó állománya változott a félév folyamán. Az NHP Hajrá igénybevétele tovább emelkedett, 2021. június 30-ra 810,9 milliárd forinttal volt magasabb az állomány, a 74,5 milliárd forintos negatív különbözet lejáratokból adódott. A hitelintézeteknek nyújtott fedezett hitelek állománya is folyamatosan bővült, a 2583,4 milliárd forint június végi állomány 98 százalékát az 5 éves lejáratú, a maradékot a 3 éves lejáratú hitelek tették ki. A jelzálogvásárlási program hatására az I. félévben – egy lejáratától eltekintve – tovább bővült az állomány. Az állami készfizető kezesség mellett kibocsátott kötvényekből 18 milliárd forint értékben vásárolt az MNB az I. félév folyamán. Az egyéb hitelintézeti követelések sor a felszámolási eljárás alatt álló bankokkal szembeni lejárt követelések állományát tartalmazza.

A hitelintézetekkel szembeni bruttó forintkövetelések hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
	2020.12.31.	2021.06.30.	
– lejárt	5 378	5 255	-123
– 1 éven belüli	157 066	171 972	14 906
– 1-5 éves	3 772 111	4 559 464	787 353
– 5 éven túli	1 218 504	1 509 265	290 761
Hitelintézetekkel szembeni bruttó követelések	5 153 059	6 245 956	1 092 897

A hitelintézetekkel szembeni forintkötelezettségek

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.06.30.	
	Pénzforgalmi számlák állománya	1 860 596	2 335 451	474 855
	Egynapos betétek	84 742	145 180	60 438
	Egyhetes betétek	3 049 000	4 372 400	1 323 400
	Azonnali számla	90 494	90 548	54
VI.2.	Hitelintézetek betétei	5 084 832	6 943 579	1 858 747

A hitelintézetek betétei soron a jegybanki alapkamathoz kötött kamatozású, forintlikviditást befolyásoló eszközök jelennek meg, melyek mindegyike éven belüli lejáratú volt. A betétek állománya mintegy 37 százalékkal nőtt 2020 végéhez képest, 2021. június 30-án 6943,6 milliárd forint volt. Legnagyobb mértékben – 1323,4 milliárd forinttal – az egyhetes betéti eszközök állománya emelkedett, 4372,4 milliárd forintra futott fel június végére az állomány. A hitelintézeti pénzforgalmi számlák állománya összességében 474,9 milliárd forint növekedést mutatott, ezen belül a preferenciális betétek állománya 572,4 milliárd forinttal nőtt (ami összhangban állt az MNB koronavírus-járvány hatásait mérséklő eszközeinek igénybevételével), míg a kötelező tartalékokat és a marginbetéteket tartalmazó bankszámlabetétek együttes állománya 97,5 milliárd forinttal lett alacsonyabb a félév végére. Az egynapos betétek állománya a 2020 végi 84,7 milliárd forintról 145,2 milliárd forintra nőtt.

3.8. A HITELINTÉZETEKEL SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.06.30.	
I.2.–VI.2.	Nettó forintpozíció	59 678	-706 235	-765 913
II.3.–VII.2.	Nettó devizapozíció	-100 580	-96 228	4 352
	Összesen	-40 902	-802 463	-761 561

A hitelintézetekkel szembeni nettó kötelezettségek összességében 761,6 milliárd forinttal 802,5 milliárd forintra emelkedtek 2021 I. féléve folyamán.

Ezen belül a nettó forintkötelezettségek nőttek a legnagyobb mértékben, összesen 765,9 milliárd forinttal (lásd 3.7. pont).

A hitelintézetekkel szembeni nettó devizapozíció valamelyest javult 2020 végéhez képest, 2021. június 30-án 96,2 milliárd forintot mutatott a nettó kötelezettségek állománya. Ezen belül a hitelintézetekkel kötött devizaswap-ügyletek összesített állományváltozása javította, míg a hitelintézeteknél elhelyezett devizabetétek csökkenése és a hitelintézetek által az MNB-nél elhelyezett devizabetétek növekedése rontotta a nettó devizapozíciót.

A hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések és -kötelezettségek lejárat szerinti bontása

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.06.30.	
	– 1 éven belüli	44 922	26 851	-18 071
	– 1–5 éves	284	739	455
	– 5 éven túli	18 573	11 881	-6 692
II.3.	Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések	63 779	39 471	-24 308
	– 1 éven belüli	164 359	135 699	-28 660
	– 1–5 éves	0	0	0
	– 5 éven túli	0	0	0
VII.2.	Hitelintézetekkel szembeni devizakötelezettségek	164 359	135 699	-28 660
II.3.-VII.2.	Nettó devizapozíció	-100 580	-96 228	4 352

3.9. A JEGYBANKI ARANY- ÉS DEVIZATARTALÉK

Állományok forintban

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.06.30.	
	Aranykészlet	570 550	1 579 919	1 009 369
	IMF szabad kvóta	128 159	127 216	-943
	Devizabetét	3 161 631	2 239 931	-921 700
	Deviza-értékpapírok	8 412 142	6 856 570	-1 555 572
	Deviza-repoügyletek állománya	1 457	13 322	11 865
II.1.	Arany- és devizatartalék	12 273 939	10 816 958	-1 456 981

Az MNB statisztikai célból rendszeresen publikálja a devizatartalék nagyságát. A statisztikai szabályok szerint a devizatartalék részét képezik ennek felhalmozott kamatai is, így a statisztikai és a számviteli szabályok szerinti devizatartalék nagysága eltér egymástól.

A felhalmozott kamatok nem tartalmazó devizatartalék forintban kifejezett állománya 2021. június 30-án 10 817 milliárd forint volt, ami 1457 milliárd forinttal lett kevesebb a 2020 végi állományhoz képest. Az MNB hosszú távú nemzet- és gazdaságstratégiai céljait szem előtt tartva — folytatva az aranytartalék 2018-as megtízszerezésével elkezdett folyamatot — háromszorosára növelte Magyarország aranytartalékát. 2021 első felében az Európai Bizottságtól érkező eurotranszferek, nemzetközi intézményekkel és egyéb külföldi partnerekkel lebonyolított tranzakciók, valamint a keresztárfolyamok változása növelték a devizatartalék állományát. Ezzel szemben az ÁKK adósságkezeléssel kapcsolatos és egyéb műveletei, az eurolikviditást nyújtó swaptenderek igénybevétele, a MÁK devizabefolyásainak és döntően a koronavírus-járvány elleni védekezéssel járó devizakifizéseinek nettó egyenlege, valamint a hitelintézeteknek forintlikviditást nyújtó finomhangoló devizaswapok lejáratára miatt csökkent a tartalék állománya. Mindezek együttes hatására a devizatartalék euróban kifejezett nagysága 2,9 milliárd euróval 30,7 milliárd euróra mérséklődött 2020 végéről 2021. június végére.

A deviza-értékpapírok 2021. június 30-i állományából 863,4 milliárd forint értékű (összesen 12,6 százalékot) képviseltek a külső vagyonkezelőnek adott mandátum keretében kezelt értékpapírok.

3.10. EGYÉB FORINT- ÉS DEVIZAKÖVETELÉSEK

Egyéb forintkövetelések

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.06.30.	
	Egyéb bruttó forintkövetelések összesen	595 313	889 063	293 750
	Egyéb forintkövetelések értékvesztése	-41 181	-52 090	-10 909
I.3.	Egyéb forintkövetelések	554 132	836 973	282 841

Az egyéb bruttó forintkövetelések összevont egyenlege 2021. június 30-án 889,1 milliárd forintot mutatott, melynek több mint 98 százalékát a monetáris politikai eszköztár részeként történő jegybanksi értékpapír-vásárlások alkották. A felügyeleti tevékenységből származó követelések állománya 9,9 milliárd forint volt a félév végén, melynek 99,6 százalékára — az MNB minősítési szabályzatának megfelelően — értékvesztés került elszámolásra. Az egyéb forint követelések értékvesztése sor emellett tartalmazza az értékpapírokra képzett értékvesztést is, amely az állomány tekintetében 5,3 százalékos mértéket jelent. Az MNB által munkavállalóknak nyújtott személyi kölcsönök és kamatkedvezményes lakáskölcsönök együttes állománya 5,4 milliárd forint volt 2021. június végén.

Egyéb devizakövetelések

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.06.30.	
	IMF-kvóta forintban befizetett része	702 705	692 221	-10 484
	Külföldi fedezeti ügyletek*	87 396	55 314	-32 082
	Egyéb	491	75	-416
II.4.	Egyéb devizakövetelések	790 592	747 610	-42 982

*A fedezeti célú származékos ügyletek átértékelési különbözete az MNB-r.-nek megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben.

Az IMF-kvóta forintban befizetett része a forint árfolyamának SDR-hez viszonyított 1,4 százalékos erősödése miatt mérséklődött. A külföldi fedezeti ügyletek sor az MNB külfölddel kötött határidős ügyleteinek összevont követel egyenlegét foglalja magában.

3.11. EGYÉB FORINT- ÉS DEVIZAKÖTELEZETTSÉGEK

Egyéb forintkötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.06.30.	
	Nemzetközi pénzügyi intézmények forintbetétei	954 119	954 910	791
	Egyéb jogi személyek bankszámla betétei	9 505	14 623	5 118
	Egyéb jogi személyek azonnali számlái	1 452	750	-702
	Egyéb kötelezettségek	1 147	946	-201
VI.4.	Egyéb betétek és kötelezettségek	966 223	971 229	5 006

Az egyéb betétek és kötelezettségek állománya 5 milliárd forinttal 971,2 milliárd forintra nőtt 2021. június 30-ra. Legnagyobb mértékben a belföldi és külföldi egyéb jogi személyek bankszámlabetéteinek állománya emelkedett.

Egyéb devizakötelezettségek

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.06.30.	
	Passzív repoügyletek	1 398 448	1 407 600	9 152
	IMF-betétek	1 127 152	1 111 659	-15 493
	Külföldi betétek	118 298	54 383	-63 915
	Külföldi fedezeti ügyletek*	79 997	40 534	-39 463
	Egyéb kötelezettségek	700	2 782	2 082
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	2 724 595	2 616 958	-107 637

* A fedezeti célú származékos ügyletek ártértékelési különbözete az MNBr.-nek megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben.

Az egyéb devizakötelezettségek állománya 2021. június 30-án 2617 milliárd forint volt, 107,6 milliárd forinttal csökkent a 2020 végi állományhoz képest. A külföldi betétek állományának 63,9 milliárd forintos csökkenése alapvetően a határidős ügyletek piaci értékének változását tükröző számlák állományának visszaesésével magyarázható. Az IMF-betétek állománya az árfolyamváltozás hatására 15,5 milliárd forinttal mérséklődött. A külfölddel kötött fedezeti célú határidős ügyletek összevont kötelezettség egyenlege 39,5 milliárd forinttal csökkent a félév során. A nemzetközi szervezetektől (BIS és EKB) történt repóelhívások összértéke június végén 1407,6 milliárd forint volt (9,2 milliárd forinttal több, mint december végén), és csak pár napig állt fenn.

Egyéb devizakötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérlegsor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.06.30.	
	– 1 éven belüli	2 265 205	2 176 820	-88 385
	– 1–5 éves	17 762	10 878	-6 884
	– 5 éven túli	17 180	10 649	-6 531
	– lejárat nélküli	424 448	418 611	-5 837
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	2 724 595	2 616 958	-107 637

A lejárat nélküli kötelezettség sor az IMF által 2009-ben végrehajtott SDR-kihelyezésből (SDR-allokáció) származó tartozást foglalja magába 991,1 millió SDR értékben, a csökkenést árfolyamváltozás okozta.

Egyéb devizakötelezettségek devizaszerkezete (külföldi fedezeti ügyletek nélkül)

millió forint

Megnevezés	Állomány		Változás
	2020.12.31.	2021.06.30.	
– EUR	1 572 780	1 462 123	-110 657
– USD	-74 786	64	74 850
– JPY	60 614	0	-60 614
– SDR	521 070	505 546	-15 524
– Egyéb	564 920	608 691	43 771
Egyéb devizakötelezettségek	2 644 598	2 576 424	-68 174

Az egyéb soron szereplő 608,7 milliárd forintos 2021. június 30-i állomány jelentős részét az IMF-kvóta ártértékeléssel korrigált forintfedezete alkotja.

3.12. BEFEKTETETT ESZKÖZÖK

A befektetett eszközök az immateriális javakon, tárgyi eszközökön és beruházásokon (38,7 milliárd forint) túl a tulajdonosi részesedéseket (10,8 milliárd forint külföldi és 197,4 milliárd forint belföldi befektetéseket) is tartalmazzák.

Az immateriális javak, tárgyi eszközök, beruházások bruttó értékének, értékcsökkenésének és nettó értékének változása

millió forint

	Eszközcsoport							Immateriális javak, tárgyi eszközök és beruházások összesen
	Immateriális javak		Tárgyi eszközök				Beruházások és beruházásra adott előlegek	
	Vagyoni értékű jogok, szellemi termékek	Fejlesztés alatt lévő szoftverek	Ingtatlanok, Ingatlan-tartozékok	Berendezések	Kulturális javak	Bankjegy- és érme-gyűjtemény eszközei		
Bruttó érték alakulása								
2020.12.31.	21 257	667	14 753	19 889	11 456	245	1 402	69 669
Üzembe helyezés/ Beszerzés	1 112	430	663	3 224	40		178	5 647
Térítés nélküli eszközátvétel								0
Egyéb növekedés/ Átsorolás	1							1
Selejt			-4	-51			-13	-68
Eladás								0
Térítés nélküli eszközátadás				-310				-310
Egyéb csökkenés/ Átsorolás	-3			-54				-57
2021.06.30.	22 367	1 097	15 412	22 698	11 496	245	1 567	74 882
Értékcsökkenés részletezése								
2020.12.31.	15 514	0	6 115	12 256	0	0	0	33 885
Terv szerinti értékcsökkenési leírás	1 084		222	1 403				2 709
Átsorolás miatti növekedés	1							1
Állományból történő kivezetés	-3		-4	-404				-411
Átsorolás miatti csökkenés				-1				-1
2021.06.30.	16 596	0	6 333	13 254	0	0	0	36 183
Nettó érték								
2020.12.31.	5 743	667	8 638	7 633	11 456	245	1 402	35 784
2021.06.30.	5 771	1 097	9 079	9 444	11 496	245	1 567	38 699
Változás	28	430	441	1 811	40	0	165	2 915

Az állami tulajdonban lévő vagyonkezelt ingatlanok (3 épület és 2 telek) nettó könyv szerinti értéke 2021. június 30-án 57 millió forint volt.

Külföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék	
	2020.12.31.	2021.06.30.	2020.12.31.	2021.06.30.	2020	2021. I. félév
BIS	1,43	1,43	8 846	8 562	0	0
<i>millió SDR</i>			10	10		
<i>millió CHF</i>			14	14		
Európai Központi Bank	1,55	1,55	2 296	2 213	-	-
<i>ezer EUR</i>			6 287	6 287		
SWIFT	0,03	0,03	17	16	0	0
<i>ezer EUR</i>			46	46		
Befektetések összesen			11 159	10 791	0	0

Az EKB tulajdonosi megoszlása 2021. június 30-án

Nemzeti Központi Bankok (NKB)	Jegyzett tőke	Befizetett tőke	Tőkejegyzési kulcs (%)
	ezer EUR		
Nationale Bank van België/ Banque Nationale de Belgique	320 745	276 291	2,9630
Deutsche Bundesbank	2 320 817	1 999 160	21,4394
Eesti Pank	24 800	21 363	0,2291
Central Bank of Ireland	149 082	128 420	1,3772
Bank of Greece	217 767	187 585	2,0117
Banco de España	1 049 820	904 319	9,6981
Banque de France	1 798 120	1 548 908	16,6108
Banca d'Italia	1 495 637	1 288 347	13,8165
Central Bank of Cyprus	18 944	16 318	0,1750
Latvijas Banka	34 304	29 550	0,3169
Lietuvos banka	50 953	43 891	0,4707
Banque centrale du Luxembourg	29 000	24 981	0,2679
Central Bank of Malta	9 234	7 954	0,0853
De Nederlandsche Bank	515 941	444 434	4,7662
Oesterreichische Nationalbank	257 678	221 965	2,3804
Banco de Portugal	206 054	177 496	1,9035
Banka Slovenije	42 391	36 516	0,3916
Národná banka Slovenska	100 824	86 850	0,9314
Suomen Pankki – Finlands Bank	161 715	139 302	1,4939
Euroövezetbeli NKB-k összesen	8 803 826	7 583 650	81,3286
Bulgarian National Bank	106 431	3 991	0,9832
Česká národní banka	203 445	7 629	1,8794
Danmarks Nationalbank	190 423	7 141	1,7591
Hrvatska narodna banka	71 391	2 677	0,6595
Magyar Nemzeti Bank	167 658	6 287	1,5488
Narodowy Bank Polski	653 127	24 492	6,0335
Banca Națională a României	306 229	11 484	2,8289
Sveriges riksbank	322 477	12 093	2,9790
Euroövezeten kívüli NKB-k összesen	2 021 181	75 794	18,6714
Összes NKB	10 825 007	7 659 444	100,0000

2004. május 1-jén Magyarország csatlakozott az Európai Unióhoz, ezzel az MNB a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagjává vált. A KBER az Európai Központi Bankból (EKB) és az EU-tagállamok jegybankjaiból áll. Az eurorendszert az EKB és az eurót már bevezetett tagállamok nemzeti jegybankjai alkotják. Az EKB és a KBER Alapokmánya (a továbbiakban: Alapokmány) 28. szakaszának megfelelően az MNB egyben az EKB tulajdonosává is vált. A részesedés arányát és annak öt évente történő újraszámítását az Alapokmány 29. szakasza határozza meg az Európai Bizottság által megadott népességi és GDP-adatok alapján. A részesedés változhat még új ország Európai Unióhoz történő csatlakozásával, tagország EU-ból való kilépésével, illetve tőkeemelés során.

2020. február 1-jével a Bank of England KBER-tagsága megszűnt, a tőkekulcsok kiigazítását követően az MNB tőkejegyzési kulcsa 1,5488 százalékra, részesedése 167,7 millió euróra nőtt.

Az Alapokmány 47. szakasza értelmében a nem eurozónabeli jegybankok befizetési kötelezettsége a mindenkori részesedésük 3,75 százaléka, ennyivel kell hozzájárulniuk az EKB működési költségeihez. Az MNB – mint euroövezeten kívüli jegybank – nem tarthat igényt az EKB felosztható nyereségéből való részesedésre, ugyanakkor az EKB veszteségét sem köteles finanszírozni.

Az MNB EKB-részesedése a mérleg „III. Banküzemi eszközök” során szerepel a „Befektetett eszközök” között. 2021. június 30-án a befektetés értéke – a befizetett tőke – az MNB mérlegében 6,3 millió euro (2,2 milliárd forint) volt.

Belföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék	
	2020.12.31.	2021.06.30.	2020.12.31.	2021.06.30.	2020	2021. I. félév
Pénzjegynyomda Zrt. 1055 Budapest, Markó utca 13–17.	100,0	100,0	11 827	11 827	690	0
Magyar Pénzverő Zrt. 1239 Budapest, Európa út 1.	100,0	100,0	1 309	1 309	0	0
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nkft. 1055 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 78.	100,0	100,0	50	50	-	-
MNB-Biztonsági Zrt. 1123 Budapest, Alkotás utca 50.	100,0	100,0	1 317	1 317	0	0
GIRO Zrt. 1054 Budapest, Vadász utca 31.	100,0	100,0	14 779	14 779	0	0
MNB-Ingatlan Kft. 1054 Budapest, Szabadság tér 9.	100,0	100,0	132 008	155 895	0	0
MNB-EduLab Kompetencia Kft. 1054 Budapest, Szabadság tér 9.	-	100,0	-	50	-	0
Budapesti Értéktőzsde Zrt. 1054 Budapest, Szabadság tér 7.	81,4	81,4	11 555	11 555	0	0
KELER Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	53,3	53,3	643	643	0	0
KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	0,1	0,1	7	7	0	0
Befektetések összesen			173 495	197 432	690	0

Belföldi befektetések részesedései

Megnevezés	Részesedések		
	Név Székhely	Tulajdoni hányad (%)	Jegyzett tőke (millió forint)
		2021.06.30.	
Pénzjegynyomda Zrt.	DIPA Diósgyőri Papírgyár Zrt. 3535 Miskolc, Hegyalja út 203/1.	100,0	4 196
GIRO Zrt.	BISZ Központi Hitelinformációs Zrt. 1205 Budapest, Mártonffy utca 25–27.	100,0	217
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	Budapest Institute of Banking Zrt. 1054 Budapest, Szabadság tér 7.	100,0	50
	KELER Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	46,7	4 500
	KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	0,1	2 623
KELER Zrt.	KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	99,8	2 623
MNB-Ingatlan Kft.	Optimum-Gamma Ingatlanbefektetési Kft. 1013 Budapest, Döbrentei utca 2.	100,0	4

A **Pénzjegynyomda Zrt.** forintbankjegyeket, papír és műanyag kártyaformátumú biztonsági okmányokat, zárjegyeket, értékpapírokat állít elő, valamint okmány-megszemélyesítési szolgáltatásokat nyújt hazai és külföldi megrendelők számára. A társaság kiemelt célja a forintbankjegyek megfelelő mennyiségben és minőségben történő gyártása, a bankjeggyártástól eltérő ágazatokban pedig az erősödő külföldi piaci jelenlét, valamint a termékekhez kapcsolódó integrált informatikai rendszerek és szolgáltatások fejlesztése. A társaság meghatározó a hazai okmányok gyártásában és megszemélyesítésében is. 2021-ben is kiemelt prioritást jelent az MNB által megrendelt bankjegyek gyártása, valamint az állampolgári igényekből képződő megszemélyesített okmányok megrendelésének teljesítése. A Pénzjegynyomda Zrt. leányvállalata – a **DIPA Diósgyőri Papírgyár Zrt. (DIPA Zrt.)** – az ország egyedüli biztonságipapír-gyártója, amelynek fő feladata a hazai bankjegypapírok előállításának. A társaság termékstratégiájának középpontjában a minőségi, magas szintű védelmi elemekkel ellátott termékek állnak. A bankjegypapíron túl a DIPA Zrt. állítja elő a közigazgatásban használt okmányok jelentős részének papírjait, a jegyalappapírokat, továbbá számos ország útlevelének és okmányának papírját, amelyekhez hamisítás elleni komplex védelmet nyújtó megoldásokat is biztosít. A társaság nemzetközi viszonylatban is törekszik erősíteni a hagyományokra és innovatív megoldásokra alapozott vevői elismertségét, stabilizálni, illetve növelni elért eredményeit. A koronavírus-járvány és a kihirdetett vészhelyzet korlátozásai mindkét társaság esetében 2020 II. negyedévével kezdődően éreztetik hatásukat a megszemélyesített okmányok és az export rendelések elmaradásának vonatkozásában, amelyek pótlását kiemelt feladatnak tekintik a társaságok. A társaságok a koronavírus-fertőzések megelőzésére hozott vállalati intézkedésekkel, egyedi munkaszervezési megoldásokkal – stabil működés és megfelelő likviditási szint megtartása mellett – a járványhelyzetben is eredményesen működnek.

A **Magyar Pénzverő Zrt.** elsődleges feladata – az MNB megrendelése alapján – a készpénzforgalom zavartalan működéséhez szükséges forint pénzermék, valamint az MNB által törvényes fizetőeszközként kibocsátott emlékpénzermék előállításának. A társaság szabad kapacitásainak hasznosításával saját éremprogramja és egyedi megrendelések alapján – törvényes fizetőeszköznek nem minősülő – emlékermeket és egyéb vereteket is gyárt. Kereskedelmi tevékenysége keretében bel- és külföldön, nagy- és kiskereskedelmi értékesítés formájában elsődleges forgalmazója a jegybank által kibocsátott emlékpénzerméknek, értékesít gyűjtői célú bankjegyeket, saját kibocsátású érmekeket, forgalmi érme-sorokat és egyéb csomagolt érmekeket, valamint import befektetési-arany termékeket. A társaság magas színvonalon gyártja a Köztársasági Elnöki Hivatal megbízásából a nemzeti kitüntetések. 2020-ban lezárult a tulajdonosi stratégiában előirányzott beruházási program, amelynek eredményeként a legkorszerűbb szerszám- és verőüzemi technológiák kerültek beüzemelésre. A társaság 2021-től új, 2025-ig szóló tulajdonosi stratégia mentén folytatja tevékenységét. Igazodva a tulajdonos környezetvédelmi stratégiájához, a társaság megkezdte a felkészülést az ISO 14.001 környezetirányítási rendszer stratégiai időszak végéig történő bevezetésére. A társaság termelőtevékenysége a koronavírus-járvány 3. hulláma ellenére – a szükséges

járványügyi védelmi intézkedések betartásával – 2021 I. félévében is folyamatos volt, és mind a forgalmiérme-, mind az emlékérmegyártás tekintetében meg tudott felelni a megrendelői követelményeknek.

A **Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft. (PSFN Kft.)** közfeladatot ellátó gazdálkodó szervezet, amely kizárólagos jogkörrel végzi a pénzügyi szervezetek felszámolását, végelszámolását és a kockázati tőkealapok megszüntetését, közreműködik a pénzintézetek szanalási eljárásában, valamint ellátja a felfüggesztett tevékenységi engedélyű pénzügyi szervezetek esetében a felügyeleti biztos feladatokat. A pénzügyi szervezethez történő felügyeleti biztos kirendelés esetén a PSFN Kft. elsődleges feladata a kialakult válsághelyzet kezelése és az operatív irányítás ellátása. Amennyiben az MNB felügyeleti intézkedéseivel, illetve felügyeleti biztos kirendelésével sem biztosítható valamely pénzügyi szervezet prudens és jogszerű működése, úgy engedélyének MNB általi visszavonását követően – a pénzügyi közvetítőrendszerből történő zökkenőmentes kivezetése érdekében – a PSFN Kft. végzi kizárólagos jogkörrel a pénzügyi szervezet felszámolását, illetve végelszámolását. Ezen eljárások elsődleges célja, hogy a megszüntetési eljárások befejezését megelőzően a hitelezők érdekei érvényesüljenek, követeléseik kielégítést nyerjenek. A PSFN Kft. feladatait közhasznú tevékenységként, a pénzügyi szolgáltatásokat igénybe vevők érdekeit védve látja el, és határozott célkitűzése, hogy a pénzügyi szervezetek megszüntetése egységes szemlélet és módszertan szerint a prudencia és a transzparencia elvének érvényesülése mellett menjen végbe, illetve a megszüntetési eljárások – azok komplex jellegének és a fogyasztók érdekeinek egyidejű szem előtt tartásával – a lehető leghamarabb lezárásra kerüljenek, és a hitelezők számára a hitelezői igényeik lehető legnagyobb arányú megtérülését biztosítsák.

Az **MNB–Biztonsági Zrt.** folyamatosan végzi az élőerős őrsévédelmi tevékenységet, amelynek során ellátja az MNB hivatalos objektumainak, helyiségeinek – jogszabályi kötelezettség szerinti fegyveres biztonsági őrséggel történő – védelmét, továbbá részt vesz a pénz- és értékszállítási, valamint a pénzzállító gépjárművek karbantartási feladatainak végrehajtásában. Az MNB–Biztonsági Zrt. a fegyveres biztonsági őrséggel végzett alaptevékenységén túl – személy- és vagyonörök biztosításával – őrsévédelmi és rendezvénybiztosítási feladatokat is ellát a jegybank részére, kiegészítve azt a biztonsági felügyeletet igénylő szállítmányok kíséresi feladataival. Az MNB–Biztonsági Zrt. 2017-től kezdődően az őrsévédelmi tevékenységhez, illetve a jegybankban ellátandó biztonsági feladatokhoz kötődően értékelőelemzői és tanácsadói, valamint a megelőzési feladatokhoz kapcsolódó felkészítési tevékenységet végez. 2020. április 1-től az MNB részére információvédelmi és biztonságtechnikai támogatási szolgáltatást nyújt, továbbá a recepció és telefonközpont üzemeltetési feladatokat is ellátja. Az MNB–Biztonsági Zrt. egyes szolgáltatásait az MNB leányvállalatai részére is biztosítja. Az MNB–Biztonsági Zrt. 2020. január 1-től munkahelyi büfé üzemeltetési és bekészítési szolgáltatásokat biztosít az MNB, illetve annak munkavállalói részére. Az MNB–Biztonsági Zrt. ezeken túlmenően harmadik fél számára szolgáltatást nem végez.

A **GIRO Zrt.** üzemelteti a belföldi forintátutalások és beszedések bankközi elszámolását végző Bankközi Klíring Rendszert (BKR). Stratégiájában kiemelt célként szerepel a BKR stabil, biztonságos működése, az elszámolásforgalmi szolgáltatások fejlesztése, új szolgáltatások bevezetése, valamint az elszámolásforgalmi díjak versenyképességének növelése. A társaság eddigi legfontosabb fejlesztése a 2020. március 2-án sikeresen elindult azonnali fizetési rendszer volt, amely a nap 24 órájában, az év minden napján biztosítja, hogy 10 millió forintig 5 másodpercen belül teljesüljenek az elektronikusan benyújtott egyedi forint átutalási megbízások. 2020 márciusa és 2021 június vége között – a központi infrastruktúra feldolgozási adatai alapján – 159 millió darab átutalás teljesült 24 556 milliárd forint összértékben a bankok között. A tranzakciók 99,9 százaléka sikeresen, 20 másodpercen belül került lebonyolításra. Az összes tranzakció 99,4 százaléka teljesült a jogszabályban elvárt 5 másodperces időintervallumban, 95,7 százaléka pedig már 2 másodpercen belül végrehajtásra került. Az azonnali fizetési szolgáltatás sikeres elindulásával új időszámítás kezdődött a hazai pénzforgalomban. Az MNB és a GIRO által biztosított központi infrastruktúrára épülő innovatív fizetési megoldások köre folyamatosan bővül, egyre több fizetési helyzetben egyre magasabb szolgáltatási színvonalat kínálva az ügyfelek számára.

Az **MNB–Ingatlan Kft.** tevékenységi köre és fő feladata ingatlan bérbeadása, üzemeltetése, továbbá ingatlankezelési és -fejlesztési tevékenység végzése az MNB, valamint annak leányvállalatai számára. A társaság tulajdonában áll a Bölcs Vár és az MNB Budai Központ (korábban Buda Palota), továbbá folyamatban van a KR55 Irodaház tulajdonjogának megszerzése. Az MNB Budai Központ esetében ingatlanfejlesztési beruházás keretében sor kerül az ingatlan felújítására és mélygarázs kialakítására, amely elsődlegesen az MNB felügyeleti ügyfélszolgálatának, valamint munkatársainak irodai elhelyezését fogja biztosítani. Ez az ingatlan ad majd otthont a jegybanki Pénzmúzeum és Látogatóközpont számára is. A KR55 Irodaházban fogja ellátni munkáját a Szabadság téri épület állománya a Székház rekonstrukciójának idején. A több lépésben végrehajtott, összesen 24 milliárd forintos évközbéli tőkeemelés hatására a befektetés könyv szerinti értéke 156 milliárd

forintra emelkedett 2021. június 30-ra. A tőkeemelések az ingatlanberuházásokkal összefüggő vásárlásokhoz és fejlesztésekhez, valamint az épületekben helyet kapó műalkotások beszerzéséhez biztosítottak forrást.

Az **MNB-EduLab Kompetencia Központ Kft.** az MNB 2021. május 28-án alapított leányvállalata, célja az MNB tevékenységével összefüggésben oktatási, valamint digitálistananyag-fejlesztési feladatok ellátása. A társaság legfőbb célja az alapító által megfogalmazott társadalmi felelősségvállalási célok megvalósításában való hatékony közreműködés. Az MNB-EduLab Kft. egy digitális oktatási platform fejlesztési projekt bázisán jött létre. A társaság a projekt keretein belül edukatív jellegű video tartalmakat fejleszt az MNB-vel együttműködve, illetve felügyeli a tartalmak elhelyezésére szolgáló komplex e-learning platform fejlesztését. Az MNB-EduLab Kft. szervezeti felépítése illeszkedik a projekt értékláncához, a társaság azonban a jövőben egyéb tartalom- és platformfejlesztési feladatokat is ellát majd. Mindemellett az MNB-EduLab Kft. a jövőben az MNB, illetve leányvállalatai részére átfogó szervezetfejlesztési-oktatási szolgáltatásokat is nyújt. Ennek keretében a társaság igényfelmérést végez, tananyagot szerez be és értékesít tovább, oktatásszervezési tevékenységet lát el, illetve javaslatot ad a megrendelőnek a tananyagok szervezeti tudásba való beépítésére.

A **Budapesti Értéktőzsde Zrt. (BÉT)** stratégiai tulajdonlásával az MNB alapvető célja a piacfejlesztés és a megfelelő méretű, illetve hatékonyan működő tőkepiac megvalósítása Magyarországon, mivel a fejlett tőkepiac és a diverzifikált pénzügyi közvetítőrendszer a versenyképes gazdaság és a fenntartható növekedés alapja. A piacfejlesztés fő elemei: a sikeres tőzsdei bevezetések, a piacszerkezet megújítása, a befektetői bázis és a nemzetközi kapcsolatok erősítése, valamint ezekhez kapcsolódóan a kormányzati támogatás elmélyítése. 2021 első felében a legnagyobb fejlődés a vállalati kötvénypiacon volt látható. A BÉT 2021. március 30-án két indexből álló vállalati kötvényindex-családot indított, melybe összesen 29, össznévértékét tekintve 600 milliárd forintot meghaladó kibocsátás került. Emellett 50-re emelkedett a 2019-ben elindított XBond piacon kereskedhető vállalati kötvények száma is, melyek között már több zöldkötvény is megtalálható. A klasszikus szabályozott piachoz képest egyszerűsített adminisztráció és alacsonyabb költségek jellemzik ezt az alternatív platformot, mely támogatja az MNB által indított Növekedési Kötvényprogramban szereplő célok elérését is. Emellett tovább bővült az ELITE program, melyben már 50 vállalat vesz részt. A BÉT kisebbségi részesedéssel rendelkezik a KELER Zrt.-ből és a KELER KSZF Zrt.-ből álló KELER Csoportban, amelyben egyúttal az MNB többségi tulajdonnal rendelkezik, így a BÉT többségi tulajdonosaként a jegybank összességében a KELER Csoportban is stratégiai tulajdonrészsel rendelkezik. A KELER Csoport a magyar értékpapírpiacon kereskedés utáni infrastruktúrájának üzemeltetőjeként számolja el, garantálja és egyenlíti ki a BÉT-en megkötött tőzsdei ügyleteket, illetve bármely, Magyarországon kibocsátott dematerializált értékpapírral végzett ügyletet.

A **KELER Zrt.** a hazai tőkepiac központi értéktári tevékenységet végző szervezete, amely szakosított hitelintézetként működik. A KELER a magyar ISIN-kódok kibocsátója, így szolgáltatóként részt vesz az összes hazai értékpapír kibocsátásában. A társaság 2020 decemberében az MNB-től megkapta a központi értéktárakra vonatkozó európai rendelet (CSDR) szerinti engedélyét. A KELER még korábban, 2017 elején csatlakozott az EKB által üzemeltetett TARGET2–Securities (T2S) értékpapír-kiegyenlítési platformhoz, amelynek célja a határon átnyúló értékpapír-kereskedelem hatékonyabbá tétele. Annak érdekében, hogy a hazai tőkepiac szereplői maradéktalanul élvezhessék a T2S előnyeit, folyamatban van a KELER Szolgáltatásfejlesztési Program megvalósítása, melynek keretében megújításra kerül a társaság informatikai infrastruktúrája.

A **KELER KSZF Zrt.** a KELER leányvállalataként az elszámolóházi és a központi szerződő fél funkciókat látja el a magyar piacon. A társaság elszámolóházi funkciójában végzi a BÉT-en kötött azonnali és derivatív ügyletek elszámolását, központi szerződő félként pedig garantálja is ezen ügyletek teljesítését. A tőkepiaci szegmens mellett az elmúlt években a KELER KSZF működésében meghatározó szerepet játszó üzletág volt az elektromos árammal, illetve a földgáz-kereskedelemmel kapcsolatos ügyletek lebonyolítása. A társaság egyes piacokon – például a magyar áramtőzsdén, a HUPX-en – a lipcsei székhelyű ECC AG általános klíringtagjaként nyújtja szolgáltatásait, amíg más piacokon – például a CEEGEX közép-európai gáztőzsdén – központi szerződő félként jár el.

A **kapcsolt vállalkozásokkal** lebonyolított ügyletek szerződés által szabályozott szolgáltatásnyújtások vagy termékvásárlások, melyek árszabása piaci alapon, illetve az önköltség figyelembevételével történik. A kapcsolt felekkel történő díjelszámolás az érvényes hatósági díj szabás (MNB-rendelet, hirdetemény) alapján történik. A bankjegy- és érmegyártás költségeit a 3.20 pont, a támogatásból eredő ráfordításokat a 3.22 pont részletezi.

Belföldi befektetések saját tőkéje

millió forint

Gazdasági társaság neve	Jegyzett tőke	Tartalékok	Adózott eredmény/ Tárgyévi eredmény	Saját tőke
Pénzjegynyomda Zrt.	11 827	7 060	310	19 197
Magyar Pénzverő Zrt.	1 309	2 073	321	3 703
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft.	50	3	0	53
MNB-Biztonsági Zrt.	1 066	212	-18	1 260
GIRO Zrt.	7 496	10 371	190	18 057
MNB-Ingatlan Kft.	14	154 688	-209	154 493
MNB-EduLab Kompetencia Kft.	50	0	0	50
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	541	7 593	246	8 380
KELER Zrt.	4 500	20 650	684	25 834
KELER KSZF Zrt.	2 623	6 474	37	9 134

Az MNB követelései és kötelezettségei a kapcsolt vállalkozásokkal szemben

millió forint

Gazdasági társaság neve	Követelés	Kötelezettség
	2021.06.30.	
Pénzjegynyomda Zrt.	82	623
Magyar Pénzverő Zrt.	50	117
MNB-Biztonsági Zrt.	1	9
GIRO Zrt.	0	9
MNB-Ingatlan Kft.	60	0
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	0	1
KELER Zrt.	20	43
KELER KSZF Zrt.	5	0
Összesen	218	802

A Pénzjegynyomda Zrt.-vel szembeni követelés a társaság által nyújtott munkavállalói kölcsönök refinanszírozásából adódott, a Magyar Pénzverő Zrt.-vel szembeni követelés nagyrészt emlékérmék gyártásához és forgalmazásához, illetve munkavállalói kölcsönökhöz kapcsolódik. Az MNB–Ingatlan Kft.-vel szembeni követelés ingatlanbérlethez kötődik (óvadék, üzemeltetési költség, bérleti díj), a KELER Zrt.-vel és KELER KSZF Zrt.-vel szembeni követelés a BÉT-en való kereskedéshez szükséges fedezeteket tartalmazza. A Pénzjegynyomda Zrt.-vel és a Magyar Pénzverő Zrt.-vel szembeni kötelezettség legyártott bankjegyek, illetve forgalmi és emlékérmék kiszámlázásából származik, a KELER Zrt.-vel szembeni kötelezettség pedig szolgáltatási díjakhoz kapcsolódik.

A táblázatban szereplő követelések és kötelezettségek rövid lejáratúak, kivéve a KELER Zrt.-vel és KELER KSZF Zrt.-vel szembeni követelések, amelyek az MNB klíringtagságának megszűnéséig állnak fenn; továbbá az MNB–Ingatlan Kft.-vel szembeni óvadékkövetelés, illetve a Pénzjegynyomda Zrt.-vel és a Magyar Pénzverő Zrt.-vel szembeni munkavállalói lakáscélú kölcsönökhöz fűződő követelések, melyek a vonatkozó szerződések kondíciói alapján rendeződnek.

3.13. CÉLTARTALÉK ÉS ÉRTÉKVESZTÉS

millió forint

Kapcsolódó mérlegsor	Megnevezés	2020.12.31.	Évközi változások		2021.06.30.
		Értékvesztés/ céltartalék összege	Képzés	Felhasználás/ visszairás	Értékvesztés/ céltartalék összege
1	2	3	4	5	3+4+5
I.2.	Hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések	8 549	104	-41	8 612
I.3.	Egyéb forintkövetelések	41 181	10 909		52 090
III.	Befektetett pénzügyi eszközök	3 119			3 119
III.	Egyéb követelések	71			71
VIII.	Függő kötelezettségek	1 009	170	-151	1 028
	– peres ügyek	832	32	-107	757
	– NHP+ konstrukció	133			133
	– egyéb célú származékos ügyletek	44	138	-44	138
	Összesen	53 929	11 183	-192	64 920
	Céltartalék, értékvesztés elszámolás eredményre gyakorolt hatása (VI.+VII.)-(XVI.+XVII.)		11 183	-192	10 991

A céltartalék és értékvesztés összesített állománya az év közbeni növekedés hatására 64,9 milliárd forintot tett ki 2021. június 30-án.

A forintkövetelésekhez (I.2. és I.3. mérlegsor) kapcsolódóan összesen 11 milliárd forintos értékvesztésképzés történt 2021 I. félévében a monetáris politikai célú értékpapírok bővülő állományának következtében.

A folyamatban lévő peres ügyekből származó függő kötelezettségekre perek lezárása miatt 2021. január-június során 0,1 milliárd forint céltartalék-állomány felszabadításra került.

Az egyéb célú határidős ügyletek esetében a félév végén nyitott ügyletek negatív piaci értékére megképzett céltartalék-állomány 0,1 milliárd forinttal nőtt.

3.14. AKTÍV ÉS PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.06.30.	
	Bankügyletek miatt	138 209	160 335	22 126
	Belső gazdálkodás miatt	2 984	1 638	-1 346
IV.	Aktív időbeli elhatárolások	141 193	161 973	20 780
	Bankügyletek miatt	61 943	49 545	-12 398
	Belső gazdálkodás miatt	485	917	432
X.	Passzív időbeli elhatárolások	62 428	50 462	-11 966

Az aktív és passzív időbeli elhatárolások elsősorban bankügyletek miatti kamat- és kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások, amelyek közgazdaságilag a tárgyidőszakot érintik, a pénzügyi teljesítés időpontjától függetlenül.

3.15. SAJÁT TŐKE ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	2020.12.31.	2021.06.30.	Változás
XI.1.	Jegyzett tőke	10 000	10 000	0
XI.2.	Eredménytartalék	202 909	208 333	5 424
XI.3.	Értékelési tartalék	0	0	0
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	586 408	222 635	-363 773
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	57 952	24 736	-33 216
XI.6.	Tárgyévi eredmény	255 424	8 849	-246 575
XI.	Saját tőke	1 112 693	474 553	-638 140

A jegyzett tőke 1 db tízmilliárd forint névértékű névre szóló részvényből áll.

Az eredménytartalék 5,4 milliárd forintos növekedése a 2020. évi 255,4 milliárd forint nyereség átvezetésének, valamint az MNB Igazgatósága által jóváhagyott 250 milliárd forint osztalék – költségvetés részére történő – áprilisi befizetésének különbségéből adódik.

A kiegyenlítési tartalékokról bővebben lásd a 3.16. pontot.

3.16. A KIEGYENLÍTÉSI TARTALÉKOK ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	2020.12.31.	2021.06.30.	Változás
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	586 408	222 635	-363 773
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	57 952	24 736	-33 216
	Kiegyenlítési tartalékok összesen	644 360	247 371	-396 989

A forintárfolyam kiegyenlítési tartalékát az átértékelésre kerülő devizaállományok nagysága, valamint a hivatalos árfolyam és az átlagos bekerülési árfolyam eltérése határozza meg. A forint 2021. június végi hivatalos árfolyamának erősödése a kiegyenlítési tartalék csökkenésének irányába hatott, melynek egyenlege 363,8 milliárd forinttal 222,6 milliárd forintra változott. Az MNB árfolyamkitettséget döntő részben euróban vállal, melynek hivatalos árfolyama 351,90 forint/euro, átlagos bekerülési árfolyama 339,25 forint/euro volt 2021. június 30-án.

A deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka az értékpapírok piaci értékének és amortizált bekerülési értékének különbségeként határozható meg. 2021. június 30-án az MNB portfóliójában lévő értékpapírok piaciérték-különbözete 24,7 milliárd forint pozitív egyenleget mutatott.

3.17. AZ MNB MÉRLEG ALATTI KÖTELEZETTSÉGEI ÉS JELENTŐS EGYÉB MÉRLEG ALATTI TÉTELEI

Fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek

millió forint

Sorszám	Megnevezés	2020.12.31.			2021.06.30.		
		Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték	Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték
1.	Kamatswapügyletek	2 639 105	2 639 105	69 792	2 738 452	2 738 452	-17 889
	– Monetáris politikai célú kamatswapügylet (MIRS)	1 099 617	1 099 617	21 263	1 099 617	1 099 617	-47 936
	– Belföldi hitelintézetekkel kötött kamatswapügylet	358 830	358 830	13 432	358 830	358 830	1 680
2.	Futures ügyletek	109 331	22 263	-3	103 494	13 043	240
3.	Devizaswap-, devizafutures- és termin ügyletek	8 669 557	8 617 794	48 031	8 823 499	8 749 579	72 041
	– Belföldi hitelintézetekkel kötött finomhangoló devizaswapügylet	1 622 161	1 658 420	-47 508	1 348 749	1 312 587	25 650
	– Belföldi hitelintézetekkel kötött, eurólikviditást nyújtó devizaswapügylet	1 098 676	1 089 970	8 927	1 590 588	1 584 686	6 217
4.	Kamatozó devizaswapügyletek (tőkecsere nélküli ügyletek is)	3 372 710	3 544 754	-217 374	2 376 638	2 449 003	-136 039
	– NHP-hoz kapcsolódó kamatozó devizaswapügylet	129 511	110 636	22 271	111 329	98 701	19 707
5.	Fedezeti ügyletek összesen (1+2+3+4)	14 790 703	14 823 916	-99 554	14 042 083	13 950 077	-81 647
6.	TBA ügyletek	191 077	41 863	705	219 023	32 620	136
7.	Futures ügyletek	94 084	0	-13	77 542	0	33
8.	Egyéb célú származékos ügyletek összesen (6+7)	285 161	41 863	692	296 565	32 620	169
9.	Összesen (5+8)	15 075 864	14 865 779	-98 862	14 338 648	13 982 697	-81 478

A táblázat teljeskörűen tartalmazza a származékos ügyletekhez kapcsolódó mérleg alatti követeléseket és kötelezettségeket, ezáltal azokat a fedezeti célú devizaswap-, kamatozó devizaswap-, devizafutures- és terminügyleteket is, melyek a nettó devizapozíció részét képezve – a tőkecsere nélküli kamatozó devizaswap-ügyletek kivételével – a mérlegben is szerepelnek. A fedezeti ügyletek a nettó devizapozícióban a keresztárfolyam-ingadozások, illetve kamatlábváltozások miatt felmerülő kockázatot csökkentik, és segítenek az irányadó (benchmark) devizaszerkezet kialakításában.

A kamatswap-ügyletek közel felét teszik ki a konkrét kötvénykibocsátásokhoz rendelt fedezeti célú, külföldiekkel kötött ügyletek, amelyek az MNB által kívánatosnak tartott kamatstruktúra beállítását célozzák. A 2018 elején bevezetett monetáris politikai célú forint kamatswap-ügyletekhez (MIRS) kapcsolódó tenderek 2018. év végével leállításra kerültek, a 2020. év végi állomány 2021. június 30-án változatlanul fennállt. Az önfinanszírozási programhoz kapcsolódóan 2014-től az MNB belföldi hitelintézetekkel kötött a kamatkockázatuk csökkentésére kamatswapügyleteket, melyek állománya szintén nem változott.

A kötvényfutures-ügyletek a tartalékportfóliók átlagos hátralévő futamidejét csökkentő fedezeti célú, éven belüli ügyletek.

A devizaswap-, devizafutures- és terminügyletek elsősorban a devizaárfolyam-kockázat fedezésének fő eszközei, devizaárfolyam-várakozásokon alapuló – a megfelelő devizapozíció érdekében kötött – éven belüli devizacsere-ügyletek. A finomhangoló devizaswap-ügyletek, valamint az eurólikviditást nyújtó devizaswap-ügyletek tendereit az MNB – monetáris politikai célból – a likviditási folyamatok függvényében eseti jelleggel biztosítja a belföldi hitelintézetek részére.

A kamatozó devizaswap-ügyletek a devizaárfolyam- és a kamatkockázat együttes hosszú távú kezelésére szolgálnak. 2021. június 30-án a kamatozó devizaswapok állományából 31 százalékot képviseltek a 2023-ban lejáráó tőkecsere nélküli ügyletek, valamint 4 százalékot az NHP forint refinanszírozási hitelekhez kapcsolódóan kötött euro/forint csereügyletek.

Az egyéb célú származékos ügyletek éven belüli lejáratúak, a fedezeti ügyletek hátralévő futamidő szerinti megbontását a következő táblázat szemlélteti.

Fedezeti célú származékos ügyletekből eredő kötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
	2020.12.31.	2021.06.30.	
– 1 éven belüli	9 864 128	8 951 605	-912 523
– 1–5 év	3 676 762	3 739 964	63 202
– 5 éven túli	1 283 026	1 258 508	-24 518
Fedezeti ügyletekből eredő kötelezettség	14 823 916	13 950 077	-873 839

Mérleg alatti egyéb kötelezettségek

millió forint

Megnevezés	Állomány		Változás
	2020.12.31.	2021.06.30.	
NHP hitelkeret	301 685	849 384	547 699
Leányvállalati hitelkeret	1 031	1 023	-8
NHP+ konstrukcióból eredő függő kötelezettség	133	133	0
Peres ügyekhez kapcsolódó függő kötelezettség	1 563	1 489	-74
Garanciák	1 822	1 813	-9
Egyéb mérleg alatti kötelezettségek	11	11	0
Összesen	306 245	853 853	547 608

Az NHP *fix* és az NHP Hajrá konstrukcióban megkötött, de folyósításra még nem került szerződések összegét az MNB mérleg alatti kötelezettségeként – mint hitelkeret – tartja nyilván.

A leányvállalat számára nyilvántartott hitelkeret a Pénzjegynyomda és a Pénzverő részére munkavállalói lakáscélú kölcsönökre szerződés szerint még rendelkezésre álló keretösszeget mutatja.

Az NHP+ konstrukcióra vonatkozó szerződések értelmében a folyósított kkv-hitelekben eredő hitelintézeti tőkeveszteségek maximum 50 százalékát az MNB megtéríti a hitelintézeteknek a portfóliószintű limiten belül. Az NHP+ függő kötelezettség a minősítési szabályzat alapján céltartalékképzés alá vont, várható térítési kötelezettség nyilvántartására szolgál.

A perek nagy része felügyeleti tevékenység során hozott bírsághatározatok ellen indított eljárásokhoz kötődik, továbbá egyéb kártérítési pereket foglal magába. A kapcsolódó függő kötelezettség összege tartalmazza az összes megfizetett, majd peresített bírságvisszatérítést, valamint az egyéb perek kapcsán a céltartalékképzés alá vont, várható kártérítési összegeket.

A garanciák sor olyan exportgaranciákat tartalmaz, amelyekhez minden esetben reverzális szerződés kapcsolódik. Az MNB a garancia lehívásakor – szükség esetén – élhet a viszontgarancia jogával. 2021 I. félévében az állomány forint értékének csökkenése árfolyamváltozás következménye.

Értékpapírügyletek mérleg alatti nyilvántartása

Megnevezés	Állomány		Változás
	2020.12.31.	2021.06.30.	
Kölcsönadott értékpapírok névértéke – elszámolóházon keresztül (garantált)	6 357	10 413	4 056
Kölcsönadott értékpapírok névértéke – ügynökön keresztül (fedezettel)	216 668	190 747	-25 921
Értékpapír-kölcsönügyletből származó nem pénzbeli fedezet bekerülési értéke	18 987	21 639	2 652
Értékpapír-kölcsönügyletből származó pénzbeli fedezetből eszközölt befektetés bekerülési értéke	205 179	174 100	-31 079
Értékpapír-kölcsönügyletből származó pénzbeli fedezetből eszközölt befektetés piaci értéke	205 179	174 100	-31 079
Aktív repo keretében vásárolt értékpapírok névértéke	1 412	13 011	11 599
Passzív repo keretében eladott és ECB repo ügyletekhez zárolt értékpapírok névértéke	1 394 246	1 402 956	8 710

3.18. NETTÓ KAMATEREDMÉNY ÉS A PÉNZÜGYI MŰVELETEK REALIZÁLT EREDMÉNYE

Nettó forint és deviza kamat- és kamatjellegű eredmény

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2020. I. félév	2021. I. félév	Változás
1	2	3	4	4-3
(I.1.+II.2.)-(X.1.+XI.1.)	Központi költségvetés	-680	21 847	22 527
(I.2.+II.3.)-(X.2.+XI.2.)	Hitelintézetek	1 571	-36 733	-38 304
(I.3.+II.1.+II.4.)-(X.3.+XI.3.)	Egyéb	42 156	35 817	-6 339
	Nettó kamateredmény	43 047	20 931	-22 116
	Forint-értékpapírok	-2 728	-10 390	-7 662
	Deviza-értékpapírok	-15 622	-18 594	-2 972
	Származékos ügyletek*	3 897	-5 308	-9 205
	Egyéb	18	0	-18
(I.4.+II.5.)-(X.4.+XI.4.)	Nettó kamatjellegű eredmény	-14 435	-34 292	-19 857
(I.+II.)-(X.+XI.)	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény összesen	28 612	-13 361	-41 973

* A fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek részletezését lásd az alpont kapcsolódó táblázatában.

2021. I. félévben a nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 13,4 milliárd forint veszteség volt, ami a 2020. I. félévi nyereséghez képest az eredmény 42 milliárd forintos csökkenését jelentette.

A nettó kamateredmény az előző év azonos időszakához képest 22,1 milliárd forinttal csökkent az alábbi tényezők együttes hatásaként:

Az eredményt mérsékeltek:

- a hitelintézeti forintbetétek utáni kamatráfordítások 49,2 milliárd forintos növekedése, a betétállomány emelkedése és összetételének a magasabb kamatozású konstrukciók felé tolódása (sávós kamatozású preferenciális betét, egyhetes betét) miatt;
- a devizatartalék után kapott, a 2020. I. félévinél 10,4 milliárd forinttal alacsonyabb kamatbevétel, ami a devizahozamok alakulásával és a tartalék szerkezetének változásával függ össze;

– a központi költségvetés forintbetétei után fizetett 2,6 milliárd forinttal magasabb kamat.

Az eredmény javulását eredményező főbb tényezők:

- a központi költségvetéstől származó, a 2020. I. félévinél 23,9 milliárd forinttal magasabb forint kamatbevétel az államkötvény-állomány növekedéséhez köthetően (amit azonban 4,2 milliárd forinttal csökkentett az állampapírok — kamatjellegű eredményben elszámolt — amortizált nettó árfolyamveszteségének emelkedése);
- a hitelintézeteknek nyújtott hitelek és jelzáloglevelek utáni kamatbevételek 10,8 milliárd forintos emelkedése az új, hosszú lejáratú, fedezett hitelek nyújtása és a jelzáloglevél-vásárlás hatására (ugyanakkor a kapcsolódó amortizált nettó árfolyamveszteség 2021 I. félévben az előző év azonos időszakához képest 1,3 milliárd forinttal emelkedett a kamatjellegű eredményben);
- az egyéb forintkövetelések utáni kamatbevételek 5,3 milliárd forintos emelkedése a Növekedési Kötvényprogram keretében vásárolt vállalati kötvények hatására (ezt a hatást mérsékelte azonban, hogy a kapcsolódó amortizált nettó árfolyamveszteség 2 milliárd forinttal emelkedett a kamatjellegű eredményben).

A nettó kamatjellegű eredmény – mely nagyrészt az értékpapírok beszerzési árfolyam-különbözetének amortizációját, valamint a származékos ügyletek devizaárfolyam-változáshoz nem kapcsolható bevételeinek és ráfordításainak az egyenlegét tartalmazza – 19,9 milliárd forinttal romlott.

Negatív kamatok állománya a kamat- és kamatjellegű eredményben

millió forint

Er.kim.sora	Megnevezés	2020. I. félév		2021. I. félév	
		Összesen	ebből: Negatív kamat	Összesen	ebből: Negatív kamat
	BEVÉTELEK				
II.	Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	165 500	-11 102	106 896	-8 306
II. 1.	Devizatartalékok utáni kamatbevételek	41 297	-2 794	30 915	-4 000
II. 3.	Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	-1	-1	-29	-29
II. 5.	Devizában elszámolt kamatjellegű bevételek	124 204	-8 307	76 010	-4 277
	RÁFORDÍTÁSOK				
X.	Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	10 933	-105	70 778	-29
X. 2.	Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	5 899	-105	55 141	-29
XI.	Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	149 207	-5 194	106 035	-2 890
XI. 1.	Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai	-858	-911	-2 122	-2 123
XI. 2.	Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	-89	-89	-235	-235
XI. 3.	Egyéb kötelezettségek kamatráfordításai	2 145	-435	3 444	-192
XI. 4.	Devizában elszámolt kamatjellegű ráfordítások	148 009	-3 759	104 948	-340

Az MNBr. által meghatározott kamatstruktúrának megfelelően a negatív kamatok az — állományhoz tartozó — eredeti eredménykimutatás soron kerülnek bemutatásra (nettó módon). Például a központi költségvetés betétein — negatív kamatláb alkalmazása miatt — keletkezett kamatbevétel a „XI. 1. Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai” soron szerepel. Ez okozza az egyenlegnek negatívba fordulását.

A kamatjellegű eredményben megjelenő fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek eredményének részletezése

millió forint

Megnevezés	2020. I. félév	2021. I. félév	Változás
Kamatswapügyletek kamateredménye	13 652	10 776	-2 876
Kamatkozó devizaswapügyletek kamateredménye	-8 290	-9 755	-1 465
Devizaswap-, devizafutures- és termin ügyletek kamateredménye	-2 865	-3 822	-957
Futures ügyletek kamateredménye	357	-1 080	-1 437
Fedezeti célú ügyletek kamatjellegű eredménye	-2 299	0	2 299
Egyéb célú ügyletek kamat- és kamatjellegű eredménye	3 342	-1 427	-4 769
Származékos ügyletek nettó eredménye	3 897	-5 308	-9 205

A kamatswapok kamateredményének 2,9 milliárd forintos csökkenését az okozta, hogy a belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek kamateredményének – az állományok egy részének lejáratára és a piaci kamatok változásának hatására bekövetkezett – romlása meghaladta a külföldi partnerekkel kötött kamatswapügyletek kamateredményének növekedését.

A kamatozó devizaswapok között az ÁKK-val, külföldi partnerekkel, valamint belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek szerepelnek. A külföldi partnerekkel kötött ügyletek döntően az ÁKK-val kötött ügyletek fedezésére szolgálnak. A belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek az NHP II. pilléréhez kapcsolódó kamatozó devizaswapokat tartalmazzák. Az I. félévben az ÁKK-val és a külföldi partnerekkel kötött ügyletek átlagos állománya egyaránt csökkent az előző év azonos időszakához képest. A kamatozó devizaswapok nettó kamateredménye 9,8 milliárd forint veszteség volt, a 2020. I. félévi veszteségnél 1,5 milliárd forinttal magasabb.

A devizaswapok külföldi partnerekkel, az ÁKK-val, valamint belföldi hitelintézetekkel kötött rövid lejáratú ügyleteket tartalmazzák. A devizafutures- és terminügyletek külföldi partnerekkel kötött rövid lejáratú ügyletek. Nettó kamatráfordításuk összesen 1 milliárd forinttal emelkedett, ami devizafutures-ügyletek nettó kamateredményének csökkenéséhez volt köthető.

A fedezeti futures ügyletek kamateredménye 1,4 milliárd forinttal romlott a kötvényfutures-ügyletek nettó kamatráfordításának emelkedése miatt.

A fedezeti célú ügyletek kamatjellegű eredménye a fedezeti swapok árfolyamnyereségét, illetve -veszteségét, továbbá fedezeti opciós ügyletek opciós díj ráfordítását tartalmazza. 2021. I. félévben nem volt ilyen ügylet.

Az egyéb célú ügyletek eredménye 4,8 milliárd forinttal csökkent, a változás TBA-ügyletekhez, illetve egyéb célú kötvényfutures ügyletekhez köthető.

Pénzügyi műveletek realizált eredménye

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2020. I. félév	2021. I. félév	Változás
	Kamatkozó deviza-értékpapírok realizált árfolyamnyeresége	10 083	8 125	-1 958
IV.	Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	10 083	8 125	-1 958
	Kamatkozó deviza-értékpapírok realizált árfolyamvesztesége	4 446	7 088	2 642
XIV.	Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	4 446	7 088	2 642
IV.-XIV.	Pénzügyi műveletek realizált eredménye	5 637	1 037	-4 600

2021 I. félévében a pénzügyi műveletek realizált nyeresége kamatozó deviza-értékpapírok eladásán keletkezett. Az eredmény a 2020. I. félévi nyereséghez képest 4,6 milliárd forinttal csökkent.

3.19. A DEVIZAÁLLOMÁNYOK ÁTÉRTÉKELÉSÉBŐL SZÁRMAZÓ EREDMÉNY ÖSSZETEVŐI

millió forint

Megnevezés	2020. I. félév	2021. I. félév
Árfolyam-változásból származó eredmény (realizált és konverziós)*	206 572	56 835
Kiegyenlítési tartalék** változása a mérlegben (nem realizált átértékelési eredmény)	302 729	-363 773
Árfolyam-változásból származó teljes hatás	509 301	-306 938

* Eredménykimutatás sora: III.-XII.
 ** A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka (XI.4. mérlegsor).

A forint árfolyamának június végére bekövetkezett erősödése következtében a teljes nettó átértékelési hatás 2021. I. félévben 306,9 milliárd forint veszteség volt. A napi nettó devizapozíció csökkenésével együtt járó értékesítések során az MNB 56,8 milliárd forint nyereséget realizált, míg 363,8 milliárd forint nem realizált árfolyamvesztés a forintárfolyam kiegyenlítési tartalékát csökkentette.

A kiegyenlítési tartalékról lásd még a 3.16. pontot.

3.20. BANKJEGY- ÉS ÉRMEGYÁRTÁS KÖLTSÉGE

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2020. I. félév	2021. I. félév	Változás
	Bankjeggyártási költség	3 157	3 636	479
	Forgalmiérme-gyártás költsége	2 263	1 719	-544
	Emlékérmegyártás költsége	420	605	185
XIII.	Bankjegy- és érmegyártás költsége	5 840	5 960	120

Az összes bankjegy- és érmegyártási költség 2021 I. félévében 6 milliárd forint volt, ami az előző év hasonló időszakához viszonyítva 0,1 milliárd forintos növekedést jelent.

A bankjeggyártási költség 2021 első hat hónapjában 3,6 milliárd forintot tett ki, 2020. I. félévhez képest 0,5 milliárd forinttal növekedett. A forgalmiérme-gyártás költsége 1,7 milliárd forint volt, 0,5 milliárd forinttal elmaradt az előző év azonos időszaki értéktől. A változás a pandémia következtében a forgalmi érmék iránti csökkenő keresletnek köszönhető.

Az emlékérmegyártás költsége 2021 I. félévében 0,6 milliárd forint volt, 0,2 milliárd forinttal haladta meg a 2020. I. félévi értéket. A 2020. évi kibocsátási programban három olyan nemzetközi esemény is szerepelt, amelyek megrendezését a koronavírus-járvány miatt 2021-re átütemezték. A háromból két tematikának az emlékérmek kibocsátása 2021. I. félévére esett. A kibocsátott emlékérmek mennyiségének és a nyersanyagáraknak az emelkedése egyaránt hozzájárult a költségek növekedéséhez.

3.21. EGYÉB EREDMÉNY

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2020. I. félév	2021. I. félév	Változás
V.1.	Jutalékbevételek	649	715	66
XV.1.	Jutalékráfordítások	809	1 100	291
	Jutalékeredmény összesen	-160	-385	-225
V.2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevétel	642	829	187
XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	2 581	3 450	869
	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény	-1 939	-2 621	-682
V.3.	Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	9 175	10 720	1 545
V.-XV.	Egyéb nettó eredmény	7 076	7 714	638

A jutalékból származó nettó eredmény tartalmazza a pénzforgalom lebonyolításával összefüggő jutalékbevételeket és -ráfordításokat, a számlavezetési díjbevételeket, valamint a devizatartalék tartásához kapcsolódóan fizetett díjakat. A jutalékráfordítások növekedését 2021. I. félévben nagyjából ez utóbbi díjak emelkedése okozta a letétkezeléshez kapcsolódóan.

A 2021. I. félévi jutaléktól eltérő egyéb eredményt a következő, 3.22. pont, a felügyeleti tevékenységből származó bevételeket a 3.23. pont részletezi.

3.22. A JUTALÉKTÓL ELTÉRŐ EGYÉB EREDMÉNY RÉSZLETEZÉSE

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2020. I. félév	2021. I. félév	Változás
	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó bevétel	482	687	205
	Pénzügyi támogatások visszautalása	134	74	-60
	Térítés nélkül átvett eszközökhöz kapcsolódó bevétel	12	12	0
	Egyéb bevétel	14	56	42
V.2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	642	829	187
	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó ráfordítás	408	633	225
	Pénzügyi támogatások	2 129	2 721	592
	Hatósági eljárás miatti ráfordítás	5	42	37
	Térítés nélkül átvett eszközökhöz kapcsolódó ráfordítás	2	36	34
	Egyéb ráfordítás	37	18	-19
XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	2 581	3 450	869
V.2.-XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény	-1 939	-2 621	-682

Az emlék- és bevont forgalmi emlék értékesítéséből származó eredmény alapvetően az emlékérmek-kibocsátási program függvénye, nagyrészt az eladott emlékérmek értékesítéséből származó bevétel és a névértékük kivezetéséből eredő ráfordítás különbségéből adódik. A kapcsolódó bevétel és ráfordítás közel azonos, mert megállapodás alapján az emlékérmek értékesítése névértéken történik a Pénzverő felé, kivéve, ha a gyártási költség meghaladja a névértéket (jellemzően aranyérmek esetén). A 2021. I. félévében elért eredmény nagy része az I. (Szent) István aranyérme kibocsátásából származott.

A pénzügyi támogatások soron szakmai szervezetek, alapítványok, valamint karitatív célú és egyéb szervezetek részére nyújtott támogatás szerepelt. 2021. I. félévben az MNB 2,7 milliárd forintot nyújtott támogatásként, ami 0,6 milliárd forinttal meghaladta az előző év azonos időszaki értékét. A legjelentősebb tételek a Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft. (PSFN Kft.) éves működésére – a társaság elfogadott pénzügyi terve alapján – kifizetett 0,9 milliárd forint, valamint a Pénziránytű Alapítványnak kifizetett 0,5 milliárd forint voltak. A félév során visszautalásra került 0,1 milliárd forint fel nem használt – előző éveket érintő – pénzügyi támogatás.

3.23. FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉGBŐL SZÁRMAZÓ BEVÉTELEK

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2020. I. félév	2021. I. félév	Változás
	Felügyeleti díjbevétel	7 217	9 828	2 611
	Bírságbevétel és eljárási költségtérítés	1 907	749	-1 158
	Igazgatási szolgáltatási díj és hatósági vizsgadíj	46	137	91
	Felügyeleti követelésekre befolyt késedelmi pótlék	2	2	0
	Hatósági eljárásból származó egyéb bevétel	3	4	1
V.3.	Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	9 175	10 720	1 545

A felügyeleti tevékenységből származó bevételek legjelentősebb tétele a díjfizetésre kötelezett intézmények által fizetendő felügyeleti díj. 2021 I. félévében az éves alapdíjak, valamint az esedékes negyedéves változó díjak előírásából 9,8 milliárd forint bevétel származott, míg a 2020 I. félévében megállapított díjkötelezettségekből 7,2 milliárd forint. Az MNB által határozatban kiszabott bírságok és költségtérítések bevétele 0,7 milliárd forintot tett ki.

3.24. A BANKÜZEMI EREDMÉNY ALAKULÁSA

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2020. I. félév	2021. I. félév	Változás
	Eszközök és készletek miatti bevétel	4	7	3
	Közvetített szolgáltatások bevétele	97	23	-74
	Kiszámlázott szolgáltatások bevétele	55	65	10
	Egyéb bevételek	11	13	2
VIII.	Banküzem bevételei összesen	167	108	-59
	Anyagjellegű ráfordítások	9 138	10 434	1 296
	Anyagköltség	249	259	10
	Igénybe vett szolgáltatások	8 872	10 153	1 281
	<i>Ingtalanok fenntartása, üzemeltetése és bérlete</i>	1 390	1 430	40
	<i>Tanácsadás, szakértés</i>	507	582	75
	<i>IT rendszerekkel kapcsolatos szolgáltatás, szakértés</i>	1 871	2 317	446
	<i>Tagdíjfizetés</i>	605	796	191
	<i>Őrzésvédelem, pénzszállítás</i>	1 316	1 434	118
	<i>Hirdetés, piackutatás</i>	2 086	2 077	-9
	<i>Egyéb, nem jelentős igénybe vett szolgáltatások*</i>	1 097	1 517	420
	Egyéb szolgáltatások	17	22	5
	Személyi jellegű ráfordítások	12 985	13 483	498
	Értékcsökkenési leírás	2 175	2 708	533
	Egyéb tevékenység önköltségének átvezetése	-157	-243	-86
	Banküzem működési költségei összesen	24 141	26 382	2 241
	Eszközök és készletek miatti ráfordítás	93	20	-73
	Közvetített szolgáltatások ráfordítása	94	23	-71
	Kiszámlázott szolgáltatások ráfordítása	55	66	11
	Egyéb ráfordítások	137	41	-96
	Banküzem működési ráfordításai összesen	379	150	-229
XVIII.	Banküzem működési költségei és ráfordításai mindösszesen	24 520	26 532	2 012
VIII.-XVIII.	Nettó banküzemi eredmény	-24 353	-26 424	-2 071

* Az egyéb, nem jelentős igénybe vett szolgáltatási jogcímek különösen az eszközök karbantartása, a postai és távközlési szolgáltatás, a kiadványok előállítás, az utaztatás és a szállodai szolgáltatás, továbbá az oktatás, a fordítás, a könyvvizsgálat, valamint az emlékérmeforgalmazás.

A banküzem 2021. I. félévi ráfordítása 26,5 milliárd forint volt, 2020. év hasonló időszakához képest 2,0 milliárd forinttal (8,2 százalékkal) emelkedett.

A banküzem 2021. I. félévi működési költségei 2,2 milliárd forinttal (9,3 százalékkal) magasabbak voltak a 2020. I. félévinél. A 2021. I. félévi kiadásokat elsősorban az anyagjellegű ráfordítások növelték, de emelkedett a személyi jellegű ráfordítások és az értékcsökkentési leírás összege is.

A 2021. január-június havi *anyagjellegű ráfordítások* 1,3 milliárd forinttal (14,2 százalékkal) voltak magasabbak a 2020. I. félévben felmerült költségeknél.

Az anyagjellegű ráfordítások részeként az igénybe vett szolgáltatások költségeinek növekedése volt a meghatározó, azon belül is kiemelkedően az „IT rendszerekkel kapcsolatos szolgáltatás, szakértés” és az „Egyéb, nem jelentős igénybe vett szolgáltatások” kiadásai. Emellett a „Tagdíjfizetés” és az „Őrzésvédelem, pénzzállítás” költségei emelkedtek, a fent említetteknel kisebb összegben.

– Az előző év hasonló időszakához képest 2021 I. félévében jelentősen (1,9 milliárd forintról 2,3 milliárd forintra) emelkedtek az „IT rendszerekkel kapcsolatos szolgáltatás, szakértés” költségei, főként a már megvalósított informatikai beruházások (a funkcióbővítések, a magasabb rendelkezésre állási szintek) hatásaként.

– Az „Egyéb, nem jelentős igénybe vett szolgáltatások” csoporton belül a kiadványok előállítási költségének ugásszerű növekedése (0,1 milliárd forinttal) egyrészt arra vezethető vissza, hogy számos, 2020 első felére tervezett kiadvány előállítása a járványhelyzet miatt halasztódott, vagy a korábbiakkal ellentétben csak elektronikus változatban készült el. Másrészt a Pénzügyi Navigátor Füzetek 2020-ra tervezett, megújított megjelentetése és költsége teljes egészében 2021-re húzódott át. Az előzőeken kívül emelkedett még többek között a fuvardíj és szállítási költség, a számítástechnikai gépek javítási és karbantartási költsége és a hírszolgálati szolgáltatások díja, részben áremelkedések következtében.

– A „Tagdíjfizetés” költségének növekedését döntően az okozta, hogy az európai uniós szervezeteknek 2021-ben fizetendő tagdíjak – amelyek e testületek működési költségei alapján kerülnek meghatározásra – a 2020. évihez képest jelentős mértékben emelkedtek.

– Az „Őrzésvédelem, pénzzállítás” költsége a 2020. I. félévihez képest emelkedett, főként az őrzésvédelmi szolgáltatások díjának növekedése miatt.

A 2021. I. félévi *személyi jellegű ráfordítások* a 2020. év ugyanezen időszakához képest közel 0,5 milliárd forinttal (3,8 százalékkal) voltak magasabbak. Ennek oka egyrészt az üres álláshelyek betöltéséből adódóan az időszaki átlaglétszám 4,4 százalékos növekedése, továbbá a magas szaktudású munkavállalók hosszú távú biztosítása érdekében – az MNB igazgatóságának döntése alapján – a területi bértömegkeretek emelése a bértömeg-gazdálkodás rendszerében, amely alapján a 2020. év ugyanezen időszakához képest 1,3 százalékos átlagbér-növekedés valósult meg. Ezen kívül – a járványhelyzetből adódó egyes megtakarításokon túl – hatást gyakorolt a személyi jellegű ráfordítások alakulására a gazdaságélénkítést célzó kormánydöntés alapján a kedvezményes adózás mellett 2021-ben is megvalósult rendkívüli SZÉP-kártya kifizetés.

Az *értékcsökkenési leírás* 2021. I. félévi összege több mint 0,5 milliárd forinttal (24,5 százalékkal) magasabb volt az elmúlt év ugyanezen időszakában felmerülnél, ami döntően a 2020 II. felében aktivált tárgyi eszközök és immateriális javak, továbbá a 2021 I. félévében megvalósult informatikai beruházások értékének következménye.

Az *önköltség-átvezetések* abszolút értéke 2021 I. félévében 0,2 milliárd forinttal csökkentette a banküzemi működési költségeket a kapcsolódó kiadások ráfordítások közé történő átvezetésével. A 2020. I. félévhez képest mutatkozó eltérés döntő oka az, hogy az Azonnali fizetési rendszerrel kapcsolatos költségek – mint pénzforgalomhoz kötődő kiadások – átvezetése új tételként jelentkezett (a vonatkozó törvényi előírásnak megfelelően), továbbá a VIBER miatti általános működési költségek átvezetésének összege – az árak növekedése miatt – emelkedett.

3.25. A LÉTSZÁM ÉS BÉRKÖLTSÉG ADATAINAK VÁLTOZÁSA, VALAMINT A VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐK JAVADALMAZÁSA

Bér- és létszámadatok

millió forint

Megnevezés	2020. I. félév	2021. I. félév	Változás (%)
Állományba tartozók bérköltsége	8 653	9 190	6,2
Egyéb bérköltség*	399	326	-18,3
Kifizetett bérköltség	9 052	9 516	5,1
Személyi jellegű egyéb kifizetés	1 991	2 174	9,2
Szociális hozzájárulási adó	1 744	1 586	-9,1
Szakképzési hozzájárulás	144	150	4,2
Rehabilitációs hozzájárulás	49	52	6,1
Táppénz hozzájárulás	5	5	0,0
Járadékok	1 942	1 793	-7,7
Személyi jellegű ráfordítás összesen	12 985	13 483	3,8

* Egyéb bérköltség tartalmazza: a felmentési időre járó távolléti díjat, valamint az állományba nem tartozók és nem MNB-s munkavállalók részére kifizetett összegeket.

fő

Megnevezés	2020. I. félév	2021. I. félév	Változás (%)
Munkavállalók átlagos létszáma	1 457	1 521	4,4

A vezető tisztségviselők járandósága

millió forint

Testület	2021. I. félév
Monetáris Tanács*	214
Felügyelőbizottság	111

* Tartalmazza a tanács MNB tv. 9.§ (4) c) pontja alapján az MNB-vel munkaviszonyban álló külső és belső tagjainak bérét, valamint a részükre teljesített személyi jellegű egyéb kifizetések összegét.

A vezető tisztségviselők kölcsönei

millió forint

Testület	Felvett kölcsön összeg	Fennálló egyenleg 2021. június 30-án	Legutolsó lejárat	Kamat mértéke
Monetáris Tanács	50	24	2023.05.01.	Változó kamatozású*
Felügyelőbizottság	-	-	-	-

* A kamatkedvezményes lakáskölcsön kamatának mértéke a jegybanki alapkamat, a személyi kölcsön kamatának mértéke a jegybanki alapkamat +1%.

Budapest, 2021. szeptember 27.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

FÉLÉVES JELENTÉS
BESZÁMOLÓ AZ MNB 2021. ELSŐ FÉLÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL
2021. szeptember 27.

Nyomda: Prospektus Kft.
8200 Veszprém, Tartu u. 6.

mnb.hu

©MAGYAR NEMZETI BANK

1054 BUDAPEST, SZABADSÁG TÉR 9.